

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Mgr. Magda Vavrušková

PŘEDBĚŽNÉ OPATŘENÍ

Rigorózní práce

Konzultant rigorózní práce: JUDr. Petr Smolík, Ph.D.

Katedra: Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 03.11.2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracovala samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

Podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala konzultantovi této rigorózní práce JUDr. Petru Smolíkovi, Ph.D., za odborné vedení a podnětné připomínky při psaní této práce.

Obsah

1. Úvod	7
1.1 Zajišťovací řízení	9
1.1.1 Pojem a účel zajišťovacího řízení	9
1.1.1.1 Zatímní charakter	10
1.1.1.2 Odchyly od obecných zásad civilního procesu a jejich důvody	11
1.1.2 Druhy zajišťovacího řízení	14
1.1.2.1 Prétorský smír	14
1.1.2.2 Zajištění důkazu	16
1.1.2.3 Zajištění předmětu důkazního prostředku ve věcech duševního vlastnictví.....	18
1.1.2.4 Soudcovské zástavní právo	22
1.1.2.5 Řízení z rušené držby.....	24
1.2 Předběžné opatření.....	27
1.2.1 Podstata a smysl předběžného opatření	27
1.2.2 Typy předběžného opatření podle aktuální právní úpravy o.s.ř.	29
1.2.2.1 Předběžné opatření před zahájením řízení	29
1.2.2.2 Předběžné opatření vydané v průběhu řízení.....	30
1.2.3 Předpoklady pro vydání předběžného opatření	31
1.2.3.1 Potřeba zatímní úpravy poměrů účastníků.....	32
1.2.3.2 Obava z ohrožení následného výkonu rozhodnutí.....	33
1.2.4 Obsah předběžného opatření.....	35
1.2.4.1 Obecné předběžné opatření.....	35
1.2.4.2 Zvláštní předběžná opatření.....	38
1.2.4.3 Možnost uložení povinnosti třetí osobě.....	40
2. Historický vývoj institutu předběžného opatření na území České republiky.....	42
2.1 Právní úprava josefínského soudního řádu z roku 1781	42
2.2 Zákon č. 79/1896 ř.z., o řízení exekučním a zajišťovacím	43
2.2.1 Zajišťovací exekuce v užším slova smyslu.....	44
2.2.2 Zatímní opatření.....	45

2.3	Zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních	46
2.4	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád	48
3.	Řízení o předběžném opatření	50
3.1	Pravomoc a věcná, funkční a místní příslušnost soudu	50
3.1.1	Příslušnost pro obecná předběžná opatření.....	51
3.1.2	Příslušnost pro zvláštní předběžná opatření.....	53
3.2	Účastníci řízení	54
3.3	Náležitosti návrhu na nařízení předběžného opatření.....	56
3.3.1	Vylíčení rozhodujících skutečností a odůvodnění nutnosti vydání předběžného opatření, připojení listin	56
3.3.2	Problematika formulace petitu.....	58
3.3.3	Vady návrhu na předběžné opatření a jejich důsledky	60
3.4	Jistota	61
3.4.1	Účel jistoty	61
3.4.2	Výjimky z povinnosti složit jistotu	63
3.4.3	Výše jistoty	65
3.5	Průběh řízení	67
3.5.1	Prokazování a osvědčování.....	67
3.5.2	Rozhodnutí.....	69
3.5.2.1	Lhůty pro vydání rozhodnutí	70
3.5.2.2	Povaha a způsoby rozhodnutí	71
3.5.2.3	Obsah rozhodnutí	71
3.5.3	Vydání rozhodnutí	76
3.5.4	Vykonatelnost a závaznost rozhodnutí	77
3.6	Opravné prostředky.....	79
3.6.1	Odvolání.....	82
3.6.1.1	Odraz práva na spravedlivý proces a rovnosti účastníků řízení v úpravě odvolacího řízení.....	84
3.6.2	Návrh na zrušení předběžného opatření a jeho vztah k odvolání	86
3.7	Výkon předběžného opatření	88
3.7.1	Důsledky porušení povinnosti uložené předběžným opatřením	89
3.8	Trvání a zánik předběžného opatření.....	90

3.8.1	Vrácení jistoty	93
3.9	Aplikovatelnost úpravy předběžného opatření v jiném než občanském soudním řízení.....	94
3.9.1	Rozhodčí řízení	94
3.9.1.1	Exkurs – blokace a předběžné opatření ve sporech o doménová jména.....	95
3.9.2	Řízení s mezinárodním prvkem	98
3.10	Předběžné opatření v jiných právních odvětvích.....	99
3.10.1	Předběžné opatření podle správního řádu	99
3.10.2	Předběžné opatření podle správního řádu soudního a přiznání odkladného účinku správní žaloby	102
4.	Odpovědnost za škodu a jinou újmu v souvislosti s předběžným opatřením.....	108
4.1	Odpovědná osoba a oprávněná osoba	109
4.2	Předpoklady odpovědnosti.....	111
4.2.1	Zánik a zrušení předběžného opatření	111
4.2.2	Vznik škody nebo jiné újmy	113
4.2.3	Odpovědnost za výsledek	114
4.3	Žaloba na náhradu škody a jiné újmy	114
5.	Srovnání se zahraniční úpravou.....	116
5.1	Slovenská republika	116
5.2	Španělské království	121
6.	Závěr	127
	Seznam použité literatury a pramenů.....	130
	Preliminary Ruling	139
	Abstrakt v českém jazyce	141
	Abstract in English	142

1. Úvod

Institut předběžného opatření jakožto jednoho ze zajišťovacích řízení má v civilním soudním procesu nezastupitelnou roli. Při správné aplikaci umožňuje velmi efektivně chránit ohrožená či již porušená práva, jejichž ochrany by se poškozená osoba jinak v soudním řízení projednávajícím meritum věci domohla jen se značným časovým odstupem. Některá konečná soudní rozhodnutí by bez předchozího nařízení předběžného opatření ani neměla smysl, neboť věc, o kterou se v daném případě jedná, by již dávno byla zničena či převedena na třetí osobu, soutěžitel postižený nekalou soutěží by již dávno zkrachoval v důsledku jednání svého konkurenta nebo žalovaný by se zbavil veškerého majetku a žalobce, byť ve věci samé úspěšný, by neměl reálnou šanci domoci se uspokojení.

Nutnost rychlého rozhodnutí se samozřejmě odráží ve způsobu rozhodování soudu, který nemá jednak dostatek času, a navíc z důvodu nutné překvapivosti rozhodnutí o předběžném opatření ani možnost vyslyšet i druhou stranu sporu.

Z toho je zřejmé, že předběžné opatření pojmově musí mít jen zatímní dopady a jeho rolí není suplovat řízení ve věci samé, které jediné nabízí účastníkům řízení realizaci veškerých jejich procesních práv. Stav navozený tímto prozatímním rozhodnutím však může trvat i v řádu měsíců nebo let, proto je důležité, aby procesní úprava obsahovala i záruky zachování práv osoby, které je předběžným opatřením ukládána povinnost.

Vzhledem k tomu, že soud při rozhodování o předběžném opatření vychází jen ze skutečností prezentovaných mu navrhovatelem, posuzuje často obsah návrhu velice přísně, a to jak z hlediska osvědčovaných rozhodných skutečností, tak z hlediska určitosti formulace petitu. Navrhovatel by tak měl přípravě návrhu věnovat náležitou pozornost a pečlivě vylíčit všechny podstatné okolnosti. Je přitom třeba mít na paměti, že řízení o předběžném opatření je vždy samostatným řízením relativně nezávislým na řízení ve věci samé, a tedy i návrh na předběžné opatření je samostatným podáním, přestože často bývá podáván zároveň s žalobou v rámci jednoho dokumentu.

Navzdory její důležitosti není otázka předběžných opatření v odborné literatuře zpracována příliš podrobně. V rámci učebnic občanského procesního práva je obvykle zajišťovacímu řízení jako celku věnována jen okrajová pozornost, předběžným

opatření se nezabývá žádná ucelená monografie a ani v časopisecké literatuře toto téma není příliš často předmětem zájmu.

Cílem této práce tak je komplexně pojednat o aktuální úpravě předběžných opatření, a to jednak s přihlédnutím k historickému vývoji tohoto institutu, k charakteristickým rysům spojujícím předběžná opatření s ostatními zajišťovacími řízeními včetně srovnání s institutem předběžných opatření v jiných právních odvětvích, a jednak podrobně popsat řízení o předběžném opatření. Dále je zajímavé zhodnotit českou úpravu předběžných opatření srovnáním s úpravou zahraniční, a to jak státu, který je nám svým právním řádem s ohledem na společná původní východiska nejbližší, tedy na Slovensku, tak státu natolik, přinejmenším geograficky, vzdáleném, jako je Španělsko.

Tomuto cíli odpovídá i struktura této práce, která se v první části první kapitoly zabývá obecnými otázkami zajišťovacího řízení a v druhé části této kapitoly již vlastním předběžným opatřením, především z hlediska jeho podstaty, smyslu a obsahu. Druhá kapitola se věnuje historickému vývoji institutu předběžného opatření na našem území už od prvních předchůdců tohoto institutu obsažených v josefínském soudním řádu z 18. století. Předmětem třetí kapitoly, která je stěžejní částí této práce, je řízení o předběžném opatření z hlediska jeho účastníků, institutů, jako je návrh na nařízení předběžného opatření, jistota, dokazování, resp. osvědčování a rozhodnutí, jakož i možných opravných prostředků proti rozhodnutí. Okrajově se též věnuje pozornost možnosti aplikace předběžného opatření v rámci jiných řízení (rozhodčího řízení, řízení s mezinárodním prvkem) a srovnání s úpravou předběžného opatření ve správním řízení a ve správním řízení soudním. Čtvrtá kapitola popisuje otázky odpovědnosti za újmu způsobenou předběžným opatřením i způsob domáhání se náhrady této újmy a pátá kapitola obsahuje srovnání se slovenskou a španělskou úpravou institutů blízkých českému předběžnému opatření. Poslední šestá kapitola potom shrnuje závěry této práce.

Práce je zpracována podle právního stavu ke dni 03.11.2014.

1.1 Zajišťovací řízení

1.1.1 Pojem a účel zajišťovacího řízení

Zajišťovací řízení je souhrnný pojem, kterým jsou označována specifická řízení probíhající zpravidla před zahájením řízení ve věci samé. Tato řízení nejsou nijak cíleně kodifikována a spojuje je pouze podobný charakter a účel a časově omezené účinky. Proto jsou tato řízení také někdy označována jako „předběžná řízení“.

V současné platné právní úpravě zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o.s.ř.“) jsou mezi zajišťovací řízení zahrnovány přetorský smír, předběžné opatření, zajištění důkazu, zajištění předmětu důkazního prostředku ve věcech týkajících se práv z duševního vlastnictví a zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech¹. Nově s účinností od 01.01.2014 se mezi tato řízení zařadila i ochrana poskytovaná proti rušené držbě, která podle právní úpravy účinné do 31.12.2013 byla svěřena především správním orgánům.

Společným rysem zajišťovacích řízení je jejich smysl, tedy poskytnout ochranu právu nebo jeho výkonu a zajistit jej před jeho ohrožením. O samotném ohroženém právu se však v tomto řízení nerozhoduje; to je předmětem teprve nalézacího řízení. Skutečnost, že proběhlo zajišťovací řízení, tak zpravidla není překážkou, aby totožné právo bylo později předmětem řízení ve věci samé nebo výkonu rozhodnutí. Proto se zahájením zajišťovacích řízení nejsou spojeny hmotněprávní ani procesněprávní účinky, které jinak má podání návrhu na zahájení řízení ve věci samé.

Díky těmto zvláštnostem se v rámci zajišťovacího řízení uplatňují některé odchylky od standardních pravidel civilního procesu.

---

¹ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 7. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde Praha, 2014, 621 s. ISBN 978-80-7201-940-3, str. 42

1.1.1.1 Zatímní charakter

Existence rozhodnutí v zajišťovacím řízení je z časového hlediska omezena jeho účelem, tedy poskytnutím ochrany pouze na dobu, než bude ve věci rozhodnuto s konečnou platností. Trvání jeho účinků je omezeno buď ze zákona, který stanoví jeho zánik (např. provedení důkazu ohledáním zajištěného důkazního prostředku v řízení ve věci samé), nebo ve výroku rozhodnutí (např. pokud soud stanoví, že předběžné opatření bude trvat pouze po určitou dobu), a navíc je vázáno na trvání důvodů, pro které bylo vydáno, tedy pokud důvody pominou, soud opatření vydané v zajišťovacím řízení zruší (např. zastavení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva k nemovité věci po uspokojení pohledávky oprávněného jiným způsobem). Výjimkou je pouze prétorský smír, jehož účinky omezeny nejsou a který je konečný.

Účinky opatření vydaných v zajišťovacích řízeních navíc zpravidla nejsou vázány na okamžik, kdy rozhodnutí nabude právní moci, ale bývají spojeny již s vyhlášením takového rozhodnutí, resp. jeho doručením osobě, které je jím ukládána povinnost.

Z tohoto charakteru vyplývají i relativně nižší nároky na správnost a spravedlnost rozhodnutí². V řízení o zajišťovacích prostředcích neprobíhá standardní dokazování, v jehož rámci soud jinak zjišťuje co nejpřesněji skutkový stav, a to případně i provedením jiných než účastníky řízení navržených důkazů. V zajišťovacím řízení naopak postačí osvědčení rozhodných skutečností, přičemž se počítá s tím, že zjištění o těchto skutečnostech se v průběhu dalšího řízení mohou natolik změnit, že se zjistí, že vůbec nebyly dány předpoklady k vydání původního rozhodnutí. V takovém případě je soud povinen nařízené zajišťovací opatření i bez návrhu zrušit.

---

² viz SVOBODA, Karel. *Dokazování*. Vyd. 1. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2009, VII, 391 s. ISBN 978-80-7357-414-7, str. 136: „Režim zjišťování skutečností a důkazů podstatných pro rozhodnutí o předběžném opatření počítá s na naše poměry vysokou mírou skutkové nejistoty.“

1.1.1.2 Odchylky od obecných zásad civilního procesu a jejich důvody

Zvláštní povaha zajišťovacích řízení, především řízení o předběžném opatření, vede k tomu, že se v rámci těchto řízení neuplatňují některé obecné zásady vlastní civilnímu procesu, nebo se alespoň neuplatňují v plném rozsahu, a naopak toto řízení ovládají některé zásady specifické.

Nejvýrazněji se od řízení ve věci samé odchyluje aplikace zásady rovnosti stran a tzv. „rovnosti zbraní“, a to zvláště při rozhodování o nařízení předběžného opatření nebo zajištění důkazu. Určité obecné aspekty rovnosti stran, např. právo na právní pomoc nebo právo na použití mateřského jazyka, jsou zachovány, ovšem nerovnost se projevuje v oslabení principu kontradiktornosti, neboť soud vychází pouze z tvrzení a důkazních návrhů předložených jednou ze stran, aniž by druhá strana měla možnost se k těmto tvrzením a důkazům vyjádřit, uplatnit vlastní tvrzení nebo navrhnout provedení vlastních důkazů.

Soud proto při rozhodování musí tuto nevyváženost brát v potaz a sám musí zvážit naplnění zákonných předpokladů vydání předběžného opatření nebo zajištění důkazu. V případě uložení povinnosti třetí osobě, která není účastníkem řízení, je stupeň ochrany ještě vyšší a soud musí zvažovat, jestli lze splnění povinnosti po této osobě vůbec spravedlivě požadovat, resp. jestli by bylo možné ochrany navrhovatele dosáhnout i bez uložení povinnosti třetí osobě. K zajištění ochrany před možnou škodou nebo újmou je též navrhovateli stanovena povinnost složit jistotu.

„Nerovnost“ účastníků je možné napravit následně prostřednictvím opravných prostředků, případně návrhu na zrušení předběžného opatření, nicméně to nic nemění na tom, že vykonatelné je již rozhodnutí prvostupňového soudu, při jehož tvorbě byl princip rovnosti a kontradiktornosti potlačen.

Zcela specifickým principem je princip překvapivosti rozhodnutí o předběžném opatření a zajištění důkazu, který je v opozici proti principu předvídatelnosti uplatňovanému jinak v procesním právu³. Účel těchto institutů by totiž mohl být zcela zmařen, pokud by se osoba, které má být předběžným opatřením, případně zajištěním důkazu uložena

---

³ viz ustanovení § 6 o.s.ř.

povinnost, o řízení dozvěděla předčasně před nařízením těchto opatření⁴. Proto je vykonatelnost usnesení o předběžném opatření a o zajištění důkazu spojena ihned s okamžikem jejich doručení povinné osobě.

Naopak zamítavé nebo odmítavé usnesení o návrhu na předběžné opatření, resp. zajištění důkazu se doručuje pouze jeho navrhovateli, tak aby případně navrhovatel mohl reparovat důvody, pro něž byl jeho návrh zamítnut, a podat návrh znovu, aniž by povinná osoba byla „varována“. K této zásadě se vyjadřoval i Ústavní soud ČR, který ji shledal ústavně konformní s tím, že je nezbytná k zajištění efektivní ochrany subjektivních práv navrhovatele⁵.

S ohledem na požadavek rychlosti zajišťovacích řízení se zpravidla neuplatňuje ani princip veřejnosti a ústnosti, neboť soud je vázán procesními lhůtami, během kterých by nebylo možné nařídit jednání. Pokud v určitých případech ústní jednání přichází v úvahu (např. při rozhodování o žalobě z rušené držby), potom jsou zkráceny lhůty pro předvolání k jednání, které jinak musí být účastníkům k dispozici pro přípravu na jednání. Požadavek rychlosti rozhodnutí se tak v zatímních řízeních uplatňuje silněji než požadavek na úplné zjištění skutkového stavu, ovšem tento možný nedostatek je kompenzován tím, že rozhodnutí v zajišťovacích řízeních mají účinky zpravidla omezené časově na dobu, než bude rozhodnuto ve věci samé.

Zvláštním způsobem se projevuje i zásada projednací, jejíž role je v řízení o předběžném opatření zesílena, neboť soud je zcela odkázán na obsah návrhu navrhovatele a jím osvědčované skutečnosti, aniž by navrhovatel mohl poskytnout procesní poučení ohledně uvádění a prokazování rozhodných skutečností a umožnit mu tak nedostatečný návrh doplnit nebo aniž by mohl v rámci osvědčování rozhodných skutečností provést osvědčení jiných skutečností, než které navrhne navrhovatel.

S tím souvisí i to, jaký stav je rozhodný pro rozhodnutí. Zatímco v případě rozhodování ve věci samé je to okamžik, ke kterému je dané rozhodnutí vydáváno, v případě předběžného opatření je rozhodný okamžik vyhlášení, resp. vydání rozhodnutí soudem

---

⁴ JIRSA, Jaromír. Předběžné opatření – účelná i zneužitelná zbraň. *Právní fórum*. 692009361-367, s. 361-367, str. 364

⁵ viz náleží Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 16/09 ze dne 19.01.2010, dostupný na <http://nalus.usoud.cz>

prvního stupně. Řízení tak není ovládáno zásadou jednotnosti, ale je koncentrováno k tomuto okamžiku a tento stav je zásadní i pro rozhodování odvolacího soudu, který již nemůže přihlížet k tvrzením nebo důkazům, které navrhovatel řízení předloží později, i pokud by jimi prokazoval stav před nařízením předběžného opatření.

Tato zásada se však neuplatňuje na odpůrce předběžného opatření, neboť její aplikace by byla v rozporu s principem rovnosti zbraní. Účastník řízení brojící proti nařízením předběžného opatření tak může uvádět nová tvrzení a navrhopat důkazy, ovšem pouze k prokázání rozhodujícího stavu v době rozhodování soudu prvního stupně. V případě soudcovského zástavního práva je rozhodujícím okamžikem zahájení řízení.

Zásada překážky věci pravomocně rozhodnuté se sice neuplatňuje ve vztahu mezi zajišťovacími řízeními a řízeními ve věci samé, ovšem ve vztahu mezi zajišťovacími řízeními samotnými ano. Pokud by navrhovatel například podal znovu identický návrh na předběžné opatření, který byl již jednou pravomocně zamítnut, a nedoplnil tento návrh novými tvrzeními s novými důkazními návrhy, bylo by namístě jej pro existenci překážky *rei iudicatae* zamítnout. Jestliže však navrhovatel odůvodňuje totožný návrh novými skutečnostmi, musí se jednat o skutečnosti, které mu v době podání prvního návrhu nebyly známy a zároveň tuto neznalost nezavinil sám⁶.

V rámci úpravy zajišťovacích řízení sice není výslovně stanoveno přiměřené použití ostatních částí o.s.ř., ale jejich aplikaci lze dovodit ze systematického zařazení jejich většiny v části druhé o.s.ř. i z judikatury⁷. Další obecné zásady, jako například zásada nestrannosti a nezávislosti soudců, zásady organizace soudní soustavy včetně principu zákonného soudu a soudce nebo zásada volného hodnocení důkazů, tak samozřejmě zůstávají v platnosti i pro zajišťovací řízení.

---

⁶ viz náleží Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 31/97 ze dne 04.06.1997, dostupný na <http://nalus.usoud.cz>

⁷ viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 28 Cdo 800/2011 ze dne 08.06.2011, dostupné na www.nsoud.cz

1.1.2 Druhy zajišťovacího řízení

1.1.2.1 Prétorský smír

Smírčí řízení probíhá mimo řízení ve věci samé a jeho cílem je vyřešit sporné otázky mezi stranami dohodou, která bude pro obě strany přijatelná. Toto řízení tak na základě dobrovolnosti může vyřešit sporné poměry mezi stranami a upravit jejich vzájemná práva a povinnosti efektivněji než standardní sporné řízení, neboť strany mohou být více motivovány dodržovat povinnosti, k nimž se zavázaly dobrovolně, než které jim byly autoritativně uloženy soudem. Zároveň je ale usnesení soudu o schválení smíru exekučním titulem a představuje překážku *rei iudicatae*, má tedy shodné účinky jako rozhodnutí ve věci samé. Tím se odlišuje od ostatních zajišťovacích řízení, neboť v jejich případě ani pravomocné rozhodnutí překážku věci rozhodnuté neznamená.

Smír označovaný jako „prétorský“ upravený v ustanovení § 67 až § 69 o.s.ř. je nutné odlišovat od smíru uzavřeného po zahájení ve věci samé podle ustanovení § 99 o.s.ř., který se od prétorského smíru liší především jiným způsobem zahájení řízení i jeho průběhem. Přesto i pro prétorský smír se použijí ustanovení § 99 o.s.ř.⁸

Možnost provedení smírčího řízení a uzavření smíru je omezena na právní vztahy, které účastníci řízení mohou upravit dispozitivními úkony, tedy zpravidla se týká věcí, kde jsou účastníci vůči sobě v dvoustranném poměru. Smírčí řízení je vyloučeno ve věcech, ve kterých je možné řízení zahájit i bez návrhu, ve věcech statusových nebo tam, kde hmotněprávní úprava nepřipouští vyřízení věci dohodou účastníků právního vztahu⁹, a ve věcech, k jejichž vyřešení je zapotřebí soudního výroku s konstitutivními účinky.

Podání návrhu na provedení pokusu o smír sice musí obsahovat obecné náležitosti podání a přiměřeně i náležitosti žaloby¹⁰, nemá však stejné hmotněprávní účinky, tedy jeho podáním se nestaví promlčecí lhůty ani nebrání zániku práva prekluzí.

⁸ viz ustanovení § 69 věty druhé o.s.ř.: „Ustanovení § 99 platí i pro tento smír.“

⁹ DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, 2 sv. (xx, 1579, xviii, 1581-3343 s.). ISBN 978-80-7400-107-9, str. 410

¹⁰ SVOBODA, Karel a kol: *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxiii, 1398 s. ISBN 978-80-7400-506-0, str. 222

Aktivní legitimaci k podání návrhu mají obě strany případného sporu a v následném řízení se zásada kontradiktornosti neuplatňuje tak jako v klasickém soudním řízení.

Bez ohledu na jinak obecně stanovenou věcnou příslušnost soudu je k tomuto řízení vždy věcně příslušný okresní soud. V řízeních, kde by ve věci samé byl jinak příslušný krajský soud, si účastníci mohou vybrat, u kterého soudu řízení zahájí, neboť příslušný je jak soud krajský, tak soud okresní. Rovněž standardní pravidla pro určování místní příslušnosti se ve smírčím řízení neuplatní a místně příslušný je kterýkoli soud.

Smírčí řízení je ovládáno zásadou neformálnosti. Při řízení se neprovádí dokazování a soud zkoumá především to, zda navrhovaná dohoda neodporuje hmotnému právu. Smírčí řízení provádí buď samosoudce, nebo v senátních věcech předseda senátu. S ohledem na dobrovolnost řízení není možné součinnost účastníků řízení vynucovat, proto v případě jejího nedostatku smírčí řízení končí, aniž by o tom soud musel vydávat zvláštní rozhodnutí.

Pokud však obě strany v rámci smírčího řízení dospějí k dohodě a vymezí její obsah tak, že tato dohoda bude v souladu s hmotným právem, bude dostatečně srozumitelná a určitá, tak aby mohla být vykonatelná, a bude učiněna vážně a svobodně, soud je povinen ji schválit, přičemž jeho rozhodnutí má formu usnesení a účinky jako pravomocný rozsudek, tedy je závazný pro účastníky řízení, případně i třetí osoby a pro všechny orgány, a především je exekučním titulem.

Proti rozhodnutí o schválení smíru není podle ustanovení § 202 odst. 1 písm. f) o.s.ř. přípustné odvolání. Schválený smír je tak možné pouze podle ustanovení § 99 odst. 3 o.s.ř. zrušit, pokud je podle hmotného práva neplatný, a to prostřednictvím zvláštní žaloby o neplatnost soudního smíru, kterou je možné podat jen do tří let od právní moci usnesení o schválení smíru. Řízení o neplatnosti smíru potom již probíhá jako standardní sporné řízení.

Usnesení o schválení smíru je rovněž možné při splnění daných podmínek napadnout žalobou na obnovu řízení nebo žalobou pro zmatečnost.

V současnosti je však toto řízení využíváno jen výjimečně, přičemž změnu tohoto stavu by mohlo přinést mediační řízení podle zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci.

1.1.2.2 Zajištění důkazu

Institut zajištění důkazu upravený společně s předběžnými opatřeními v druhé hlavě druhé části o.s.ř. upravující činnost soudu před zahájením řízení umožňuje pro potřeby řízení ve věci samé zajistit důkaz ještě před tím, než je řízení ve věci samé zahájeno. Díky tomuto procesnímu prostředku může budoucí žalobce předejít situaci důkazní nouze, pokud existuje riziko, že v budoucnu by již tento důkaz nemohl uplatnit.

Předpokladem pro zajištění důkazu je, že je dána obava, že později tento důkaz nebude moci provést vůbec, nebo jen s velkými obtížemi. Může se přitom jednat o jakýkoli důkaz, kterým lze zjistit stav věci, včetně výsledku účastníka, výsledku svědka, znaleckým posudkem či ohledáním. Typicky se bude jednat například o výslech těžce nemocného svědka či cizince, který se chystá trvale opustit území České republiky, nebo ohledání věci v případě, že hrozí její zánik. Musí být však nepochybné, že důkaz, který má být zajištěn, bude potřebný pro řízení ve věci samé.

Návrh na zajištění důkazu proto musí kromě obvyklých náležitostí podání obsahovat skutečnosti, které potřebu zajištění důkazu odůvodňují, označení důkazu, který má být zajištěn, a také označení předmětu budoucího řízení ve věci samé, pro který by se důkaz měl zajistit, včetně vymezení jeho budoucích účastníků.

Účastníky řízení o zajištění důkazu jsou totiž kromě navrhovatele též ti, kteří budou účastníky v řízení ve věci samé. Tyto osoby mají právo být přítomny u zajištění důkazu, pokud nehrozí nebezpečí z prodlení a kvůli časové tísní by nebylo možné účastníky k zajištění důkazu předvolat, resp. pokud by vyčkávání z důvodu zajištění jejich přítomnosti nezmařilo provedení důkazu.

K zajištění důkazu je příslušný soud, který by byl věcně i místně příslušný pro řízení ve věci samé, případně pro urychlení věci i věcně příslušný soud, v jehož obvodu se nachází ohrožený důkazní prostředek. Zajištění důkazu provádí samosoudce a v senátních věcech předseda senátu, který může pověřit i vyššího soudního úředníka nebo asistenta soudce¹¹.

Pokud soud dospěje k závěru, že je namístě návrhu vyhovět a důkaz zajistit, nevydává o tom žádné zvláštní rozhodnutí a rovnou důkaz provede postupem

---

¹¹ SVOBODA, Karel a kol: *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxiii, 1398 s. ISBN 978-80-7400-506-0, str. 257

stanoveným pro jednotlivé důkazní prostředky v ustanovení § 126 a násl. o.s.ř.¹² Při provádění důkazu výslechem svědka nebo znalce tak účastníci řízení mají též právo klást této osobě otázky.

O provedení důkazu soud pořídí protokol, ze kterého bude soud následně vycházet při zjišťování skutkového stavu v rámci dokazování ve věci samé. Důkaz tak v navazujícím řízení není potřeba opakovat. Hodnocení důkazu včetně vyjádření stran k tomuto důkazu však probíhá teprve v řízení ve věci samé.

V případě, že podle soudu není zajištění důkazu namístě, návrh na zajištění důkazu usnesením zamítne. Proti tomuto usnesení je přípustné odvolání, protože se nejedná o pouhé usnesení, kterým by bylo upravováno vedení řízení ve smyslu ustanovení § 202 odst. 1 písm a) o.s.ř., ale je jím rozhodováno o celém řízení o zajištění důkazu.

Podle ustanovení § 102 odst. 2 o.s.ř. se zajištění důkazu může uplatnit i v průběhu řízení ve věci samé. Návrh na zajištění důkazu mohou podat oba účastníci řízení, nejen žalobce, případně může o zajištění důkazu rozhodnout soud i bez návrhu z úřední povinnosti, pokud jsou splněny výše uvedené předpoklady.

O návrhu rozhoduje soud, který vede řízení ve věci samé, případně může provedením zajištění důkazu pověřit dožádaný soud. V senátních věcech provádí zajištění důkazu senát, v případě nebezpečí z prodlení pouze předseda senátu a v ostatních věcech samosoudce. Ustanovení § 78 o.s.ř. se zde použijí obdobně, s tím rozdílem, že pokud soud zamítne návrh na zajištění důkazu podaný v průběhu řízení ve věci samé, jedná se o usnesení, kterým se pouze upravuje vedení řízení, a proto proti tomuto usnesení není podle ustanovení § 202 odst. 1 písm. a) o.s.ř. na rozdíl od zamítnutí zajištění důkazu před zahájením řízení přípustné odvolání.

Přestože pro řízení o zajištění důkazu je také nezbytná rychlost, na rozdíl od úpravy předběžných opatření o.s.ř. nestanovuje soudu žádné lhůty pro rozhodnutí o zajištění důkazu ani pro samotné provedení tohoto důkazu. Soud je proto povinen jednat podle okolností případu bezodkladně, čemuž nasvědčuje i ustanovení § 116a odst. 4 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti ČR č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské

---

¹² ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 565 s. ISBN 978-80-7380-437-4

soudy, podle které musí předseda soudu zabezpečit, aby k zajištění důkazu mohlo dojít i mimo rozvrženou pracovní dobu, pokud to okolnosti případu odůvodňují, tak aby navržené zajištění důkazu mohlo být provedeno již v den podání tohoto návrhu.

Pokud by z důvodu prodlení soudu byl důkaz zmařen a navrhovateli by v důsledku nemožnosti domoci se jeho práv bez tohoto důkazu vznikla škoda, připadala by v úvahu odpovědnost státu za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci.

Pro úplnost je třeba ještě zmínit ustanovení § 78a o.s.ř., které přenáší jinak výlučně soudní pravomoc k zajištění důkazu na notáře nebo soudního exekutora prostřednictvím notářského, resp. exekutorského zápisu o skutkovém ději nebo o stavu věci. Zajištění důkazu tímto způsobem je možné jak před zahájením řízení ve věci samé, tak v jeho průběhu.

Notář nebo soudní exekutor mohou na žádost osvědčit skutkový děj, který se odehrál v jejich přítomnosti, nebo stav věci, o kterém se sami přesvědčili, tak jak tyto skutečnosti sami vnímali svými smysly a jak jim porozuměli, přičemž nesmí uvádět své názory na věc, hodnocení skutkového děje nebo vyjádření k tomu, co se odehrálo. Sepsaný notářský či exekutorský zápis má hodnotu veřejné listiny a při dokazování v řízení ve věci samé je považován za pravdivý, pokud není prokázán opak¹³.

1.1.2.3 Zajištění předmětu důkazního prostředku ve věcech duševního vlastnictví

S účinností od 22.05.2006 byl do o.s.ř. v souvislosti s přijetím zákona č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví, a změnou zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským, vedle zajištění důkazu zahrnut též institut zajištění předmětu důkazního prostředku, a to pouze ve věcech, jejichž předmětem je ochrana duševního vlastnictví, v šesti ustanoveních § 78b až § 78g o.s.ř. Tato právní úprava je tak oproti stručné úpravě zajištění důkazu značně podrobnější.

Účel tohoto prostředku je stejný jako účel zajištění důkazu, tedy zabránit tomu, aby se navrhovatel zajištění dostal v řízení ve věci samé do důkazní nouze. Zajištění

---

¹³ KINDL, Milan, Alexander ŠÍMA a Ondřej DAVID. *Občanské právo procesní*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Čeněk, 2008, 407 s. ISBN 978-80-7380-098-7, str. 167

předmětu důkazního prostředku je přípustné jen tehdy, pokud je obava, že tento předmět později nebude možné získat nebo jen s velkými obtížemi, a zároveň pokud tento předmět nebyl zajištěn pomocí zajištění důkazu, případně nebylo možné ho takto zajistit nebo by zajištění nebylo dostatečné pro postižení všech okolností rozhodných pro řízení ve věci samé.

Při zajištění důkazního prostředku totiž nedochází k provedení důkazu, ale jen k opatření určité věci nebo listiny, které budou jako důkaz sloužit v řízení ve věci samé, a jejich uschování u soudu. V rámci dokazování při jednání potom bude těmito předměty proveden důkaz, obvykle jejich ohledáním nebo znaleckým posudkem, případně pokud se jedná o písemnosti, důkaz listinou.

Předmětem zajištění může být jednak zboží, kterým je právo duševního vlastnictví porušováno, materiál a nástroje používané použité k výrobě nebo distribuci tohoto zboží a dále i listiny týkající se tohoto zboží. V případě zajištění zboží přitom není nutné zajišťovat veškeré dostupné kusy, protože ustanovení § 133b o.s.ř. stanoví vyvratitelnou domněnku, že pokud byl ohledán přiměřený vzorek zboží, soud má zjištění vyplývající z ohledání takového zboží za prokázané vůči veškerému zboží.

Návrh na zajištění důkazního prostředku musí kromě obecných náležitostí podání obsahovat skutečnosti, ze kterých je patrné navrhovatelovo právo duševního vlastnictví a jeho porušení, dostatečně přesné a určité vymezení předmětu, který má být zajištěn, osoby, u které má být zajištěn, a též zdůvodnění, proč má být zajištěn právě tento předmět. S ohledem na to, že soud o návrhu na zajištění předmětu důkazního prostředku rozhoduje bez slyšení účastníků, navrhovatel musí podobně jako v řízení o předběžném opatření skutečnosti rozhodné pro vyhovění návrhu alespoň osvědčit, a to připojením listin, popřípadě i jiných důkazních prostředků osvědčujících jeho tvrzení v návrhu.

Vzhledem k tomu, že pro rozhodnutí o návrhu na zajištění předmětu důkazního prostředku nemá soud stanovenu žádnou lhůtu, připadá ohledně nedostatků návrhu v úvahu postup podle ustanovení § 43 o.s.ř., kdy předseda senátu vyzve navrhovatele k odstranění nedostatků v určené lhůtě. K odmítnutí návrhu tedy nedochází ihned po zjištění těchto nedostatků tak jako při rozhodování o nařízení předběžného opatření, ale teprve pokud navrhovatel v dodatečné lhůtě nedostatky neodstraní.

K rozhodování o zajištění předmětu důkazního prostředku je vždy věcně příslušný krajský soud. Vyplývá to jednak z výslovného ustanovení § 78c odst. o.s.ř. a jednak i z obecných pravidel pro věcnou příslušnost, neboť spory vyplývající z práva duševního vlastnictví a spory o ochranu práv porušených nebo ohrožených nekalým soutěžním jednáním jsou ustanovením § 9 odst. 2 písm. g), resp. písm. h) o.s.ř. svěřeny krajským soudům. Místně příslušný je krajský soud, v jehož obvodu se zajišťovaný předmět důkazního prostředku nachází. O návrhu rozhoduje v senátních věcech předseda senátu, v ostatních případech samosoudce.

Účastníkem řízení je navrhovatel a ti, kteří by jimi byli v řízení ve věci samé, a dále osoba, která má zajišťovaný předmět důkazního prostředku u sebe.

Na rozdíl od návrhu na předběžné opatření není s návrhem na zajištění předmětu důkazního prostředku automaticky spojena i povinnost složit jistotu na nahrazení případné škody nebo jiné újmy tomu, proti komu je zajištění navrhováno, nicméně o povinnosti složit jistotu může podle okolností případu rozhodnout předseda senátu. Výše jistoty je omezena horní hranicí 100.000 Kč, což je poměrně nízká částka vzhledem k škodě či jiné újmě, která zajištěním může být způsobena, i vzhledem k tomu, že se zpravidla bude jednat o spory týkající se vztahů mezi podnikateli vyplývající z podnikatelské činnosti, a rovněž je zde vytvářen neodůvodněný rozdíl oproti úpravě předběžných opatření, kde možnost soudu zvýšit podle okolností jistotu co do výše nijak omezena není.

Uložená jistota je splatná do osmi dnů od doručení rozhodnutí ukládajícího povinnost k jejímu zaplacení, přičemž tuto lhůtu lze sice prodloužit, ale nikoliv prominout její zmeškání. Na nesložení jistoty je vázána sankce odmítnutí návrhu na zajištění předmětu důkazního prostředku.

Pokud jsou splněny předpoklady ustanovení § 78b o.s.ř. a navrhovatel osvědčí porušení práva z duševního vlastnictví, soud je povinen zajištění důkazního prostředku nařídit, přičemž jeho rozhodnutí má formu usnesení. Rozhodování soudu probíhá bez nařízení jednání, neprovádí se tedy dokazování a soud musí vycházet ze skutečností, které jsou obsahem návrhu a které navrhovatel osvědčil. Pro rozhodování je podstatný stav v době vydání rozhodnutí soudu prvního stupně.

Součástí usnesení o nařízení zajištění předmětu důkazního prostředku je i uložení povinnosti navrhovateli podat ve stanovené lhůtě u soudu návrh na zahájení řízení ve věci samé. Usnesení, kterým se návrhu navrhovatele vyhovuje, nemusí podle výslovného znění ustanovení § 169 odst. 2 o.s.ř. obsahovat odůvodnění; v případě, že soud návrh zamítne nebo odmítne, ovšem odůvodnění obsahovat musí.

Ačkoli to není stanoveno výslovně, s ohledem na účel zajištění je zřejmé, že usnesení o zajištění předmětu důkazního prostředku je vykonatelné okamžikem jeho doručení osobě, která má předmět u sebe, protože jinak by mohlo dojít ke zmaření účelu tohoto usnesení. Osobě držící zajišťovaný předmět proto soud usnesení doručuje osobně. Pokud tato osoba předmět odmítne vydat dobrovolně, soud neprodleně předmět odebere prostřednictvím soudního vykonavatele nebo jiného zaměstnance soudu, případně justiční stráže. Zajištěný předmět se uloží u soudu nebo u vhodného schovatele, kterým může být například soudní znalec.

Proti rozhodnutí o návrhu na zajištění předmětu důkazního prostředku je přípustné odvolání, ovšem s ohledem na to, že rozhodující stav je stanoven k okamžiku vydání rozhodnutí soudu prvního stupně, účastníci řízení nemohou v odvolání uvádět žádné nové skutečnosti nebo důkazy.

Zajištění předmětu důkazního prostředku zaniká ex lege v případě, kdy navrhovatel nepodá ve stanovené lhůtě žalobu, a dále poté, co v řízení ve věci samé byl již důkaz zajištěným předmětem proveden nebo řízení ve věci samé bylo pravomocně skončeno, aniž by tento důkaz byl proveden, případně též rozhodnutím předsedy senátu, který zajištění předmětu důkazního prostředku zruší i bez návrhu v případě, kdy pominuly důvody jeho zajištění. Po zániku nebo pravomocném zrušení zajištění se předmět vrátí osobě, které byl odebrán. O vrácení soud rozhoduje usnesením, proti kterému je přípustné odvolání.

Podobně jako navrhovatel předběžného opatření též navrhovatel zajištění předmětu důkazního prostředku odpovídá za škodu nebo jinou újmu každému, komu zajištěním tohoto předmětu vznikla, pokud návrhu ve věci samé nebylo ani zčásti vyhověno nebo právo navrhovatele nebylo ani zčásti uspokojeno. Navíc odpovídá za škodu též tehdy, pokud zajištění předmětu důkazního prostředku zaniklo z důvodu, že nepodal

ve stanovené lhůtě návrh na zahájení řízení ve věci samé. Jedná se o odpovědnost objektivní, které se navrhovatel může zprostit jen tehdy, pokud by škoda nebo jiná újma vznikla i bez zajištění předmětu. Žalobu na náhradu škody nebo jiné újmy je nutné podat do šesti měsíců ode dne zániku zajištění z důvodu nepodání žaloby nebo ode dne pravomocného rozhodnutí o žalobě ve věci samé, jinak právo na náhradu škody či jiné újmy prekluduje. O náhradě škody rozhoduje tentýž soud, který rozhodoval o návrhu na zajištění předmětu důkazního prostředku.

Pokud soud přikázal navrhovateli složit jistotu k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy a v rámci řízení o náhradě škody bude povinnost k náhradě škody či jiné újmy skutečně uložena, uspokojí se primárně touto jistotou a v rozsahu nad složenou jistotu nahradí škodu či jinou újmu navrhovatel. V opačném případě se složná jistota navrhovateli vrátí.

1.1.2.4 Soudcovské zástavní právo

Soudcovské zástavní právo, které bylo jako exekuční a zajišťovací prostředek upraveno jak v exekučním řádu z roku 1896, tak v zákoně o řízení ve věcech občanskoprávních z roku 1950, bylo z úpravy civilního procesu s účinností zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník 1964“), od 01.04.1964 vypuštěno, neboť občanský zákoník 1964 nahradil zástavní právo institutem omezení převodu nemovitosti¹⁴. Do o.s.ř. se tak tato úprava vrátila teprve s účinností zákona č. 519/1991 Sb. novelizujícího o.s.ř. jakožto jeden ze způsobů výkonu rozhodnutí pro peněžité pohledávky. Úprava soudcovského zástavního práva tak není v současné platné právní úpravě systematicky řazena k činnosti soudu před zahájením řízení jako úprava ostatních zajišťovacích řízení, nýbrž až mezi způsoby výkonu rozhodnutí v ustanovení § 338b až § 338e o.s.ř.

Mezi zajišťovací prostředky je tento institut řazen proto, že jeho primární funkcí není uhrazení peněžité pohledávky, nýbrž její zajištění pro případ, že by nedošlo ke jejímu uspokojení jiným způsobem. Tento způsob výkonu rozhodnutí tak může zajistit nárok oprávněného i pro dobu provádění jiných způsobů výkonu rozhodnutí,

---

¹⁴ DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, 2 sv. (xx, 1579, xviii, 1581-3343 s.). ISBN 978-80-7400-107-9, str. 2570

neboť vedle zřízení zástavního práva je možné vést výkon rozhodnutí i prostřednictvím jiných způsobů. Oprávněný se může domáhat realizace soudcovského zástavního práva nařízením prodeje zástavy dle své volby teprve v budoucnu, například pokud se ukáže, že ostatní způsoby výkonu rozhodnutí nevedly k vymožení jeho pohledávky. Navíc podle ustanovení § 338e odst. 1 o.s.ř. se pro zřízení soudcovského zástavního práva nepoužije ustanovení § 264 odst. 1 o.s.ř., podle kterého je při nařizování výkonu rozhodnutí potřeba určitým způsobem přihlídnout k poměru výše pohledávky oprávněného a ceny věci, jejímž prostřednictvím má být tato pohledávka uspokojena¹⁵.

Předpokladem pro zřízení soudcovského zástavního práva je jednak vykonatelný exekuční titul, jednak způsobilá nemovitá věc. O.s.ř. v ustanovení § 338c odst. 3 z možnosti využít tento zajišťovací prostředek vylučuje nemovité věci, které povinný nabyt jako substituční jmění, pokud není povinný oprávněn s danou věcí volně nakládat nebo nejsou výkonem rozhodnutí postiženy dluhy zůstavitele.

K řízení o zřízení zástavního práva není příslušný obecný soud povinného, nýbrž podle ustanovení § 252 odst. 4 písm. b) o.s.ř. soud, v jehož obvodu se nachází nemovitá věc. Zástavní právo vzniká právní mocí usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí se zpětnými účinky ke dni, kdy soudu došel návrh na jeho nařízení¹⁶.

Zástavní právo na nemovitých věcech zapsaných v Katastru nemovitostí ČR se eviduje v katastru nemovitostí, v případě ostatních nemovitých věcí v Rejstříku zástav, který vede Notářská komora České republiky, přičemž pro uspokojení v případě konkurence zástavních práv více oprávněných je rozhodné pořadí, kdy návrh na zřízení soudcovského zástavního práva došel soudu. Soudcovské zástavní právo neomezuje dispozici povinného s touto zástavou, a proto v případě, že povinný po nařízení tohoto způsobu výkonu rozhodnutí zástavu prodá, působí zástavní právo i proti smluvnímu nabyvateli nemovité věci zatížené tímto zástavním právem.

Soudcovské zástavní právo zaniká pravomocným zastavením vykonávacího řízení, v jehož rámci bylo nařízeno, a to s účinky od jeho nařízení (*ex tunc*). Následně

---

¹⁵ WINTEROVÁ, Alena, Dita FRINTOVÁ, Alena MACKOVÁ, Tomáš POHL, Josef SALAČ, Petr SMOLÍK, František ZOULÍK a Silvia KUBEŠOVÁ. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 6. aktualiz. dopl. vyd. Praha: Linde, 2011, 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0, str. 563

¹⁶ DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, 2 sv. (xx, 1579, xviii, 1581-3343 s.). ISBN 978-80-7400-107-9, str. 2581

jej katastrální úřad vymaže též z katastru nemovitostí, resp. Notářská komora ČR z Rejstříku zástav.

Obdobným institutem jako soudcovské zástavní právo je exekutorské zástavní právo na nemovitých věcech podle ustanovení § 69a zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „exekuční řád“), pro něž se subsidiárně uplatní úprava § 338b až 338e o.s.ř. Exekutorské zástavní právo vzniká však na rozdíl od soudcovského zástavního práva již doručením exekučního příkazu příslušnému katastrálnímu úřadu, případně právní mocí exekučního příkazu, pokud se jedná o nemovitou věc, která není evidována v katastru nemovitostí¹⁷. V praxi tak dochází ke zřízení exekutorského zástavního práva s ohledem na jeho zajišťovací povahu téměř při každé exekuci, pokud je povinný vlastníkem nemovité věci.

1.1.2.5 Řízení z rušené držby

S účinností od 01.01.2014 byl do o.s.ř. zařazen institut zvláštního řízení o žalobě z rušené držby, který byl upraven i v civilním řádu soudním z roku 1895, ovšem který s účinností od 01.01.1951 z českého civilního procesu vymizel. Do 31.12.2013 byla ochrana rušené držbě poskytována na základě úpravy o ochraně pokojného stavu podle ustanovení § 5 občanského zákoníku 1964 orgány státní správy.

Hmotněprávním základem tohoto řízení je jednak ochrana poskytovaná rušené držbě podle ustanovení § 1003 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“), (žaloba na ochranu držby) a jednak ochrana uchování držby podle ustanovení § 1006 a násl. občanského zákoníku (žaloba na uchování držby)¹⁸. O.s.ř. však mezi těmito typy žalob nerozlišuje a úprava řízení je totožná. Systematicky je úprava řízení o žalobě z rušené držby zařazena v rámci části třetí o.s.ř. upravující řízení v prvním stupni jako hlava pátá obsahující zvláštní ustanovení.

---

¹⁷ viz ustanovení § 69a odst. 3 exekučního řádu

¹⁸ SPÁČIL, Jiří a Jakub HANDRLICA. *Občanský zákoník: komentář. III, Věcná práva (§ 976-1474)*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xv, 1260 s. ISBN 978-80-7400-499-5, str. 113 a násl.

Řízení o žalobě z rušené držby je specifické tím, že soud nerozhoduje o právních otázkách a je povinen omezit se pouze na zjištění poslední držby a jejího svémocného rušení. Possessorní ochrana tak může být poskytnuta i žalobci, o němž je zřejmé, že mu nepřísluší vlastnické právo k věci, jejímž je držitelem.

S ohledem na to, že základním smyslem i principem této úpravy je poskytnout urychlenou ochranu faktickému stavu¹⁹, soudu je uloženo, že musí o žalobě rozhodnout do 15 dnů od zahájení řízení, resp. ve zvláštním případě, že se žalobce domáhá zákazu provádění nebo odstraňování stavby s tím, že touto činností by bylo ohroženo nebo omezeno jeho vlastnické právo, do třiceti dnů od zahájení řízení. K rozhodnutí o obecné possessorní ochraně není třeba nařizovat jednání, k rozhodnutí v souvislosti s prováděním nebo odstraňováním stavby sice ano, ale lhůta pro předvolání k jednání je zde zkrácena z obecné desetidenní lhůty na 3 dny.

Pro příslušnost soudu nejsou pro řízení z rušené držby stanovena žádná zvláštní pravidla, použije se tedy obecná úprava ustanovení § 9 a násl. o.s.ř. pro věcnou příslušnost, resp. § 84 a násl. o.s.ř. pro místní příslušnost. Ve věci soud rozhoduje usnesením, které se vyhláší ihned po skončení jednání, pokud bylo jednání nařízeno. Výslovně je vyloučeno použití ustanovení § 156 odst. 2 o.s.ř., podle kterého může soud odročit za účelem vyhlášení rozsudku jednání až na deset kalendářních dnů.

Dalším specifikem, které tento typ řízení řadí mezi zajišťovací řízení, je skutečnost, že se poskytuje pouze v době, kdy k rušení držby aktuálně dochází. Podle ustanovení § 1008 odst. 1 občanského zákoníku totiž soud žalobu z rušené držby zamítne, pokud byla podána po uplynutí subjektivní lhůty šesti týdnů ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o rušené držbě i o osobě, která držbu ohrožuje nebo ruší, nebo po uplynutí objektivní lhůty jednoho roku ode dne, kdy žalobce mohl své právo uplatnit poprvé.

Zatímní povaha tohoto řízení se odráží i v tom, že rozhodnutí soudu nevytváří překážku *rei iudicatae*, tedy navzdory tomu, že soud například v rámci řízení o rušené držbě poskytne ochranu držiteli věci proti jejímu vlastníkovi, vlastník se následně může věci domáhat prostřednictvím žaloby na vydání věci.

---

¹⁹ viz důvodová zpráva ke sněmovnímu tisku č. 932/0, 6. volební období Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR (zákon č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony) k bodu 118 (§ 176 až 180), dostupná na www.psp.cz

Účinky soudního rozhodnutí o rušené držbě však časově nijak omezeny nejsou a nejsou ani vázány např. na povinnost podat v určité lhůtě návrh na zahájení řízení ve věci samé podobně, jako je tomu u předběžného opatření. Bez odpovídající aktivity žalované strany, která ve sporu nebyla úspěšná, se tak toto rozhodnutí může dostat do rozporu se základními zásadami civilního procesu vyjádřenými v ustanovení § 6 o.s.ř., zejména se zásadou poskytovat ochranu jen na základě spolehlivého zjištění sporných skutečností²⁰. Je proto na žalovaném, který v řízení z rušené držby nebyl úspěšný, aby byl sám aktivní a podáním petitorní žaloby se domáhal konečného vyřešení sporu mezi účastníky.

Úpravou žaloby z rušené držby je částečně suplována role předběžných opatření upravujících zatímně poměry mezi účastníky (např. předběžné opatření zakazující rušení držby vydané v rámci řízení o určení vlastnického práva), ovšem vztah mezi předběžnými opatřeními a žalobou z rušené držby výslovně řešen není, tedy není zřejmé, jestli s ohledem na princip subsidiarity předběžných opatření je možné domáhat se vydání předběžného opatření ve věci rušené držby, když zákon poskytuje pro ochranu držby jinou možnost, ani jestli bude možné podat návrh na vydání předběžného opatření i přímo v rámci řízení z rušené držby. Tyto otázky patrně vyřeší teprve judikatura.

Institut řízení z rušené držby je kritizován i z toho důvodu, že na rozdíl od předběžného opatření není žalobce povinen složit žádnou jistotu k náhradě případné škody či jiné újmy, nebo z důvodu jeho snadné zneužitelnosti pramenící z toho, že role soudu v řízení je zákonem omezena pouze na zjištění poslední držby a jejího svémocného rušení²¹.

---

²⁰ viz např. názor JUDr. Karla Svobody, Ph.D.: „Nový koncept provizorní ochrany držby žalobce nenutí zahájit meritorní řízení a tím rezignuje na princip, podle něhož soudy mají poskytovat ochranu jen takovému hmotnému právu, které během řízení vyšlo nepochybně najevo.“ in SVOBODA, Karel. Žaloba na ochranu rušené držby. <http://www.bulletin-advokacie.cz/zaloby-na-ochranu-rusene-drzby>, publikováno 07.06.2013

²¹ JIRSA, Jaromír. (Úplné) procesní novinky II. <http://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/uplne-procesni-novinky-ii>, publikováno 10.03.2014

1.2 Předběžné opatření

1.2.1 Podstata a smysl předběžného opatření

Ochrana práv soukromoprávních subjektů prostřednictvím civilního soudního řízení se obecně z důvodu zachování procesních práv těchto subjektů a možnosti tato práva plně využít může realizovat teprve prostřednictvím pravomocného soudního rozhodnutí, resp. v případě, že toto rozhodnutí není splněno dobrovolně, vymožení práva oprávněného subjektu je nutné se domáhat v rámci výkonu rozhodnutí, ať už prostřednictvím soudu nebo soudního exekutora.

Naplnění procesních práv účastníků řízení a dodržení zásad civilního procesu však s sebou nese i negativní důsledky, kterými je délka řízení, než je možné pravomocné a vykonatelné rozhodnutí vydat. I v případě, že by soudní soustava fungovala rychle a řízení nebylo zatíženo žádnými průtahy, totiž procesní úkony nezbytně musí trvat určitou dobu, neboť například žalovanému je nutné poskytnout lhůtu pro vyjádření k žalobě, účastníci musí mít možnost připravit se na soudní jednání, provádění důkazu, zvláště např. důkazu znaleckým posudkem může v závislosti na složitosti případu trvat až v řádu měsíců.

V určitých situacích je přitom nutné poskytnout ohroženému právu ochranu nebo upravit vztah mezi účastníky bezprostředně, protože pozdější úprava konečným rozhodnutím by již nemusela být efektivní, pokud by se např. dlužník, kterému je rozsudkem uloženo zaplatit určitou peněžní částku, zbavil veškerého majetku, nebo soutěžitel, který by se dopouštěl nekalé soutěže, tímto jednáním zcela zničil svého konkurenta.

Pro tyto případy civilní procesní právo disponuje institutem předběžného opatření, jehož smyslem je dočasně, pouze pro dobu trvání řízení upravit vztah mezi účastníky nebo omezit jednoho z účastníků tak, aby nezmařil uspokojení z pozdějšího konečného rozhodnutí. Předběžné opatření musí být poskytnuto především rychle, což s sebou sice nese riziko nesprávného rozhodnutí, ovšem zájem na rychlosti a účinné ochraně práv zde převažuje nad zájmem spolehlivého zjištění všech

rozhodných skutečností²². S tím souvisí i to, že již prvostupňové rozhodnutí nabývá vykonatelnosti a je vykonatelné i po celou dobu přezkumu odvolacím soudem, tedy přestože není pravomocné.

Nezastupitelnou roli předběžné opatření hraje zejména ve sporech, jejichž předmětem je ochrana proti nekalé soutěži. Pokud by totiž nekalosoutěžnímu jednání nebylo okamžitě zabráněno pomocí předběžného opatření a bylo by nutné čekat na ochranu poskytnutou konečným rozhodnutím, k jehož vydání může dojít až po několika letech od zahájení řízení, nekalé jednání by mohlo během této doby dosáhnout svého účelu a vyhovující konečný rozsudek na zdržení se takového jednání by na tom již nic nezměnil²³.

Případné nařízení předběžné opatření však nijak nepředznamenává rozhodnutí ve věci samé a v průběhu řízení může být zrušeno kdykoli, pokud se zjistí, že pro jeho nařízení nebyly dány důvody nebo tyto důvody již pominuly. Předběžné opatření má jen „uklidnit“ situaci a vytvořit podmínky pro další řízení.

Ochrana poskytnutá ohroženému nebo porušenému právu navrhovatele je tak pouze předběžná, jak vyplývá ze samotného názvu tohoto institutu, prozatímní a z časového hlediska omezená na dobu, než soud získá dostatek podkladů pro pravomocné rozhodnutí ve věci samé.

Samostatnou úpravu předběžného opatření obsahuje zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ovšem na tuto úpravu se tato práce nezaměřuje.

---

²² Ustanovení § 6 o.s.ř. ve znění novelizace zákonem č. 293/2013 Sb, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, s účinností od 1.1.2014 vyžaduje, aby soudní ochrana práv byla rychlá a účinná a zároveň byly zjištěny skutečnosti, které jsou mezi účastníky sporné. Protože si tyto dva požadavky částečně odporují, neuplatňují se ve všech procesních institutech rovnou měrou. V případě předběžného opatření je tak posílena rychlost a účinnost, ovšem v řízení jako celku se tato nerovnováha kompenzuje (například při dokazování, kdy zájem na zjištění rozhodných skutečností je posílen na úkor rychlosti řízení).

²³ ONDREJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, xii, 315 s. ISBN 978-80-7357-505-2, str. 153

1.2.2 Typy předběžného opatření podle aktuální právní úpravy o.s.ř.

Právní úprava předběžných opatření je v rámci o.s.ř. systematicky zařazena v druhé hlavě nazvané Předběžná opatření a zajištění důkazu druhé části o.s.ř. označené jako Činnost soudu před zahájením řízení. Tato úprava se použije jak pro předběžná opatření vydaná před zahájením řízení, tak podle ustanovení § 102 odst. 3 o.s.ř. obdobně i pro předběžná opatření nařízená po zahájení řízení.

V právních věcech, které upravuje zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „zákon o zvláštních řízeních soudních“), který je ve vztahu k o.s.ř. speciálním zákonem, je předběžné opatření upraveno stručně v ustanovení § 12 zákona o zvláštních řízeních soudních. Ve zbývajícím rozsahu se tedy použije obecná úprava o.s.ř.²⁴ Ve věci zvláštních předběžných opatření na ochranu proti domácímu násilí a na úpravu poměrů dítěte potom zákon o zvláštních řízeních soudních obsahuje v ustanovení § 400 a násl., resp. § 452 a násl. zákona o zvláštních řízeních soudních podrobnější speciální úpravu, která má přednost před obecnou úpravou.

1.2.2.1 Předběžné opatření před zahájením řízení

Návrh na nařízení předběžného opatření lze podat samostatně mimo řízení, přičemž důvod pro tento institut vyplývá ze samotné podstaty předběžného opatření, tedy potřeby rychle a efektivně a dočasně upravit poměry účastníků nebo zabránit ohrožení výkonu soudního rozhodnutí. Návrh podaný před zahájením řízení však nemá hmotněprávní ani procesní účinky, které jsou spojeny s podáním návrhu ve věci samé, je tedy potřeba mít na paměti, že návrh na předběžné opatření nestaví promlčení ani nezabraňuje prekluzi práva.

O návrhu rozhoduje předseda senátu soudu, který je příslušný k řízení ve věci samé, a pokud takovému návrhu vyhoví, stanoví navrhovateli předběžného opatření povinnost podat v určené lhůtě návrh na zahájení řízení. Na tuto povinnost navazuje ustanovení § 77 odst. 1 písm. a) o.s.ř., podle kterého nařízené předběžné opatření zanikne, pokud návrh na zahájení řízení není ve lhůtě stanovené soudem podán.

---

²⁴ podle ustanovení § 1 odst. 3 zákona o zvláštních řízeních soudních

Součástí rozhodnutí nařizujícího předběžné opatření proto musí být i poučení navrhovatele, že pokud návrh ve lhůtě nepodá, předběžné opatření jejím uplynutím zanikne.

Předseda senátu je při stanovení lhůty pro podání návrhu na zahájení řízení ve věci samé vázán pouze vlastním uvážením, a to jak co se týče délky lhůty, tak stanovení počátku jejího běhu. V praxi se tak lze setkat i s případy, kdy předseda senátu jako počátek běhu lhůty určí datum právní moci rozhodnutí o předběžném opatření, čímž ovšem zakládá i přes vědomí toho, že rozhodnutí o předběžném opatření nikterak nepředznamenává rozhodnutí soudu ve věci samé, značnou nerovnost účastníků řízení, neboť tím umožní navrhovateli předběžného opatření vyčkat na právní názor odvolacího soudu a teprve podle toho se rozhodnout, jestli návrh ve věci samé podá nebo nikoli.

Bylo by proto vhodnější, kdyby lhůta pro podání žaloby byla stanovena zákonem a její počátek byl vázán na okamžik podání návrhu na nařízení předběžného opatření. V konečném důsledku by taková úprava posílila i právní jistotu samotného navrhovatele, který by již dopředu mohl počítat s tím, kolik času bude mít na přípravu žaloby, a mohl tomu přizpůsobit i „načasování“ podání návrhu na předběžné opatření.

Lhůta pro podání návrhu ve věci samé je lhůtou soudcovskou, a proto ji předseda senátu též může v souladu s ustanovením § 55 věty druhé o.s.ř. na žádost navrhovatele předběžného opatření prodloužit, nepřichází zde však v úvahu prominutí zmeškání lhůty²⁵.

1.2.2.2 Předběžné opatření vydané v průběhu řízení

Potřeba upravit zatímně poměry účastníků řízení nebo obava, že výkon rozhodnutí, které má být v rámci řízení následně vydáno, může být ohrožen, může vyplynout teprve až po zahájení řízení ve věci samé za situace, kdy ještě nejsou splněny podmínky pro konečné rozhodnutí ve věci²⁶. Na tuto eventualitu pamatuje ustanovení § 102 o.s.ř., které vydání předběžného opatření po zahájení řízení upravuje. Předběžné opatření je

---

²⁵ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 7. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde Praha, 2014, 621 s. ISBN 978-80-7201-940-3, str. 185

²⁶ DAVID, Ludvík a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 2 sv. ISBN 978-80-7357-460-4, str. 307

tak možné nařídit nejen v řízení před soudem prvního stupně, ale i v řízení před soudem odvolacím, případně ve výjimečných případech i po právní moci rozhodnutí ve věci samé do doby, než uplyne patnáctidenní lhůta od vykonatelnosti konečného rozhodnutí²⁷.

Od návrhu na předběžné opatření podaného před zahájením řízení se toto předběžné opatření odlišuje především tím, že návrh na nařízení předběžného opatření za řízení může podat nejen žalobce, ale i žalovaný. Jinak se při rozhodování o předběžném opatření přiměřeně uplatní úprava předběžného opatření před zahájením řízení s tím rozdílem, že o návrhu na nařízení předběžného opatření rozhoduje v senátních věcech celý senát a předsedovi senátu je rozhodování vyhrazeno pouze v případech, kdy je zde nebezpečí z prodlení. Předseda senátu potom musí o návrhu rozhodnout bezodkladně²⁸.

Z logiky věci je také zřejmé, že přestože ustanovení § 102 odst. 3 o.s.ř. odkazuje na celý § 76 o.s.ř., navrhovateli předběžného opatření nemůže být uloženo, aby v určené lhůtě podal návrh na zahájení řízení. Pro rozhodování se uplatní stejné lhůty jako při rozhodování o návrhu na předběžné opatření podaném před zahájením řízení.

Podle ustanovení § 102 o.s.ř. soud postupuje i v případě, že je návrh na předběžné opatření podán současně s návrhem na zahájení řízení ve věci samé, protože řízení je zahájeno již dnem, kdy návrh na zahájení řízení dojde soudu, aniž by o tom soud zvlášť rozhodoval²⁹, tedy k rozhodování o nařízení předběžného opatření dochází již za řízení.

1.2.3 Předpoklady pro vydání předběžného opatření

Jak pro předběžné opatření vydávané před zahájením řízení, tak pro předběžné opatření nařizované v průběhu řízení musí být splněn jeden ze dvou zákonem taxativně stanovených předpokladů, o nichž je pojednáno níže.

---

²⁷ SVOBODA, Karel a kol: *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxiii, 1398 s. ISBN 978-80-7400-506-0, str. 353

²⁸ viz ust. § 75c odst. 2 o.s.ř.

²⁹ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 7. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde Praha, 2014, 621 s. ISBN 978-80-7201-940-3, str. 330.

Existenci jednoho z těchto předpokladů musí navrhovatel tvrdit již v návrhu³⁰, přičemž na rozdíl od ostatních skutečností rozhodných pro nařízení předběžného opatření, u kterých postačí osvědčení těchto skutečností, důvod pro nařízení předběžného opatření musí být podle ustanovení § 75c odst. 1 o.s.ř. prokázán.

Povinnost prokazovat existenci předpokladů pro vydání předběžného opatření leží v souladu se zásadou projednací a zásadou dispoziční, které se uplatňují v řízení o předběžném opatření, na navrhovateli, přičemž ten musí být schopen prokázat tyto předpoklady pomocí listinných důkazních prostředků předložených soudu již společně s návrhem na nařízení předběžného opatření, resp. nejpozději do doby, než soud o návrhu na předběžné opatření rozhodne, což ovšem s ohledem na povinnost rozhodnout o návrhu bezodkladně, nejpozději potom do sedmi dnů od podání návrhu, dobu, po kterou je možné předpoklady prokázat, prakticky neprodlužuje.

Nejedná se o dokazování v pravém slova smyslu, neboť to je možné provádět pouze při jednání, a v rámci rozhodování o předběžném opatření se jednání nenařizuje. Předseda senátu nebo senát ale musí ohledně předpokladů pro vydání předběžného opatření dospět k vyšší míře jistoty než ohledně ostatních rozhodných skutečností, jež se pouze osvědčují.

V případě, že předpoklad pro vydání předběžného opatření navrhovatelem předloženými listinami prokázán není, soud návrh na vydání předběžného opatření zamítne.

1.2.3.1 Potřeba zatímní úpravy poměrů účastníků

Potřeba zatímní úpravy poměrů účastníků řízení musí být naléhavá, přičemž naléhavost je třeba vždy posuzovat podle konkrétních okolností jednotlivého případu. Navrhovatel by se tak měl dožadovat vydání předběžného opatření z tohoto důvodu bezprostředně poté, co nutnost úpravy poměrů zjistí, protože pokud jednání odpůrce, které považuje za závadné, po určitou dobu strpí, naléhavost úpravy poměrů již dána není. Soud při posuzování naplnění podmínek vydání předběžného opatření z tohoto důvodu vychází ze zásady *vigilantibus iura*, a pokud navrhovatel po delší dobu porušování

---

³⁰ ŠKÁROVÁ, Marta. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou: podle stavu k 1.9. 2009.* 4. aktualiz. vyd. podle stavu k 1.9. 2009. Praha: Linde, 2009, 1263 s. ISBN 978-80-7201-769-0, str. 130

svých práv strpěl, ochrana prostřednictvím předběžného opatření mu již nebude poskytnuta.³¹

Předběžné opatření může upravit pouze právní vztahy mezi účastníky, nikoliv vztahy faktické. Z prozatímní povahy předběžného opatření vyplývá i to, že předběžné opatření zásadně nepůjde nařídit, pokud by v jeho důsledku byly poměry mezi účastníky upraveny trvale nebo nevratně, například pokud by byla uložena povinnost převést určitou nemovitost na navrhovatele. Povinnosti, které lze takto uložit, jsou příkladmo uvedeny v ustanovení § 76 odst. 1 o.s.ř.

Soud musí při rozhodování vzít v úvahu poměry účastníků a posoudit rovněž újmu, která jim hrozí, v případě navrhovatele nevydáním předběžného opatření a v případě odpůrce zásahem do jeho práv soudním rozhodnutím vydaným v řízení, v němž neměl možnost realizovat svá procesní práva tak jako ve standardním procesu, zejména uplatnit svá vlastní tvrzení a důkazní návrhy s nimi spojené. Důležitou součástí rozhodování o předběžném opatření je tak posuzování proporcionality navrhovaného omezení nebo povinnosti.

1.2.3.2 Obava z ohrožení následného výkonu rozhodnutí

Účelem předběžného opatření vydaného z důvodu obavy z ohrožení následného výkonu rozhodnutí je zajistit, že výkon tohoto rozhodnutí nebude zmařen, obvykle pokud toto riziko je zřejmé z chování dlužníka. Pokud se navrhovatel domáhá vydání předběžného opatření podle ustanovení § 74 a násl. o.s.ř., potom obvykle již musí určité rozhodnutí jako exekuční titul existovat a předběžné opatření lze nařídit jen do doby, než se tento exekuční titul stane vykonatelným, nebo za situace, kdy navrhovatel jakožto oprávněný nemůže k výkonu rozhodnutí přistoupit³².

Závěr ohledně možnosti navrhnout tento typ předběžného opatření k zajištění výkonu rozhodnutí vydaného v jiném řízení vyplývá z konstantní judikatury³³, byť není

---

³¹ ONDREJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, xii, 315 s. ISBN 978-80-7357-505-2, str. 154

³² DAVID, Ludvík a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 2 sv. ISBN 978-80-7357-460-4, str. 320

³³ viz např. usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 7 Co 46/95 ze dne 17.02.1995, (viz Předpoklad nařízení předběžného opatření pro obavu, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen. *Soudní rozhledy*. 1995, číslo 3, str. 59)

přijímán bez výhrad, přičemž vytykáno je mu zejména to, že „předběžné opatření by mělo vždy předcházet rozhodnutí ve věci samé a být spojováno pouze s ním“³⁴, tedy nemělo by být vydáno k zajištění výkonu rozhodnutí vydaného v jiném řízení.

Vydat předběžné opatření k zajištění výkonu rozhodnutí, o němž dosud ani nebylo zahájeno řízení, je možné pouze ve výjimečných případech³⁵. Takové předběžné opatření by muselo být odůvodněno zcela mimořádnými okolnostmi, a především navrhovatel by musel alespoň osvědčit, že má tvrzený nárok nebo pohledávku a že jejímu přiznání v navazujícím soudním řízení nic nebrání, tedy že bude v řízení ve věci samé s vysokou mírou pravděpodobnosti úspěšný³⁶.

V případě, že rozhodnutí dosud nebylo vydáno a o příslušném nároku probíhá řízení, lze návrh na nařízení předběžného opatření podat za tohoto řízení podle ustanovení § 102 o.s.ř., přičemž opět je třeba alespoň osvědčit existenci a oprávněnost tohoto nároku.

Podle ustanovení § 102 o.s.ř. je nutné postupovat i v případě, že nárok byl navrhovateli předběžného opatření ve věci samé sice již pravomocně přiznán, ale dosud nenastala vykonatelnost takového rozhodnutí nebo od nabytí vykonatelnosti neuplynula patnáctidenní lhůta předpokládaná v ustanovení § 77 odst. 1 písm. c) o.s.ř. Po tuto dobu lze ještě nařídit předběžné opatření, neboť účinky jeho trvání jsou omezeny právě uplynutím patnáctidenní lhůty od vykonatelnosti rozhodnutí ve věci samé, kdy předběžné opatření ex lege zaniká.

Důvodem pro nařízení tohoto předběžného opatření nemůže být pouhá skutečnost, že dlužník je v prodlení s placením svého dluhu, nebo samotná výše pohledávky, ale musí existovat i jiné okolnosti, které svědčí o tom, že obava z ohrožení výkonu rozhodnutí je opodstatněná. Těmito dodatečnými důvody mohou být například

---

³⁴ viz SVOBODA, Karel. *Dokazování*. Vyd. 1. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2009, VII, 391 s. ISBN 978-80-7357-414-7, str. 140: „Předběžné opatření nemůže poskytovat ochranu exekučnímu titulu (rozhodnutí), který pochází z jiného řízení. Nelze přehlédnout, že zabezpečení výkonu již existujícího rozhodnutí řeší zvláštní ustanovení části šesté o.s.ř. upravující výkon rozhodnutí.“

³⁵ DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, 2 sv. (xx, 1579, xviii, 1581-3343 s.). ISBN 978-80-7400-107-9, str. 423. SVOBODA, Karel a kol: *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxiii, 1398 s. ISBN 978-80-7400-506-0, str. 229

³⁶ Například v usnesení Městského soudu v Brně sp. zn. 1 Nc 55/2001 ze dne 17.07.2001 soud nařídil předběžné opatření pro obavu z ohrožení výkonu rozhodnutí a výjimečnost tohoto opatření odůvodnil tím, že žalovaný v jiném řízení uznal existenci závazku navrhovatele předběžného opatření, jehož výkon byl tímto předběžným opatřením zajišťován, značnou vyšší žalované částky (cca sto milionů korun) a tím, že se dlužník opakovaně zbavoval majetku (viz K vydání předběžného opatření z důvodu ohrožení výkonu rozhodnutí. *Soudní rozhledy*. 2002, číslo 9, str. 316-318).

nepřiměřené dispozice osoby, proti níž je předběžné opatření navrhováno, s majetkem nebo nepoměr mezi výší pohledávky a majetkem odpůrce³⁷, v případě nepeněžitého plnění potom například takové dispozice s věcí, která je předmětem řízení ve věci samé, které vedou k podstatné změně nebo zničení této věci. Rozhodující je opět přiměřenost újmy způsobené předběžným opatřením odpůrci ve vztahu k újmě, která by mohla zmařením výkonu rozhodnutí vzniknout na straně navrhovatele.

1.2.4 Obsah předběžného opatření

1.2.4.1 Obecné předběžné opatření

Obsah předběžného opatření je determinován jeho prozatímní povahou, a jak už bylo uvedeno výše, nelze jím upravit poměry účastníků trvale, ale pouze po dobu do vydání konečného rozhodnutí. Je proto vyloučeno, aby obsahem předběžného opatření byl výrok, který by deklaroval určité právo.

Obecné předběžné opatření může soud nařídit i v řízeních podle zákona o zvláštních řízeních soudních, přičemž v tom případě se postupuje podle ustanovení § 12 zákona o zvláštních řízeních soudních a úprava předběžných opatření v o.s.ř. se aplikuje subsidiárně.

Soud je návrhem na nařízení předběžného opatření vždy vázán a nemůže nařídit žádnou povinnost, která není navrhována, může však obsah předběžného opatření modifikovat tím způsobem, že mu vyhoví pouze v částečném rozsahu. V řízeních podle zákona o zvláštních řízeních soudních, které je možné zahájit i z úřední povinnosti, potom soud může nařídit předběžné opatření jak na návrh, tak i bez návrhu³⁸.

Vzhledem k dočasné povaze předběžného opatření zpravidla nelze předběžným opatřením uložit takovou povinnost, které se navrhovatel domáhá v řízení ve věci samém, nicméně v určitých případech, typicky u zdržovacích nároků, ani jinak ochranu

---

³⁷ SVOBODOVÁ, Ivona. K předběžným opatřením v obchodních věcech. *Právní rozhledy*. 591997465-467, s. 463-465, str. 465

³⁸ Výjimkou je podle ustanovení § 12 odst. 1 zákona o zvláštních řízeních soudních řízení o pozůstalosti, ve kterém se možnost vydat předběžné opatření i bez návrhu neuplatní.

poskytnout nelze, a tedy je přípustné, aby se výrok předběžného opatření i navrhovaný výrok ve věci samé shodoval.

V ustanovení § 76 odst. 1 o.s.ř. je uvedeno, jaké povinnosti mohou být předběžným opatřením uloženy, přičemž se jedná o demonstrativní výčet, a při splnění ostatních podmínek pro vydání předběžného opatření je tak možné domáhat se i uložení jiné než výslovně zmíněné povinnosti. Formulace těchto povinností by ale měla vycházet ze znění povinností uvedených v tomto ustanovení³⁹.

Podle § 76 odst. 1 písm. a) o.s.ř. lze uložit povinnost platit v nezbytné míře výživné. Není blíže specifikováno, o jaké výživné by se mělo jednat, tedy kromě výživného pro nezletilé děti je v rámci tohoto ustanovení možné požadovat i další druhy výživného jako výživné pro rozvedeného manžela za podmínek ustanovení § 760 a násl. občanského zákoníku nebo výživné mezi předky a potomky podle ustanovení § 910 a násl. občanského zákoníku. Nezbytnou měrou se rozumí, že výše výživného se nebude stanovovat podle všech rozhodných kritérií tak jako při rozhodování ve věci samé včetně například výše příjmů osoby zatížené vyživovací povinností, ale že výživné bude přiznáno pouze v nejnútnejším rozsahu, tak aby osoba povinná z předběžného opatření byla omezena jen v nevyhnutelné míře. Navrhovatel tedy musí osvědčit nejen nárok na výživné, ale i nezbytnost požadované výše výživného.

Zvláštní hmotněprávní úpravu týkající se především výživného obsahuje i ustanovení § 920 občanského zákoníku, podle něhož lze na návrh těhotné ženy uložit muži, jehož otcovství se jeví pravděpodobné, aby ženě předem poskytl potřebnou výživu a příspěvek na úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a částku potřebnou k zajištění výživy dítěte v době, kdy by ženě podle pracovněprávních předpisů náležela mateřská dovolená.

Podle § 76 odst. 1 písm. b) o.s.ř. lze zaměstnavateli nařídit poskytnout alespoň část pracovní odměny, pokud ve věci samé jde o trvání pracovního poměru, tedy např. žalobu zaměstnance na neplatnost výpovědi, okamžitého zrušení pracovního poměru nebo zrušení pracovního poměru ve zkušební době podle ustanovení § 72 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a zároveň zaměstnanec

---

³⁹ SVOBODA, Karel a kol: *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxiii, 1398 s. ISBN 978-80-7400-506-0, str. 242

nebo bývalý zaměstnanec jakožto osoba domáhající se vydání předběžného opatření ze závažných důvodů nepracuje a nemá žádný jiný příjem (např. podporu v nezaměstnanosti nebo dávky nemocenského pojištění).

Slovní spojení „alespoň část“ z odměny znamená, že je sice možné uložit i povinnost platit celou odměnu, nicméně vzhledem ke specifickým předběžného opatření je spíše namístě při určení výše přihlídnout k nezbytným potřebám zaměstnance a také k výši jeho pracovní odměny, přičemž logicky čím vyšší odměna zaměstnanci náležela, tím nižší podíl z ní bude nutné uložit zaměstnavateli předběžným opatřením vyplácet. U nízkopříjmových pracovních pozic si naopak lze představit, že nezbytná část odměny se bude blížit její plné výši. Kromě zaplacení celé či částečné výše mzdy (platu) lze uložit i povinnost poskytnout náhradu mzdy (platu) náležející za dovolenou nebo dobu trvání překážek v práci.

Podle § 76 odst. 1 písm. c) o.s.ř. je možné uložit účastníkovi, aby určitou peněžitou částku nebo věc složil do úschovy u soudu jakožto třetí nezávislé osoby. Pravomoc soudu přijímat věci do úschovy vyplývá z ustanovení § 352 o.s.ř. Tomu, kdo tyto peníze nebo věci do úschovy složí, je soud povinen vystavit potvrzení o složení. Smyslem tohoto předběžného opatření je ochránit předmět (budoucího) sporu a zabránit nebezpečí, že účastník řízení, proti němuž předběžné opatření směřuje, tyto předměty zničí nebo ukryje, a znemožní tak případný budoucí výkon rozhodnutí ve věci samé.

Podle § 76 odst. 1 písm. d) o.s.ř. lze účastníkovi přikázat, aby nenakládal s určitými věcmi nebo právy. Nejčastěji se v tomto případě bude jednat o zákaz zcizit nemovitosti či jiné majetkové hodnoty, které jsou předmětem sporu, nebo je zatížit právy třetích osob z důvodu obavy z ohrožení výkonu rozhodnutí. Vždy je však třeba zkoumat poměr újmy účastníků plynoucí z vydání předběžného opatření v případě odpůrce, resp. jeho nevydání v případě navrhovatele, přičemž odhlédnout nelze ani od toho, jestli věc nebo právo neztratí v důsledku nenakládání s nimi na své hodnotě. Naopak ne vždy musí být rozhodující přiměřenost výše dluhu, o který se jedná v řízení ve věci samé, ve vztahu k věci, s níž je omezena dispozice⁴⁰. Pokud odpůrce poruší zákaz dispozice s věcmi

---

⁴⁰ viz usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 7 Cmo 48/93 ze dne 14.06.1993 (Sb. NS 6/94)

nebo právy, je jeho právní jednání pro rozpor se zákonem absolutně neplatné a soud k této neplatnosti přihlíží i bez návrhu.

Podle § 76 odst. 1 písm. e) o.s.ř. lze účastníkovi uložit, aby něco vykonal, něčeho se zdržel nebo něco snášel. Jedná se o nejširší okruh povinností, při jejich stanovování je však třeba mít vždy na zřeteli, že se jedná pouze o předběžnou úpravu, a proto není možné přikázat nic, co by mělo nevratné důsledky. Je také třeba zvažovat, zda újma způsobená povinnému účastníkovi uložením takové povinnosti nepřesáhne míru přiměřenou okolnostem, a to zejména z hlediska základních práv a svobod zaručených Listinou základních práv a svobod⁴¹.

Obsah předběžných opatření uvedený v ustanovení § 76 odst. 1 o.s.ř. lze také vhodným způsobem modifikovat, například zakázat nakládání s určitou věcí s výjimkou jejího převodu na navrhovatele.

1.2.4.2 Zvláštní předběžná opatření

Zvláštní předběžná opatření byla do o.s.ř. zahrnuta od 26.10.1995 ve věcech ochrany nezletilých dětí⁴² (§ 76a o.s.ř. ve znění účinném do 31.12.2013) a od 01.07.2007 ve věci ochrany proti domácímu násilí⁴³ (§ 76b o.s.ř. ve znění účinném do 31.12.2013). S účinností od 01.01.2014 byly tyto dva typy předběžných opatření z o.s.ř. vyjmuty a nově upraveny v zákoně o zvláštních řízeních soudních.

---

⁴¹ Např. v řízení vedeném u Vrchního soudu v Praze pod sp. zn. 3 Co 16/94 soud dospěl k závěru, že uložit odpůrci, kterým byl vydavatel deníku, předběžným opatřením zákaz zveřejňovat veškeré informace o navrhovateli s výjimkou informací převzatých od oficiálních tiskových agentur, je nepřiměřeným zásahem do práva na svobodu projevu, který není adekvátní hrozbě neoprávněných zásahů do osobnostní sféry navrhovatele předběžného opatření (viz SVOBODA, Karel. *Přehled judikatury ve věcech předběžných opatření*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 222 s. ISBN 978-80-7478-414-9, str. 123).

⁴² zákonem č. 238/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České socialistické republiky v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů

⁴³ zákonem č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím

1.2.4.2.1 Předběžné opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí

Ustanovení § 400 a násl. zákona o zvláštních řízeních soudních jsou systematicky zařazena v oddílu dva hlavy páté upravující řízení ve věcech rodinněprávních a navazují na hmotněprávní úpravu obsaženou v ustanovení § 751 a násl. občanského zákoníku umožňující soudu na návrhu manžela, případně i rozvedeného manžela vyloučit z užívání společného obydlí druhého manžela, který se na prvním manželovi nebo jiné osobě žijící v domácnosti dopouští psychického nebo fyzického násilí, a to celkově nejdéle na šest měsíců. Tato doba má poskytnout ohrožené osobě jednak bezprostřední ochranu, jednak i dostatek času pro řešení dalšího uspořádání společného soužití, ať už prostřednictvím podání návrhu na rozvod, nebo například návrhu na vypořádání podílového spoluvlastnictví k nemovitosti, v níž se nachází společná domácnost⁴⁴. Vydání tohoto předběžného opatření je možné domáhat se též v případě nežádoucího sledování nebo obtěžování navrhovatele.

Účel tohoto předběžného opatření odráží i jeho obsah, v jehož rámci je možné odpůrci uložit, aby opustil společné obydlí i jeho bezprostřední okolí a nezdržoval se ve společném obydlí ani v jeho bezprostředním okolí ani do společného obydlí nevstupoval. Dále lze odpůrci nařídit, aby se zdržel setkávání se s navrhovatelem a zdržel se nežádoucího sledování a obtěžování navrhovatele.

Tento výčet je demonstrativní a umožňuje soudu specifikovat uložené povinnosti podle okolností každého jednotlivého případu. Soud navíc může s přihlédnutím k oprávněným zájmům odpůrce, například zájmu na vykonávání jeho povolání, určit z takto stanoveného zákazu výjimky. Odpůrce má kromě toho právo odnést si ze společného obydlí osobní dokumenty, cennosti a věci sloužící jeho osobní potřebě, o čemž je soud povinen ho poučit.

1.2.4.2.2 Předběžné opatření upravující poměry dítěte

Ustanovení § 452 a násl. zákona o zvláštních řízeních soudních zařazené v oddílu pět hlavy páté tohoto zákona mívají na mysli situace, kdy se dítě ocitne bez dostatku péče

---

⁴⁴ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 7. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde Praha, 2014, 621 s. ISBN 978-80-7201-940-3, str. 439

nebo ve stavu ohrožujícím jeho život, normální vývoj nebo kdy je jiný důležitý zájem dítěte vážně ohrožen nebo narušen. Hmotněprávní úprava této situace je obsažena v ustanovení § 924 občanského zákoníku.

Obsahem tohoto předběžného opatření je úprava poměrů dítěte na nezbytně nutnou dobu spočívající v tom, že soud nařídí umístit dítě ve vhodném prostředí, které určí ve výroku předběžného opatření. Tímto prostředím může být buď osoba, nebo zařízení, které jsou způsobilé podle fyzického a duševního stavu dítěte a jeho rozumové vyspělosti zajistit dítěti řádnou péči.

1.2.4.3 Možnost uložení povinnosti třetí osobě

Předběžným opatřením se zásadně ukládají povinnosti osobě, která je účastníkem řízení o předběžném opatření, tedy odpůrci navrhovatele jakožto účastníkovi budoucího či již probíhajícího řízení ve věci samé. Ustanovení § 76 odst. 2 o.s.ř. však umožňuje, aby ve výjimečných případech rozhodnutí o předběžném opatření vedle povinnosti ukládané odpůrci ukládalo povinnost i třetí osobě, která účastníkem řízení není.

První podmínkou je, aby tato povinnost uložená třetí osobě byla nezbytná pro splnění primární povinnosti uložené účastníkovi řízení, například v podobě poskytnutí součinnosti při splnění této primární povinnosti nebo zajištění, že tato primární povinnost bude splněna, nikoliv však v podobě povinnosti k plnění. Není ani možné uložit povinnost pouze třetí osobě, aniž by současně byla uložena povinnost i odpůrci.

Druhou podmínkou je, že splnění uložené povinnosti musí být možné po třetí osobě spravedlivě žádat, tedy že jí plnění této povinnosti nebude způsobovat nepřiměřené obtíže. Typickým příkladem povinnosti ukládané třetí osobě je při uložení povinnosti odpůrci spočívající v zákazu nakládání s prostředky na bankovním účtu současné uložení povinnosti bance odpůrce neprovádět výplatu finančních prostředků uložených na tomto účtu nebo při uložení povinnosti odpůrci spočívající v zákazu převodu zaknihovaných cenných papírů současné uložení povinnosti Centrálnímu depozitáři cenných papírů, a.s., nepřevést konkrétní cenné papíry na třetí osobu. Obvyklými adresáty povinnosti ukládané třetí osobě tak jsou banky, schovatelé cenných papírů nebo osoby vedoucí evidenci cenných papírů nebo finančních derivátů.

Třetí osoba se sice nestává účastníkem řízení o předběžném opatření v plném rozsahu, nicméně usnesení o nařízení předběžného opatření se jí vyhláší nebo doručuje a je ve vztahu k ní vykonatelné okamžikem, kdy jí bylo vyhlášeno, resp. doručeno, a výrok předběžného opatření je pro ni závazný. Třetí osoba má také právo podat proti usnesení o předběžném opatření v rozsahu, v jakém se jí dotýká, odvolání i návrh na zrušení předběžného opatření⁴⁵. Odvolání může třetí osoba odůvodnit zejména tím, že není spravedlivé po ní splnění povinnosti uložené předběžným opatřením požadovat.

---

⁴⁵ KOZEL, Roman. Předběžná opatření se zřetelem na obchodní věci. *Právní rozhledy*. 561997286-289. s. 286-288, str. 287.

2. Historický vývoj institutu předběžného opatření na území České republiky

2.1 Právní úprava josefínského soudního řádu z roku 1781

Prvním historickým předchůdcem institutu předběžného opatření na našem území byly zajišťovací instituty zavedené do právního řádu obecným soudním řádem č. 13 sb. z. s. z 1. května 1781, tzv. josefínským soudním řádem, který nahradil a sjednotil do té doby uplatňované normy vycházející především z práva zvykového a neoddělující důsledně hmotněprávní úpravu od úpravy procesněprávní⁴⁶.

Těmito zajišťovacími instituty byla jednak zajišťovací exekuce, pokud pohledávka byla již přiznána soudním rozhodnutím, které ovšem dosud nenabýlo právní moci, a jednak personální a reální arest, pokud pohledávka dosud přiznána nebyla nebo bylo potřeba zajistit ji v průběhu uhrazovací exekuce.

Zajišťovací exekuci bylo možné vést pouze ohledně peněžitých nároků a její průběh byl stanoven s ohledem na to, že příslušný exekuční titul ještě nenabyl právní moci, popřípadě vykonatelnosti, a tedy mohl být v budoucnu ještě změněn. Dlužník byl vyzván, aby dobrovolně složil do soudní úschovy odpovídající jistotu, a v případě, že tak neučinil, soud vydal soudní příkaz, který mohl být vykonán prostřednictvím exekuce uhrazovací, přičemž příslušné plnění opět nebylo vydáno přímo dlužníkovi, ale bylo uloženo do soudní úschovy.

Podstatou reálního arestu bylo, že soud zakázal dlužníkovi po dobu sporu nakládat s jeho majetkem nebo jeho částí v závislosti na velikosti pohledávky, případně mohl zakázat i dlužníkovi dlužníka jakožto třetí osobě, aby vůči dlužníkovi splnil svůj závazek.

Personální arest umožňoval výrazně zasáhnout nejen do majetkové sféry dlužníka, ale i do jeho osobní sféry, neboť spočíval v zadržení dlužníka ve vazbě

---

⁴⁶ KNOLL, Vilém a Petra JÁNOŠÍKOVÁ. Kodifikace a vývoj občanského práva procesního v 18. a 19. století. *Rakousko-uherské vyrovnání 1867 a jeho státoprávní důsledky v českých zemích a na Slovensku. Sborník příspěvků ke 140. výročí rakousko-uherského vyrovnání*. Eds. K. Schelle – L. Vojáček, KEY Publishing s.r.o., Ostrava 2007, ISBN 978-80-87071-48-9, s. 100–107, str. 101

až na dobu šesti měsíců. Dlužník se z vazby mohl „vykoupit“ složením jistoty odpovídající pohledávce do soudní úschovy. Věřitel odpovídal dlužníkovi za újmu způsobenou uvalením vazby, pokud by v řízení ve věci samé byla jeho žaloba zamítnuta.

Účelem všech výše uvedených prostředků bylo zabezpečení výkonu soudního rozhodnutí z důvodu obavy o jeho ohrožení, tato právní úprava tedy ještě neznala opatření, kterými by se upravovaly poměry stran dočasně po dobu průběhu sporu.

2.2 Zákon č. 79/1896 ř.z., o řízení exekučním a zajišťovacím

Snaha odstranit některé nedostatky josefínského soudního řádu a doplnit chybějící ustanovení byla v průběhu konce 18. století i během 19. století řešena značným počtem novelizací, v jejichž důsledku se soudní řád stal nepřehledným. V rámci snahy civilní proces reformovat a zavést do něj moderní zásady včetně zásady ústnosti a veřejnosti procesu bylo pod vedením ministerského sekretáře Kleina vypracováno několik zákonů, přičemž mezi hlavní z nich patřily zákon č. 113/1895 ř.z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních, tzv. civilní soudní řád, z 1. srpna 1895, a zákon č. 79/1896 ř.z., o řízení exekučním a zajišťovacím, ze dne 27. května 1896 (dále jen „zákon o řízení exekučním a zajišťovacím“). Zákonem č. 11/1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného státu československého, ze dne 28.10.1918 byly tyto předpisy společně s ostatními zemskými a říšskými zákony recipovány do československého právního řádu.

Zatímco první část tohoto zákona upravovala postup v rámci uhrazovací exekuce, úprava zajišťovací exekuce včetně tzv. zatímních neboli prozatímních opatření byla obsažena v druhé části tohoto zákona.

2.2.1 Zajišťovací exekuce v užším slova smyslu

S ohledem na to, že zajišťovací exekuce byla pojata jako výjimečný institut, byla její přípustnost omezena na zajištění peněžitých pohledávek a exekučním titulem mohly být pouze opatření vydaná civilními soudy v nesporném řízení, která dosud nenabyla vykonatelnosti, nebo rozsudky a platební příkazy, které dosud nenabýly právní moci a u nichž neuplynula pariční lhůta⁴⁷. Kromě toho věřitel navrhuující zajišťovací exekuci musel ještě osvědčit, že budoucí splnění jeho pohledávky bude značně ztíženo, nebo dokonce zcela zmařeno, pokud k zajištění nedojde, případně že by výkon musel být prováděn v zahraničí. Pouze ve výjimečných případech bylo možné nařídit zajišťovací exekuci i bez splnění této podmínky (např. v případě dovolání podaného proti rozsudku odvolacího soudu, který potvrdil rozsudek soudu prvního stupně)⁴⁸.

K zajišťovacímu řízení byl zásadně příslušný soud, před kterým bylo zahájeno řízení ve věci samé, a příslušnost k výkonu exekuce se řídila všeobecnými pravidly pro určení exekučního soudu stanovenými v ustanovení § 18 a následujících zákona o řízení exekučním a zajišťovacím⁴⁹.

S ohledem na zajišťovací povahu mohly být použity pouze takové prostředky exekuce, které mohly být následně eventuálně odstraněny bez újmy způsobené dlužníkovi, pokud by se zjistilo, že nárok navrhovatele zajištění nebyl oprávněný, a tyto prostředky byly stanoveny taxativně. Prostředkem k zajištění tedy mohlo být zabavení movitých věcí, záznam zástavního práva na nemovitostech nebo na právech na nich váznoucích v pozemkových knihách, vnučená správa nebo za určitých podmínek i přikázání pohledávky dlužníka věřiteli.

Součástí usnesení, kterým soud zajišťovací exekuci nařídil, musela být i přesná identifikace zajišťované pohledávky a určení doby, na kterou je zajištění povoleno. V případě zrušení zajišťovací exekuce z jiného důvodu než pro uspokojení věřitele byl

---

⁴⁷ HORA, Václav. *Exekuce na movitosti a exekuce zajišťovací*. Praha: Spolek čsl.právnicků "Všehrd", 1919, 32 s., str. 28

⁴⁸ viz ustanovení § 371 zákona č. 79/1896 ř.z., o řízení exekučním a zajišťovacím

⁴⁹ HORA, Václav. *Exekuce na movitosti a exekuce zajišťovací*. Praha: Spolek čsl.právnicků "Všehrd", 1919, 32 s., str. 30

věřitel povinen nahradit dlužníkovi vzniklou škodu a též nést veškeré náklady vzniklé povolením, výkonem a zrušením exekučních úkonů⁵⁰.

2.2.2 *Zatímní opatření*

Institut zatímního opatření⁵¹ umožňoval zajistit budoucí splnění dluhu i v případě, že exekuční titul dosud neexistoval, a to nejen v průběhu řízení ve věci samé, ale i před jeho zahájením, případně u nepeněžitých nároků i v průběhu vykonávacího řízení, tedy sloužil k zajištění pohledávek tam, kde ještě nebylo možné nařídít zajišťovací exekuci. Zatímní opatření navíc bylo možné nařídít k zajištění i jiných než peněžitých pohledávek, pokud bylo třeba zabránit hrozícímu násilí nebo odvrácena hrozící nenahraditelná škoda.

K nařízení zatímního opatření byl příslušný soud, který byl příslušný k řízení ve věci samé, případně soud příslušný pro exekuční řízení.

Prostředky zatímního opatření byly oproti prostředkům zajišťovací exekuce stanoveny v ustanovení § 382 zákona o řízení exekučním a zajišťovacím demonstrativně, např. soudní uložení movitých věcí, správa movitých a nemovitých věcí, zákaz zcizit nebo zatížit nemovitosti nebo zákaz nakládat s pohledávkami dlužníka vůči jeho poddlužníkům. Ve výjimečných případech, pokud se odpůrce ohrožené strany dal na útěk nebo byl podezřelý z útěku a zároveň mohlo být jeho útekem zmařeno právo ohrožené strany, bylo jej možné i osobně zadržet a držet ve vazbě.

Soud mohl navrhovateli zatímního opatření podle svého uvážení uložit i povinnost složit jistotu k náhradě újmy způsobené případně zatímním opatřením jeho odpůrci, přičemž v takovém případě nebylo možné zahájit výkon opatření před tím, než tato jistota byla složena. Složením jistoty bylo do jisté míry možné nahradit i osvědčení oprávněnosti nároku navrhovatele ve věci samé, tzn. že soud návrhu

---

⁵⁰ HORA, Václav. *Exekuce na movitosti a exekuce zajišťovací*. Praha: Spolek čsl.právnicků "Všehrd", 1919, 32 s., str. 31

⁵¹ Ve staší literatuře bývá tento institut překládán i jako „prozatímní opatření“, viz např. OTT, Emil a Jiří SPÁČIL. *Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 3 sv. ISBN 978-80-7357-896-1, str. 220 a násl.

na zatímní opatření po složení jistoty vyhověl, přestože navrhovatel dostatečně neosvědčil svůj nárok⁵².

2.3 Zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních

Během tzv. právnické dvouletky následující po komunistickém převratu v roce 1948 došlo v rámci přepracování a kodifikace právního řádu mimo jiné i k přijetí nového zákona

č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád) (dále jen „o.s.ř. 1950“), který s účinností ke dni 01.01.1951 nahradil civilní řád soudní.

V textu tohoto zákona byl poprvé zaveden termín „předběžné opatření“ a systematicky byl tento institut zařazen v hlavě sedmé části o.s.ř. 1950 první upravující obecné otázky civilního procesu. Úprava předběžného opatření tak byla vyňata z oblasti výkonu rozhodnutí a zahrnuta do rámce nalézacího řízení a v souladu se snahou o zlidovění právní úpravy byla zjednodušena a zestručněna z celkem 33 paragrafů zákona o řízení exekucím a zajišťovacím na pouhých 11 paragrafů.

Předběžné opatření soud mohl nařídit tehdy, pokud bylo potřeba zatímně upravit poměry účastníků nebo existovala obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl jinak ohrožen. Podmínkami pro nařízení předběžného opatření potom bylo, aby poměry mezi účastníky bezpodmínečně vyžadovaly dočasnou rychlou úpravu, nebo aby již existoval nárok, jehož vykonání by mohlo být ohroženo, přičemž zákon na rozdíl od původní úpravy nerozlišoval, jestli se jednalo o nárok peněžitý nebo nepeněžitý, ani zda byl nárok již přiznán v době nařízení předběžného opatření. Muselo se však jednat o nárok, o kterém byly příslušné rozhodovat soudy v rámci civilního soudnictví.

Předběžné opatření bylo možné nařídit na návrh oprávněného účastníka, případně i bez návrhu, pokud šlo o řízení, které bylo možné zahájit i bez návrhu⁵³. V souladu s tehdy uplatňovanou možností ingerence státu do občanskoprávního řízení

---

⁵² OTT, Emil a Jiří SPÁČIL. *Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 3 sv. ISBN 978-80-7357-896-1, str. 221

⁵³ viz ustanovení § 222 zákona č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád)

mohl návrh na předběžné opatření podat i prokurátor. Přestože navrhovatel musel uvést i obsah navrhovaného předběžného opatření, soud nebyl jeho návrhem vázán⁵⁴.

Navrhovatel musel se svým návrhem spojit návrh důkazních prostředků k osvědčení jeho nároku, ovšem oproti složení jistoty navrhovatelem bylo stejně jako v předchozí úpravě možné nařídit předběžné opatření i bez osvědčení tohoto nároku, přičemž podmínkou bylo, aby případná újma způsobená odpůrci takto nařízeného předběžného opatření byla nahraditelná v penězích⁵⁵. Navrhovatel musel též osvědčit existenci objektivního ohrožení poměrů mezi účastníky nebo jeho nároku, přičemž nahradit toto osvědčení složením peněžité jistoty již nebylo možné.

K řízení o předběžném opatření byl příslušný stejný soud jako pro rozhodování ve věci samé. O návrhu podaném před zahájením řízení rozhodoval samosoudce, při rozhodování o návrhu v průběhu řízení potom pro obsazení soudu platila stejná pravidla jako pro rozhodování ve věci samé. Rozhodnutí se zásadně vydávalo bez ústního jednání, ovšem v případě vhodnosti mohl soud k osvědčení tvrzení uvedených v návrhu na předběžné opatření provést důkaz výslechem některého z účastníků.

Obsahem předběžného opatření podle demonstrativního výčtu uvedeného v ustanovení § 225 o.s.ř. 1950 bylo zejména, aby odpůrce složil určitou částku nebo věc do soudní úschovy, nenakládal s určitými právy nebo něco konal, něco trpěl nebo se něčeho zdržel, přičemž z důvodu vhodnosti soud mohl uložit i jiné povinnosti než v zákoně uvedené, pokud tím ovšem nepředjímal výkon konečného rozhodnutí. Kromě odpůrce mohly být určité povinnosti uloženy i třetím osobám. Opravným prostředkem proti usnesení o předběžném opatření byla stížnost.

Soud mohl zároveň podle svého uvážení uložit navrhovateli, aby složil přiměřenou jistotu k zajištění nároku na náhradu škody způsobené případně odpůrci předběžného opatření. Povahu tehdejšího práva odráželo ustanovení § 128 odst. 3 o.s.ř. 1950, podle něhož ovšem povinnost k složení jistoty nebylo možné uložit státu.

Trvání předběžného opatření bylo omezeno na dobu trvání důvodů, pro něž bylo vydáno, přičemž po pominutí těchto důvodů mohlo být zrušeno i bez návrhu. Dále

---

⁵⁴ STEINER, Vilém. *Občanské právo procesní v praxi soudů*. 1. vyd. Praha: Právnický ústav ministerstva spravedlnosti ČSR, 1958, 396 s., str. 214

⁵⁵ STEINER, Vilém. *Občanské právo procesní v praxi soudů*. 1. vyd. Praha: Právnický ústav ministerstva spravedlnosti ČSR, 1958, 396 s., str. 212

zanikalo, pokud navrhovatel nesložil jistotu nebo nepodal včas návrh na zahájení řízení ve věci samé, pokud ve věci samé nebyl nárok navrhovateli přiznán nebo pokud přiznán byl, ale navrhovatel nepodal včas návrh na zahájení exekuce.

O.s.ř. 1950 kromě obecného předběžného opatření upravovalo v hlavě sedmé části první též dva typy zvláštních opatření, a sice prodej movitých věcí dlužníkových bez exekučního titulu (§ 228) a vzájemné popsání movitých věcí nájemce (§ 229). Jednalo se však pouze o promítnutí hmotněprávní úpravy do procesního práva, nikoli o samostatný druh procesní úpravy předběžných opatření⁵⁶.

Zajištění již soudem přiznaného nároku v době, kdy příslušné rozhodnutí ještě nenabylo právní moci, o.s.ř. 1950 kromě předběžného opatření umožňovalo též pomocí nově zavedeného institutu předběžné vykonatelnosti rozhodnutí.

2.4 Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, který vstoupil v účinnost dne 01.01.1964 a je, byť v novelizované podobě, účinný dodnes, úpravu předběžných opatření vydávaných před zahájením řízení ve věci samé zařadil do části druhé nazvané „Činnost soudu před zahájením řízení“, kam spadaly i další procesní instituty jako pohovory, upozornění, smírčí řízení nebo řízení o smíření manželů, jejichž společným jmenovatelem bylo uplatňování zásady prevence a snaha o předcházení sporům⁵⁷. Podle ustanovení § 102 o.s.ř. potom bylo možné nařídit předběžné opatření po zahájení vlastního řízení.

Úprava předběžného opatření byla obsažena v pouhých čtyřech paragrafech, a byla tedy oproti současnosti pojata značně stroze, dokonce i ve srovnání s o.s.ř. 1950 byla zjednodušena, navíc zásadních změn tato úprava doznala teprve od 01.04.2005, kdy nabyl účinnosti zákon č. 59/2005, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský

---

⁵⁶ STEINER, Vilém. *Občanské právo procesní v praxi soudů*. 1. vyd. Praha: Právnický ústav ministerstva spravedlnosti ČSR, 1958, 396 s., str. 220

⁵⁷ ŠTAJGR, František. *Občanské právo procesní*. 1. vyd. Praha, 1964, 419 s., str. 97

soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Dokládá to skutečnost, že institut předběžných opatření nebyl v praxi příliš využíván⁵⁸.

Pro vydání předběžného opatření stejně jako v současnosti musel být naplněn jeden ze dvou předpokladů – potřeba upravit zatímně poměry účastníků řízení nebo obava, že by výkon soudního rozhodnutí mohl být ohrožen. Navrhovatelem předběžného opatření kromě účastníků řízení mohl být též prokurátor nebo národní výbor⁵⁹ a příslušnost soudu k řízení o předběžném opatření se řídila podle příslušnosti k řízení ve věci samé. Ustanovení § 76 odst. 1 o.s.ř. demonstrativně uvádělo obsah předběžného opatření a ustanovení § 77 o.s.ř. řešilo otázky trvání předběžného opatření a jeho zrušení a zániku.

Oproti předchozí úpravě o.s.ř. 1950 zcela vymizela možnost soudu uložit navrhovateli předběžného opatření povinnost složit jistotu k zajištění případné škody způsobené osobám povinným z předběžného opatření, přestože ustanovení o odpovědnosti navrhovatele za tuto škodu v případě zániku předběžného opatření z jiného důvodu, než že jeho návrhu ve věci samé bylo vyhověno, nebo že jeho právo bylo jiným způsobem uspokojeno, bylo zachováno. Tato změna byla odůvodňována promítnutím zásady rovnosti občanů před zákonem, neboť nerovnost v hospodářském postavení neměla zvýhodňovat jednoho účastníka řízení oproti jiným účastníkům⁶⁰.

Základ tehdejší právní úpravy přetrval až do současnosti, protože následné novelizace stručnou úpravu spíše doplňovaly a zpřesňovaly než měnily.

---

⁵⁸ JIRSA, Jaromír. Předběžné opatření – účelná i zneužitelná zbraň. *Právní fórum*. 692009361-367, s. 361-367, str. 361

⁵⁹ ČEŠKA, Zdeněk. *Občanské právo procesní*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1989, 447 s. ISBN 80-7038-033-09, str. 131

⁶⁰ viz např. HRDLÍČKA, Jindřich. Zajišťovací prostředky v civilním procesu. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica*. 204197429-46, s. 29-46, str. 36

3. Řízení o předběžném opatření

3.1 Pravomoc a věcná, funkční a místní příslušnost soudu

Při rozhodování o návrhu na vydání předběžného opatření je soud stejně jako při řízení ve věci samé povinen zkoumat podmínky řízení včetně pravomoci soudu a příslušnosti soudu, tedy zda je rozhodování o dané věci vůbec svěřeno civilnímu soudnictví a který konkrétní soud v rámci soustavy civilních soudů má o této věci rozhodovat. Podmínky pravomoci a příslušnosti se přitom při rozhodování o předběžných opatřeních v zásadě neliší od podmínek v řízení ve věci samé.

Podle ustanovení § 7 odst. 1 o.s.ř. jsou soudy v občanském soudním řízení povolány rozhodovat spory a jiné právní věci vyplývající z poměrů soukromého práva, pokud zákon neurčí pro jejich rozhodování jiný orgán, civilní soudy jsou tedy obecnými soudy rozhodujícími soukromoprávní spory vždy, pokud je zákon z jejich pravomoci nevyjme. Jiné věci mohou soudy rozhodovat jen tehdy, jestliže je jejich pravomoc výslovně stanovena zákonem (např. vydání předběžného opatření v rámci rozhodčího řízení⁶¹).

Pravomoc je podmínkou řízení, k jejímuž nedostatku soud přihlíží z úřední povinnosti kdykoliv za řízení, její nedostatek je neodstranitelný a má za následek zastavení řízení podle ustanovení § 104 odst. 1 o.s.ř., přičemž soud musí zároveň rozhodnout o tom, kterému orgánu věc po právní moci rozhodnutí o zastavení řízení postupuje.

Úprava příslušnosti soudu je založena zásadou zakotvenou v čl. 38 Listiny základních práv a svobod, podle které nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci a příslušnost soudu i soudce může být stanovena pouze zákonem. K řízení o předběžném opatření je příslušný soud, který by v prvním stupni rozhodoval ve věci samé, přičemž soudní příslušnost musí uvážit jednak navrhovatel předběžného opatření

---

⁶¹ Viz ustanovení § 22 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, stanovující pravomoc soudu nařídit předběžné opatření před zahájením nebo v průběhu rozhodčího řízení, pokud by mohl být ohrožen výkon rozhodčího nálezu; viz blíže bod 3.9 této kapitoly.

z toho hlediska, u kterého soudu má návrh na předběžné opatření podat, a následně i soud z toho hlediska, jestli je příslušný danou věc projednat a rozhodnout o ní. V řízení se uplatňuje zásada *perpetuationis fori*, tedy rozhodující jsou okolnosti existující v době zahájení řízení, i kdyby následně v průběhu řízení došlo k jejich změně.

3.1.1 Příslušnost pro obecná předběžná opatření

Věcná příslušnost určující, který ze soudů by měl o věci rozhodovat v prvním stupni, se určuje zpravidla podle povahy věci a soud je oprávněn ji zkoumat kdykoliv za řízení, a to jak z úřední povinnosti, tak na námitku účastníka řízení, stále ovšem s přihlédnutím k zásadě *perpetuationis fori*. Obecně je rozhodování svěřeno okresním soudům, pokud zákon nestanoví jinak. Krajský soud v prvním stupni rozhoduje v případech taxativně vyjmenovaných v ustanovení § 9 odst. 2 o.s.ř., § 249 odst. 2 o.s.ř. a § 3 odst. 2 zákona o zvláštních řízeních soudních. Jedná se například o spory ve věcech ochrany proti nekalé soutěži, ve věcech ochrany názvu právnické osoby nebo ve statusových věcech právnických osob. Ve výjimečných případech může být věcná příslušnost založena i některým zvláštním zákonem, tak jako je tomu například u vymáhání práv z duševního vlastnictví⁶².

Pokud je návrh na předběžné opatření podán podle ustanovení § 102 o.s.ř. v průběhu řízení, rozhoduje o něm soud, který projednává věc samu; v řízení před soudem prvního stupně tento soud, a to i po vydání rozhodnutí ve věci samé, proti kterému je podáno odvolání, až do předložení věci odvolacímu soudu. Po předložení věci odvolacímu soudu už rozhoduje odvolací soud. Pokud ovšem je řízení již pravomocně skončeno a probíhá dovolací řízení, nejedná se o situaci, na kterou se vztahuje ustanovení § 102 o.s.ř., a judikatura dovodila, že k rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření je věcně příslušný soud, který je příslušný ve věci samé⁶³.

---

⁶² viz ustanovení § 6 zákona č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů, které určuje pro spory v tomto ustanovení vyjmenované výlučnou působnost Městského soudu v Praze jako soudu prvního stupně

⁶³ viz usnesení Nejvyššího soudu sp.zn. 28 Nd 290/2007 ze dne 11.10.2007, dostupné na www.nsoud.cz

Funkční příslušnost vymezuje, který soud v rámci soudní soustavy rozhoduje o věci v jednotlivých instancích. Podle ustanovení § 10 o.s.ř. tak o odvolání proti rozhodnutí o předběžném opatření vydanému okresním soudem bude rozhodovat krajský soud, resp. o odvolání proti rozhodnutí krajského soudu soud vrchní. S ohledem na to, že ve věcech předběžného opatření není přípustné dovolání, ustanovení § 10a o.s.ř. se neuplatní.

Místní příslušnost určující konkrétní soud z hlediska jeho teritoriálního obvodu ve vztahu k ostatním soudům téže věcné příslušnosti zkoumá soud jen před zahájením řízení, později jen v tom případě, že nedostatek místní příslušnosti namítne účastník řízení současně s prvním procesním úkonem ve věci (v případě předběžných opatření se tak může stát, že je námitka nedostatku místní příslušnosti spojena teprve s odvoláním účastníka, proti kterému bylo předběžné opatření nařízeno).

Na určení místní příslušnosti se uplatní ustanovení § 84 a násl. o.s.ř., případně místní příslušnost stanovená pro jednotlivá řízení podle zákona o zvláštních řízeních soudních. Obecným pravidlem tedy je, že místně příslušný je obecný soud účastníka, proti kterému návrh na vydání předběžného opatření směřuje (tzn. zpravidla v případě fyzické osoby okresní soud, v jehož obvodu má bydliště, v případě podnikající fyzické osoby a v případě právnické osoby okresní soud, v jehož obvodu má sídlo, přičemž v případě, že v prvním stupni je věcně příslušný krajský soud, místně příslušný je ten krajský soud, v jehož obvodu se nachází obecný soud účastníka).

I pro stanovení místní příslušnosti je určující hledisko místní příslušnosti ve věci samé, tedy například pokud je předmětem řízení ve věci samé zaplacení dlužné částky a pro obavu z ohrožení výkonu rozhodnutí je navrhováno předběžné opatření omezující nakládání s nemovitostí, neuplatní se zvláštní místní příslušnost podle ustanovení § 88 písm. b) o.s.ř., ale obecná místní příslušnost soudu podle bydliště, popř. sídla žalovaného⁶⁴.

Pokud z úpravy místní příslušnosti vyplývá, že je k rozhodování příslušných více soudů, potom je možné návrh na nařízení předběžného opatření podat u kteréhokoli z nich.

---

⁶⁴ JIRSA, Jaromír a Karel HAVLÍČEK. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1.4. 2014*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2014-, sv. ISBN 978-80-87109-51-9, str. 435.

Podání návrhu na předběžné opatření soudu, který není věcně nebo místně příslušný má za následek odmítnutí návrhu podle ustanovení § 75a o.s.ř. jakožto návrhu, který neobsahuje všechny náležitosti.

Věcnou a místní příslušností soudu, který rozhodoval o návrhu na předběžné opatření v prvním stupni, se podle ustanovení § 77a odst. 2 o.s.ř. řídí i soudní příslušnost v případném řízení o žalobě na náhradu škody nebo jiné újmy způsobené nařízeným předběžným opatřením, které bylo následně zrušeno nebo zaniklo z jiného důvodu než proto, že návrhu ve věci samé bylo vyhověno nebo právo navrhovatele bylo uspokojeno.

3.1.2 Příslušnost pro zvláštní předběžná opatření

Pro zvláštní předběžná opatření se uplatňují v zásadě stejné podmínky zkoumání věcné, funkční a místní příslušnosti jako pro obecná předběžná opatření, pokud není zákonem stanoveno jinak.

U předběžných opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí podle ustanovení § 400 a násl. zákona o zvláštních řízeních soudních je stanovena zvláštní místní příslušnost obecného soudu navrhovatele, tedy nikoliv osoby, proti které má předběžné opatření směřovat. Úprava obdobného předběžného opatření podle ustanovení § 76b o.s.ř. účinná do 31.12.2013 určovala jako příslušný okresní soud, v jehož obvodu se nacházelo společné obydlí navrhovatele a osoby, proti níž toto předběžné opatření směřovalo.

Odchyłka od obecné zásady určení místní příslušnosti podle obecného soudu toho, proti němuž návrh směřuje, vychází ze snahy přiblížit rozhodování místu, které bude mít k řízení nejužší vztah, nicméně z důvodové zprávy k zákonu o zvláštních řízeních soudních není zřejmé, proč byla opuštěna koncepce společného obydlí a jako určující kritérium pro místní příslušnost bylo zvoleno bydliště navrhovatele, když mezi místem jeho bydliště a společným obydlím nemusí vždy panovat shoda⁶⁵.

---

⁶⁵ viz čl. 2.5.1.2. důvodové zprávy ke sněmovnímu tisku č. 931/0, 6. volební období Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR (zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních), dostupné na www.psp.cz

V řízení o předběžném opatření upravujícím poměry dítěte je místně příslušný obecný soud navrhovatele (orgánu sociálně-právní ochrany dětí), přičemž soudu je uloženo po nařízení předběžného opatření a provedení jeho výkonu předat věc soudu příslušnému v jiných věcech péče soudu o nezletilé, tedy obecnému soudu nezletilého dítěte.

3.2 Účastníci řízení

Na úpravu postavení a procesních práv a povinností účastníků řízení o předběžném opatření se uplatní obecná úprava účasti na řízení podle ustanovení třetí hlavy části první o.s.ř. včetně způsobilosti fyzických a právnických osob být účastníkem řízení a zastoupení účastníků.

Konkrétní okruh účastníků řízení o předběžném opatření je vymezen v ustanovení § 74 odst. 2 o.s.ř. tak, že jsou jimi navrhovatel a ti, kteří by jimi byli, pokud by šlo o věc samu. Je tedy zřejmé, že i v řízení o předběžném opatření navrhovaném před zahájením řízení ve věci samé je toto řízení úzce provázáno s nalézacím řízením, byť toto dosud neexistuje. Účastníkem řízení o předběžném opatření navrhovaném podle ustanovení § 102 o.s.ř. za řízení jsou pak samozřejmě kromě navrhovatele též ostatní účastníci řízení ve věci samé.

Ve sporných řízeních jsou účastníky řízení navrhovatel a ten, proti komu předběžné opatření má směřovat. O.s.ř. nestanovuje konkrétní označení tohoto účastníka, v řízení o předběžném opatření před zahájením řízení ve věci samé se tak nejčastěji označuje jako *odpůrce*. V řízení o předběžném opatření v průběhu řízení ve věci samé může být navrhovatelem jak žalobce, tak i účastník, který je ve věci samé žalovaným, pokud jsou splněny předpoklady pro vydání předběžného opatření. Účastník, proti němuž návrh na nařízení předběžného opatření směřuje, se pak označuje v závislosti na jejich postavení v řízení ve věci samé buď jako *žalovaný*, nebo jako *žalobce*.

Pokud je účastníků, proti nimž předběžné opatření má směřovat, více, použije se na úpravu jejich vzájemných poměrů úprava procesního společenství obsažená v ustanovení § 91 o.s.ř., a to podle povahy buď společenství samostatného,

pokud v řízení vystupuje každý z odpůrců sám za sebe, nebo nerozlučného v případech, kdy účastníci mají společná práva a povinnosti, a rozhodnutí se tedy musí vztahovat na všechny z nich.

V řízení o předběžném opatření připadá v úvahu i změna v okruhu účastníků podle ustanovení § 92 o.s.ř. nebo procesní nástupnictví podle ustanovení § 107, resp. § 107a o.s.ř.⁶⁶ Z povahy věci a z ustanovení § 75a o.s.ř. je ale zřejmé, že o odstranění nedostatku náležitostí návrhu na předběžné opatření pomocí návrhu na přistoupení dalšího účastníka nebo na procesní nástupnictví se lze pokusit pouze do té doby, než o návrhu na vydání předběžného opatření rozhodne soud prvního stupně. S ohledem na povinnost rozhodnout bezodkladně, resp. na krátkost lhůt pro rozhodnutí tak tyto situace nebudou příliš časté.

Pro rozhodnutí o předběžném opatření není podstatné, zda účastník řízení, proti němuž návrh na předběžné opatření směřuje, je zároveň i nositelem pasivní legitimace, která je kategorií hmotného práva, nikoliv práva procesního. Vzhledem k tomu, že soud při rozhodování o předběžném opatření neprovádí dokazování a rozhoduje pouze na podkladě listin předložených mu navrhovatelem předběžného opatření, často ani nemá možnost případný nedostatek pasivní legitimace zjistit. Pokud by však předběžné opatření skutečně bylo nařízeno proti osobě, která subjektem sporných hmotněprávních nároků není, takové opatření by zaniklo zároveň s pravomocným rozhodnutím ve věci samé, kterým by žaloba byla zamítnuta právě pro nedostatek pasivní legitimace na straně žalovaného.

V řízeních o zvláštních předběžných opatřeních vymezují okruh účastníků příslušná ustanovení zákona o zvláštních řízeních soudních. S ohledem na to, že ustanovení § 12 zákona o zvláštních řízeních soudních připouští, aby soud nařídil ve věcech podle tohoto zákona, které lze zahájit i bez návrhu, i předběžné opatření bez návrhu, není pravidlem, že v těchto řízeních bude účastníkem i navrhovatel.

Pokud je předběžným opatřením uložena povinnost třetí osobě, stává se tato osoba účastníkem řízení v rozsahu, který se týká jí uložené povinnosti. Je tak aktivně legitimována k podání odvolání proti usnesení o předběžném opatření v rozsahu, v jakém se jí dotýká, případně v tomto rozsahu i návrh na zrušení předběžného opatření.

---

⁶⁶ DAVID, Ludvík a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 2 sv. ISBN 978-80-7357-460-4, str. 309

V případě předběžného opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí jsou účastníky navrhovatel a odpůrce, případně též osoba, vůči které násilí směřuje. Zákon tak ochranu oběti domácího násilí rozšiřuje do té míry, že připouští, aby návrh na toto předběžné opatření podala i třetí osoba, která není ani násilníkem, ani jeho obětí (např. jiná spolužijící osoba nebo opatrovník osoby, na které je pácháno domácí násilí). Navrhovatelem může být i státní zastupitelství⁶⁷, například pokud se o domácím násilí dozví v souvislosti se svou činností veřejného žalobce. Navrhovatel má plnou procesní způsobilost již od dosažení věku 16 let, přičemž procesně nezpůsobilého navrhovatele může kromě zákonného zástupce zastupovat též orgán sociálně-právní ochrany dětí, resp. opatrovník nebo zmocněný advokát. Pasivně legitimována je osoba, která se násilím dopouští.

Účastníkem řízení o předběžném opatření upravujícím poměry dítěte je orgán sociálně-právní ochrany dětí jako jediný možný navrhovatel takového předběžného opatření a nezletilé dítě, případně i jeho rodiče nebo jiné osoby zastupující dítě (byť nezletilý v tomto řízení s ohledem na jeho rychlost a naléhavost povinně zastoupen být nemusí).

3.3 Náležitosti návrhu na nařízení předběžného opatření

3.3.1 Vylíčení rozhodujících skutečností a odůvodnění nutnosti vydání předběžného opatření, připojení listin

Předběžné opatření podle o.s.ř. může soud podle ustanovení § 75 odst. 1 o.s.ř. nařídit jen na návrh, přičemž toto pravidlo platí i pro zvláštní předběžná opatření podle zákona o zvláštních řízeních soudních. Avšak v dalších řízeních podle zákona o zvláštních řízeních soudních, která lze zahájit i bez návrhu, s výjimkou řízení o dědictví, může soud předběžné opatření nařídit též bez návrhu z úřední povinnosti, pokud při své činnosti zjistí, že jsou naplněny předpoklady pro nařízení předběžného opatření.

---

⁶⁷ viz ustanovení § 8 odst. 2 ve spojení s odst. 1 písm. c) zákona o zvláštních řízeních soudních. Státní zastupitelství může též vstoupit do řízení, které bylo zahájeno na návrh jiného navrhovatele.

Ustanovení § 75 odst. 2 o.s.ř. stanoví, které náležitosti musí návrh obsahovat. Jedná se jednak o obecné náležitosti každého procesního podání podle § 42 odst. 4 o.s.ř. (údaj, kterému soudu je návrh určen, kdo jej činí, tedy kdo je jeho navrhovatelem, které věci se týká, co je návrhem sledováno, označení datem a podpis navrhovatele), a jednak o dále vymezené zvláštní požadavky.

Účastníci musí být označení jménem, příjmením a bydlištěm v případě fyzických osob, resp. obchodní firmou a sídlem v případě osob právnických, v případě zastoupení musí být uvedeny též identifikační údaje jejich zástupců. Pokud jde o spor ve věcech vztahů mezi podnikateli vyplývající z jejich podnikatelské činnosti, musí být identifikace účastníků rozšířena o identifikační číslo právnické osoby nebo fyzické osoby, která je podnikatelem.

V rámci samotného návrhu potom navrhovatel musí splnit svou povinnost tvrzení spočívající ve vylíčení dvou okruhů skutečností, jednak skutečností ohledně existence předpokladů pro vydání předběžného opatření (tedy splnění podmínek uvedených v § 74 odst. 1 o.s.ř.), jednak okolností odůvodňujících vydání tohoto předběžného opatření. Dále navrhovatel musí uvést, jakého předběžného opatření se domáhá, přičemž tato povinnost je obvykle splněna tak, že navrhovatel uvede konkrétní navrhovaný petit předběžného opatření..

Až do okamžiku rozhodnutí soudu o návrhu na předběžné opatření v prvním stupni je možné návrh postupem podle ustanovení § 95 odst. 1 o.s.ř. měnit, ovšem jak již bylo uvedeno výše, s ohledem na krátké procesní lhůty stanovené pro rozhodnutí tato možnost není v praxi příliš použitelná. Pokud však přesto navrhovatel změnu návrhu na předběžné opatření navrhne, soud takovou změnu vždy připustí, protože s ohledem na to, že se v řízení o předběžném opatření neprovádí dokazování, nemůže nastat situace, kdy by výsledky dosavadního řízení nemohly být podkladem pro řízení o změněném návrhu⁶⁸.

Z krátkých lhůt pro rozhodnutí vyplývá i povinnost navrhovatele připojit k návrhu veškeré listiny, kterých se dovolává, přičemž tyto listiny by měly tvořit dostatečný podklad pro to, aby *prokázaly* potřebu vydání předběžného opatření a *osvědčily* skutečnosti rozhodné pro uložení navrhované povinnosti (odraz důkazního břemene navrhovatele). Listiny mohou být přiložené jak v listinné, tak digitální podobě,

---

⁶⁸ DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, 2 sv. (xx, 1579, xviii, 1581-3343 s.). ISBN 978-80-7400-107-9, str. 429

a je možné předložit je též dodatečně, avšak opět pouze do té doby, než o návrhu rozhodne soud prvního stupně.

3.3.2 *Problematika formulace petitu*

Ustanovení § 75 odst. 2 o.s.ř. sice mezi povinnými náležitostmi návrhu na předběžné opatření petit nejmenuje a stanoví pouze, že z návrhu musí být zřejmé, jakého předběžného opatření se navrhovatel domáhá; rozhodující je tedy obsah návrhu, nikoliv jeho formální označení. Nicméně v praxi petit součástí návrhu zpravidla bývá, neboť takový návrh je přehlednější a pro soud srozumitelnější⁶⁹.

Formulace petitu by měla odrážet povahu předběžného opatření jako prostředku k prozatímní úpravě poměrů účastníků. Petit by proto měl navrhovat uložení určité povinnosti žalovanému (něco konat, něčeho se zdržet, něco trpět), nikoliv však povinnosti, která by měla charakter konečného řešení poměrů nebo jejíž splnění by bylo nevratné. Petitem návrhu na předběžné opatření rovněž nelze požadovat deklaratorní rozhodnutí, například výrok o existenci určitého práva. Výrok předběžného opatření nesmí ani předjímat rozhodnutí ve věci samé ani výsledek sporu⁷⁰.

Petitem by měl navrhovatel vymezit přesně svůj návrh na uložení povinnosti žalovanému a měl by jej formulovat tak, aby bylo možné převzít jej rovnou do usnesení nařizujícího předběžné opatření. Zároveň jeho formulace musí splňovat podmínku vykonatelnosti.

Obecně z prozatímního charakteru předběžného opatření vyplývá, že petit předběžného opatření se nemůže shodovat s petitem ve věci samé, resp. že nemůže být vydáno, pokud by jeho obsah byl totožný s navrhovaným rozhodnutím ve věci samé, neboť soud by tím předjímal konečné rozhodnutí. Při rozhodování o předběžném

---

⁶⁹ JIRSA, Jaromír a Karel HAVLÍČEK. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1.4. 2014*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2014-, sv. ISBN 978-80-87109-51-9, str. 440

⁷⁰ Tento požadavek opakovaně ve své judikatuře zdůrazňuje Ústavní soud ČR (viz např. usnesení sp. zn. IV. ÚS 488/99 ze dne 29.03.2000 nebo usnesení sp. zn. IV. ÚS 115/2000 ze dne 08.11.2000, obě dostupná na <http://nalus.usoud.cz>)

opatření totiž soud neprovádí důkazy, a o uložení povinnosti tak může být rozhodnuto teprve po provedeném řízení⁷¹.

V určitých situacích ale tato shoda přípustná je, a to zejména v případech, kdy je předběžným opatřením i žalobou navrhováno zdržení se určitého jednání, typicky ve věcech ochrany proti nekalé soutěži nebo porušování práva z průmyslového vlastnictví. Judikatura dospěla k závěru, že v takovém případě shoda nároků přípustná je. Vrchní soud v Praze k tomuto například v usnesení vydaném pod sp. zn. 3 Cmo 1952/94 ze dne 16.06.1995 uvádí: „Zásada, podle které nelze, aby předběžným opatřením dosáhl oprávněný toho, čeho lze dosáhnout až rozsudkem ve věci, se nepoužije v případech, kdy předběžné opatření směřuje k zákazu určitého jednání a žaloby na zdržení se tohoto jednání. V tomto případě je nerozhodné, že tentýž zákaz je předmětem i zdržovacího nároku v žalobě, rozhodující je hledisko zabránění, popř. šíření újmy.“⁷²

Soud rozhodující o návrhu tak musí zhodnotit konflikt dvou principů, jednak principu, že nucená realizace určité povinnosti je možná teprve na základě pravomocného rozhodnutí ve věci, a jednak principu, že každý má právo na poskytnutí předběžné ochrany podle podmínek upravujících předběžná opatření⁷³. Rovněž je nutné mít na zřeteli, že předběžné opatření zajišťuje, aby konečné rozhodnutí vůbec ještě mělo reálný význam, a že trvání předběžného opatření je omezeno jen na dobu do konečného rozhodnutí, tedy že úprava předběžným opatřením je pouze prozatímní⁷⁴. Princip ochrany osoby, proti které je předběžné opatření navrhováno, proto nesmí při rozhodování soudu převážet natolik, že by zcela vyloučil poskytnutí ochrany navrhovatele předběžného opatření. Při uvážení těchto pravidel není nařízení předběžného opatření, jehož výrok je totožný s navrhovaným výrokem ve věci samé, vyloučeno ani v rámci péče o nezletilé děti⁷⁵.

---

⁷¹ viz usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 7 Co 1834/95 ze dne 31.10.1995 (ASPI JUD3136CZ)

⁷² viz usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 1952/94 ze dne 16.06.1995 (Sb. NS 46/96)

⁷³ SVOBODA, Karel. *Přehled judikatury ve věcech předběžných opatření*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 222 s. ISBN 978-80-7478-414-9, str. 69.

⁷⁴ viz např. usnesení Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 10 Co 526/2002 ze dne 30.09.2002 (ASPI JUD11286CZ), nebo rozsudek Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 16 Co 65/2009 ze dne 28.01.2010 (ASPI JUD184243CZ)

⁷⁵ viz např. usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 2540/08 ze dne 11.12.2008, dostupné na <http://nalus.usoud.cz>: „Platí, že ochrana toho, proti komu má navrhované předběžné opatření směřovat, však nemůže dosáhnout takové intenzity, aby prakticky znemožnila ochranu oprávněných zájmů

Při rozhodování ve věci samé je potom nutné přihlížet ke skutečnosti, zda v dané věci bylo nařízeno předběžné opatření. Pokud totiž žalovaný vydané předběžné opatření respektuje, zpravidla již k závadnému chování vytykánému žalobou nedochází, a mohlo by se tak zdát, že je namístě žalobu zamítnout, neboť pro rozhodnutí ve věci samé je podstatný stav v době jeho vyhlášení. Pokud zde však je vydáno předběžné opatření, které se obsahově shoduje s navrhovaným výrokem ve věci samé, soud musí vzít v úvahu, že současný stav, kdy již nedochází k porušování práva žalobce, je dán právě jen díky tomu, že žalovaný dodržuje vydané předběžné opatření.

Při rozhodování o předběžném opatření je soud vázán návrhem tak, že jej nemůže změnit, nemusí však jej zcela vyčerpat, tedy může nařídit předběžné opatření pouze v části návrhu. Proto je užitečné návrh formulovat tak, aby soud případně mohl v rámci rozhodnutí návrh modifikovat tak, že jej zčásti nařídí a zčásti zamítne⁷⁶.

3.3.3 Vady návrhu na předběžné opatření a jejich důsledky

Překážkou pro rozhodnutí o předběžném opatření je jednak situace, kdy návrh na nařízení předběžného opatření neobsahuje všechny náležitosti požadované ustanovením § 75 odst. 2 a 3 o.s.ř. a jednak kdy je návrh nesrozumitelný nebo neurčitý. Za nesrozumitelný bude soud považovat návrh na předběžné opatření, z jehož obsahu nelze seznat, jestli obsahuje náležitosti podání nebo které z těchto náležitostí obsahuje. Neurčitým je návrh tehdy, pokud jsou v něm sice náležitosti podání uvedené, ale jsou natolik nepřesné, že nelze jednoznačně určit jejich obsah. Pokud pro tyto nedostatky zároveň nelze pokračovat v řízení, soud návrh na předběžné opatření odmítne.

S ohledem na striktně stanovené lhůty pro rozhodnutí v řízení o předběžném opatření totiž nelze navrhovatele o vadách podání poučit a vyzvat jej, aby nedostatky návrhu odstranil nebo opravil; ustanovení § 75a o.s.ř. totiž výslovně vylučuje aplikovatelnost postupu podle § 43 o.s.ř.

---

druhé strany". Ústavní soud opětovně zdůrazňuje i důsledky toho, že v případě předběžného opatření se jedná o opatření s omezenou dobou trvání a není jím ani prejudikován konečný výsledek sporu."

⁷⁶ DAVID, Ludvík a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 2 sv. ISBN 978-80-7357-460-4, str. 322

O odmítnutí soud rozhoduje usnesením, které přijímá pouze předseda senátu, a to i tehdy, pokud by o přijetí usnesení o nařízení předběžného opatření rozhodoval senát. Usnesení o odmítnutí se oznamuje pouze navrhovateli, nikoliv účastníku, vůči němuž návrh na nařízení předběžného opatření směřoval. Proti odmítnutí je přípustné odvolání, přičemž podle ustanovení § 210a o.s.ř. může o odvolání v rámci autoremedury rozhodnout i soud prvního stupně, pokud rozhodne tak, že odvolání v celém rozsahu vyhoví.

V průběhu odvolacího řízení může navrhovatel odstranit nedostatky, pro které byl jeho původní návrh odmítnut, nemůže však uvádět žádné nové skutečnosti nebo důkazy, neboť pro předběžné opatření je rozhodující stav v době vyhlášení, resp. vydání usnesení soudu prvního stupně. Pokud by odvolací soud odvolání vyhověl, může rozhodnutí soudu prvního stupně pouze zrušit a věc mu vrátit k rozhodnutí, nikoliv nařídit předběžné opatření sám, neboť takovým postupem byla porušena zásada dvouinstančnosti řízení a princip rovnosti účastníků řízení.

Vzhledem k tomu, že pro rozhodování odvolacího soudu nejsou stanoveny žádné lhůty, jeví se pro urychlení praktičtější po právní moci usnesení soudu prvního stupně o odmítnutí návrhu na předběžné opatření tento návrh podat znovu, tentokrát již bez vad vytknutých v odůvodnění původního usnesení o odmítnutí návrhu.

3.4 Jistota

3.4.1 Účel jistoty

Vzhledem k tomu, že se v řízení o předběžném opatření neprovádí dokazování a předběžné opatření je vydáváno pouze na základě tvrzení a důkazů, převážně listin předložených navrhovatelem, vzniká riziko, že se v následném řízení ve věci samé zjistí, že předběžné opatření nemělo být vydáno a bude zrušeno, ať již odvolacím soudem nebo rozsudkem ve věci samé.

Účastníkovi řízení, proti němuž předběžné opatření bylo vydáno, případně i dalším osobám může v důsledku předběžného opatření vzniknout škoda nebo jiná

újma. Pro tento případ vyžaduje ustanovení § 75b o.s.ř., aby navrhovatel předběžného opatření složil nejpozději toho dne, kdy u soudu podal návrh na nařízení předběžného opatření, jistotu k pokrytí případného nároku na náhradu škody či jiné újmy.

Navrhovatel je tedy povinen jistotu zaplatit sám nejpozději současně s návrhem, například složením v hotovosti do pokladny soudu. V případě platby bankovním převodem je pak platbu třeba zaslat s určitým časovým předstihem, tak aby nejpozději při podání návrhu již jistota skutečně byla připsána na účet soudu, přičemž k návrhu se přiloží kopie příkazu k úhradě. Soudy zpravidla zřizují pro složení jistoty na předběžné opatření zvláštní bankovní účet a platba se obvykle identifikuje rodným číslem nebo identifikačním číslem osoby navrhovatele. Pokud předběžné opatření navrhuje více navrhovatelů, jsou povinni složit jistotu společně a nerozdílně bez ohledu na to, jestli je jejich společenství samostatné nebo nerozlučné⁷⁷.

Soud o složení jistoty nevydává žádné rozhodnutí, nejedná se totiž o řízení o úschovách podle ustanovení § 289 a násl. zákona o zvláštních řízeních soudních, pouze je podle ustanovení § 352 odst. 2 o.s.ř. povinen vystavit složiteli jistoty písemné potvrzení o složení částky jistoty.

Jistota má odlišný režim od soudních poplatků, kdy poplatková povinnost sice vzniká již podáním návrhu na zahájení řízení, za nějž poplatek přísluší, nicméně jeho nezaplacení nemá automaticky za následek odmítnutí návrhu a soud navrhovatele vyzve k jeho zaplacení v dodatečné lhůtě, kterou mu stanoví, přičemž řízení zastaví teprve po marném uplynutí této lhůty. Tento režim se uplatní i na soudní poplatek za návrh na předběžné opatření, jehož nezaplacení není překážkou rozhodnutí o předběžném opatření, a soud k jeho zaplacení vyzve navrhovatele buď přímo ve výroku rozhodnutí o předběžném opatření, nebo dodatečně⁷⁸.

S ohledem na zmiňovanou krátkost lhůt v řízení o předběžném opatření však výzva k dodatečnému zaplacení jistoty nepřipadá v úvahu. Soud nepřihlíží ani k opožděnému složení jistoty. Zájem na zajištění peněžních prostředků k náhradě škody či jiné újmy je natolik důležitý, že nesložení jistoty nejpozději s návrhem

---

⁷⁷ DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, 2 sv. (xx, 1579, xviii, 1581-3343 s.). ISBN 978-80-7400-107-9, str. 433.

⁷⁸ Podle položky 5 aktuálního znění sazebníku poplatků v příloze zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, se za návrh na nařízení předběžného opatření vybere poplatek ve výši 1.000,- Kč. Tato výše soudního poplatku se uplatní podle položky 22 odst. 3 sazebníku i na odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně o návrhu na nařízení předběžného opatření.

na předběžné opatření má podle ustanovení § 75b odst. 2 o.s.ř. za následek, že soud návrh na předběžné opatření odmítne. Stejně jako při postupu podle ustanovení § 75a o.s.ř. o odmítnutí návrhu rozhoduje i v senátních věcech pouze předseda senátu.

Proti usnesení o odmítnutí návrhu pro nesložení jistoty je přípustné odvolání, o kterém může rozhodnout i soud prvního stupně autoremedurou podle ustanovení § 210a o.s.ř.

3.4.2 Výjimky z povinnosti složit jistotu

Od povinnosti složit jistotu jsou podle ustanovení § 75b odst. 3 písm. a) až c) o.s.ř. osvobozena předběžná opatření ve věcech výživného, ve věcech pracovních, ve věcech náhrady újmy na zdraví. Toto osvobození má původ ve věcném základu těchto návrhů.

Dále jsou z povinnosti složit jistotu vyjmuti navrhovatelé, kteří splňují podmínky pro osvobození od soudních poplatků stanovené v § 138 o.s.ř., tedy jejichž poměry osvobození od soudních poplatků odůvodňují a kteří neuplatňují právo nebo mu nebrání svévolně nebo zřejmě bezúspěšně. Možnost osvobození se vztahuje jak na fyzické osoby včetně podnikatelů, tak na právnické osoby.

Podmínky pro osvobození od soudních poplatků podle ustanovení § 138 o.s.ř. je navrhovatel povinen osvědčit společně s podáním návrhu na předběžné opatření. Je tedy potřeba doložit soudu podklady, z nichž by jinak vycházel při rozhodování o návrhu na přiznání osvobození od soudních poplatků, tzn. především celkové majetkové poměry navrhovatele, výši příjmů, resp. objektivní možnosti tyto příjmy získat a důsledky, které by pro navrhovatele složení jistoty mělo.

Povinnost složit jistotu nemá ani navrhovatel, pokud existuje nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by navrhovatelem mohla vzniknout újma, tedy zejména tehdy, kdy je zásah do práv navrhovatele natolik intenzivní, že navrhovatel není schopen jistotu včas složit, byť za jiných okolností by schopen byl (za běžných okolností u něj nejsou splněny podmínky pro osvobození od soudního poplatku), případně kdy zájem na vydání předběžného opatření je do té míry neodkladný, že i v důsledku pouhého splnění povinnosti složit jistotu by navrhovatelem mohla

vzniknout újma. Okolnosti bránící navrhovateli složit jistotu přitom musí mít původ mimo sféru navrhovatele⁷⁹.

Výše uvedené okolnosti je navrhovatel rovněž povinen osvědčit a předložit k nim příslušné listiny již při podání návrhu na nařízení předběžného opatření.

To, zda jsou splněny podmínky pro osvobození od povinnosti složit jistotu, soud posuzuje pouze jako předběžnou otázku v rámci rozhodování o nařízení předběžného opatření a nevydává o tom zvláštní rozhodnutí. Pokud dojde k závěru, že se nejedná o věc uvedenou v ustanoveních § 75b odst. 3 písm. a) až c) o.s.ř. nebo že navrhovatel nesplnil či neosvědčil podmínky podle ustanovení § 75b odst. 3 písm. d) nebo e) o.s.ř., návrh na předběžné opatření odmítne podle § 75b odst. 2 o.s.ř.

Ustanovení § 12 odst. 3 zákona o zvláštních řízeních soudních dále z povinnosti složit jistotu vyjímá návrhy na předběžné opatření, které by soud mohl nařídit i bez návrhu, a předběžná opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí nebo ve věci výživného (tím poněkud nesystematicky duplikuje úpravu ustanovení § 75b odst. 3 písm. a) o.s.ř.).

Z výslovného osvobození od povinnosti složit jistotu tedy bylo vyjmutu předběžné opatření upravující poměry dítěte, které může soud nařídit pouze na návrh orgánu sociálně-právní ochrany dětí, tedy nikoliv bez návrhu, byť původně podle právní úpravy účinné do 31.12.2013 bylo osvobození pro původní předběžná opatření podle ustanovení § 76a o.s.ř. jednoznačně uvedeno v ustanovení § 75b odst. 3 písm. a) o.s.ř. ve znění účinném do 31.12.2013⁸⁰. Výkladem by však bylo zřejmě možné dovodit, že předběžné opatření upravující poměry dítěte spadá pod kategorii řízení ve věcech péče soudu o nezletilé, která lze ve většině případů zahájit i bez návrhu, a tedy je i tento

---

⁷⁹ viz PEJŠEK, Vít. Předběžné opatření. *Právní rádce*. 143200624-26, s. 24-26, str. 25: „Bylo by však mylné domnívat se, že bude docíleno předběžného opatření bez složení jistoty samotným podáním návrhu na předběžné opatření v den pracovního klidu s tvrzením, že navrhovatel má pouze finanční prostředky na účtu u peněžního ústavu a v tuto dobu nelze vybrat hotovost z účtu navrhovatele, ani provést převod finančních prostředků na účet soudu. Zároveň by totiž muselo být osvědčeno, proč navrhovatel nemohl bez své viny podat návrh, příp. alespoň složit jistotu či vybrat z banky hotovost dříve v pracovní době (tj. že jistotu bez své viny nemohl složit) a (kumulativně) z jakého důvodu nelze posečkat s návrhem do nejbližšího pracovního dne (tj. že je nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by mohla navrhovateli vzniknout újma.“

⁸⁰ Vládní návrh zákona o zvláštních řízeních soudních (sněmovní tisk č. 931/0, 6. volební období Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR) přitom v ustanovení § 12 odst. 3 vyjímá z povinnosti složit jistotu všechna předběžná opatření podle zákona o zvláštních řízeních soudních, teprve usnesením ústavně-právního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR ze dne 29.5.2013 byl v rámci pozměňovacího návrhu do tohoto ustanovení přidán dovětek „jde-li o předběžné opatření, které soud může nařídit i bez návrhu, ve věci ochrany proti domácímu násilí nebo ve věci výživného“ (sněmovní tisk č. 931/2, 6. volební období Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, dostupný na www.psp.cz).

návrh na předběžné opatření od povinnosti složit jistotu osvobozen, nicméně takový výklad bude muset nejprve potvrdit soudní praxe.

3.4.3 Výše jistoty

Zákon pro stanovení výše jistoty používá kritérium, jestli se jedná o věc týkající se vztahů mezi podnikateli vyplývajících z podnikatelské činnosti, nebo o jinou věc. Výše jistoty v běžných „občanskoprávních“ věcech činí 10.000 Kč a v „podnikatelských“ věcech 50.000 Kč. Výše jistoty se tedy neodvíjí od hodnoty předmětu sporu ani hodnoty předběžného opatření, ale pouze od rozlišení na „podnikatelské“ věci (dříve obchodní) a věci ostatní.

Při zavedení institutu jistoty k zajištění náhrady škody vzniklé předběžným opatřením do českého právního řádu s účinností od 01.04.2005 přitom byla jistota stanovena na 100.000 Kč v obchodních věcech a na 50.000 Kč u ostatních předběžných opatření, přičemž ke snížení částek došlo s účinností od 20.07.2009.

Důvodem snížení jistoty byla skutečnost, že především u ostatních, nepodnikatelských předběžných opatření byla výše jistoty nepřiměřeně vysoká a fakticky bránila dostupnosti návrhů na předběžné opatření. Na druhou stranu ovšem zákonem stanovená jistota může být zcela nepřiměřená hodnotě povinnosti nařízené předběžným opatření a související možné výši škody nebo jiné újmy, a to zejména v podnikatelských věcech, kdy částka ve výši 50.000 Kč může být nedostatečná.

S účinností od 31.03.2011 proto bylo ustanovení § 75b odst. 1 věty druhé o.s.ř. doplněno o možnost předsedy senátu podle ustanovení § 76h o.s.ř. zjevně nepřiměřenou jistotu zvýšit tím, že navrhovatele vyzve ke složení doplatku jistoty v krátké lhůtě 3 dnů. Při stanovení výše doplatku je povinen vycházet z okolností konkrétního případu, tedy především výše škody nebo jiné újmy hrozící předběžným opatřením. O zvýšení jistoty může předseda senátu rozhodnout sám ještě před vydáním předběžného opatření nebo následně na návrh toho, proti němuž je předběžné opatření, kdykoliv za trvání předběžného opatření. Osoba povinná z předběžného opatření tak má možnost upozornit na konkrétní okolnosti odůvodňující zvýšení jistoty. Soud však není návrhem osoby povinné z předběžného opatření, pokud jde o částku navrhovaného zvýšení jistoty,

vázán a je povinen sám určit, jaká výše jistoty je v daném případě potřebná. O návrhu na uložení povinnosti ke složení doplatku jistoty soud rozhoduje bez nařízení jednání.

Doplatek jistoty není možné uložit, pokud jsou věc nebo navrhovatel od povinnosti složit jistotu osvobozeni podle ustanovení § 75b odst. 3 o.s.ř.

Ohledně toho, zda je možné proti usnesení o povinnosti složit doplatek jistoty podat odvolání, nepanuje shoda. Podle názoru soudce JUDr. Jaromíra Jirsy jde o usnesení, kterým se pouze upravuje vedení řízení, a proti kterému tedy podle ustanovení § 202 odst. 1 písm. a) o.s.ř. není odvolání přípustné, „*neboť jinak by byl popřen smysl předběžného opatření jako 'rychlého' (bezodkladného) procesního instrumentu*“⁸¹. Naopak Vrchní soud v Olomouci v usnesení sp. zn. 4 Cmo 386/2012 ze dne 13.11.2012 dovedil, že odvolání přípustné je: „*Napadené usnesení nelze považovat za usnesení, jímž se upravuje vedení řízení, neboť se nejedná o usnesení, které se týká otázek vyžadujících v zájmu hospodárnosti vedení řízení rychlého řešení, aniž by odepření možnosti opravného prostředku mohlo být na újmu práv účastníků řízení.*“⁸²

Je tedy patrné, že je nutno rozlišovat mezi usnesením k povinnosti složit doplatek jistoty vydaným před nařízením předběžného opatření podle ustanovení § 75b odst. 1 věty druhé o.s.ř., kdy by odvolání podané proti takovému usnesení fakticky znemožnilo rozhodnout o návrhu na nařízení předběžného opatření do zákonem stanovené lhůty, a usnesením podle ustanovení § 76h o.s.ř., které se týká situací, kdy je předběžné opatření již nařízeno a trvají jeho účinky. V takovém případě zřejmě není důvod toto usnesení vylučovat z přezkumu odvolacím soudem.

V případě, že by předseda senátu svou povinnost rozhodnout o povinnosti složit doplatek jistoty porušil, přestože okolnosti případu zvýšení jistoty odůvodňují, a povinnému by v důsledku předběžného opatření vznikla škoda, na jejíž pokrytí by nepostačovala základní výše jistoty a kterou by se nepodařilo vymoci po navrhovateli předběžného opatření, lze uvažovat i o možnosti domáhat se náhrady po státu v rámci odpovědnosti státu za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci nesprávným úředním

---

⁸¹ JIRSA, Jaromír a Karel HAVLÍČEK. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1.4. 2014*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2014-, sv. ISBN 978-80-87109-51-9, str. 476

⁸² viz usnesení Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 4 Cmo 386/2012 ze dne 13.11.2012 (ASPI JUD228105CZ)

postupem⁸³, který v tomto případě spočíval v porušení povinnosti předsedy senátu vydat rozhodnutí o povinnosti složit doplatek jistoty, přestože v důsledku návrhu povinného musel s přihlédnutím ke všem okolnostem případu dospět k závěru o nedostatečnosti složené jistoty.

Povinnost složit doplatek jistoty je v případě více navrhovatelů stanovena rovněž společně a nerozdílně.

Nezaplacení doplatku má podle ustanovení § 77 odst. 2 věty druhé o.s.ř. ten následek, že předseda senátu předběžné opatření zruší. Odvolání proti tomuto rozhodnutí je přípustné, přičemž pokud navrhovatel složí doplatek jistoty dříve, než o odvolání rozhodne odvolací soud, předběžné opatření zůstane zachováno.

3.5 Průběh řízení

Řízení o návrhu na předběžné opatření je zahájeno dnem, kdy je návrh doručen soudu, přičemž tento den je důležitý z hlediska počítání lhůt stanovených pro vydání rozhodnutí (v případě předběžných opatření, u nichž je lhůta pro vydání rozhodnutí stanovena v hodinách, lhůta počíná běžet již okamžikem doručení návrhu na nařízení předběžného opatření soudu). Okamžik podání návrhu na předběžné opatření je podstatný též z hlediska určení, jestli byla povinnost složit jistotu byla splněna včas, t.j. nejpozději v tento okamžik.

3.5.1 Prokazování a osvědčování

Pro zjišťování skutečností rozhodných pro nařízení předběžného opatření je stanoven zvláštní režim, kdy určité skutečnosti musí být prokázány a jiné pouze osvědčeny, tedy nikoliv dokázány, což je standardem při rozhodování ve věci samé. Břemeno tvrzení i břemeno důkazní nese navrhovatel předběžného opatření.

---

⁸³ podle ustanovení § 13 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti státu za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů.

Soud rozhoduje pouze na základě tvrzení a důkazních návrhů, resp. listin předložených mu navrhovatelem, aniž by měl k dispozici vyjádření účastníka, proti němuž návrh směřuje, a musí počítat s tím, že se skutková zjištění mohou v průběhu řízení změnit. Soud tedy musí při rozhodování brát v úvahu, jestli převažuje zájem navrhovatele na ochranu nad zájmem protistrany, kterou předběžné opatření zpravidla poškodí, přičemž klíčové pro toto posouzení je hledisko, nakolik je pravděpodobné, že navrhovatel bude úspěšný ve věci samé⁸⁴. Soud tak své rozhodnutí neopírá o zjištění o skutkovém stavu získaná v rámci dokazování jako při řízení ve věci samé, ale zakládá ho pouze na této pravděpodobnosti.

Najisto musí být postaveny alespoň skutečnosti ohledně důvodnosti vydání předběžného opatření, tedy zda je zde skutečně potřeba upravit zatímně poměry účastníků nebo zda je reálná obava, že by výkon soudního rozhodnutí mohl být ohrožen. Ustanovení § 75c odst. 1 o.s.ř. totiž pro tyto skutečnosti stanovuje vyšší úroveň přesvědčení soudu, kdy tyto skutečnosti musí být *prokázány*.

Nejedná o sice dokazování v pravém slova smyslu, protože probíhá mimo soudní jednání a druhá strana nemá možnost se k důkazům vyjádřit nebo na ně reagovat vlastními důkazními návrhy, z návrhu však musí s vysokou mírou pravděpodobnosti vyplývat, že je zapotřebí upravit zatímně poměry účastníků, popř. zabránit ohrožení výkonu rozhodnutí⁸⁵.

Osvědčení potom postačí u ostatních skutečností důležitých pro nařízení předběžného opatření, zejména pokud jde o samotný nárok na vydání předběžného opatření a nárok ve věci samé. To znamená, že tyto skutečnosti sice nebudou postaveny najisto, ale budou se jevit natolik pravděpodobné, že to soudu postačí k závěru, že potřeba poskytnout navrhovateli ochranu má v dané věci přednost před potřebou chránit osobu, vůči které je předběžné opatření vydáno, před škodou nebo jinou újmou vzniklou v důsledku tohoto předběžného opatření. Rozhodnutí o předběžném opatření totiž ještě neznamená posouzení, že jednání toho, proti kterému se předběžné opatření

---

⁸⁴ SVOBODA, Karel. *Dokazování*. Vyd. 1. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2009, VII, 391 s. ISBN 978-80-7357-414-7, str. 136

⁸⁵ viz např. usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 163/09 ze dne 26.03.2009, dostupné na <http://nalus.usoud.cz>: „Má-li být předběžné opatření nařízeno, musí být tím, kdo takový návrh činí, „prokázána“ především potřeba zatímní úpravy právních poměrů účastníků, respektive obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen; ...“

nařizuje, je protiprávní, nýbrž je pouze prostředkem k zabránění vzniku újmy navrhovatele.

Důkazní prostředky, které připadají při rozhodování o předběžném opatření v úvahu, jsou především listiny, přičemž navrhovatel je povinen podat soudu společně s návrhem všechny listiny, jichž se v návrhu dovolává. Z dalších důkazních prostředků připadají v úvahu znalecký posudek předložený navrhovatelem, notářský či exekutorský zápis o skutkovém ději nebo o stavu věci a případně ohledání předmětu, který lze dopravit k soudu, přičemž předmět ohledání musí být stejně jako listiny podán soudu společně s návrhem. V určitých výjimečných případech přichází v úvahu i ohledání na místě samém. Výslech svědků nebo výslech účastníků se naopak v řízení o předběžném opatření neuplatní.

3.5.2 Rozhodnutí

Pro rozhodnutí o předběžném opatření je rozhodný stav v době, kdy soud prvního stupně rozhodnutí vyhlašuje, resp. vydává. Právě proto je navrhovateli uloženo, aby veškeré skutečnosti uvedl již v návrhu na rozhodnutí a připojil též listiny, případně jiné důkazní prostředky, a jeho možnost návrh doplnit je limitována lhůtami soudu pro rozhodnutí o předběžném opatření. Z toho vyplývá, že navrhovatel nemůže nedostatky svého návrhu odstranit v rámci odvolacího řízení, neboť zde již není možné uvádět žádné nové skutečnosti ani předkládat nové důkazy.

Soud o návrhu na předběžné opatření rozhoduje bez slyšení účastníků, což znamená, že se předběžné opatření vydává nejen mimo soudní jednání, ale že soud ani neumožní účastníkovi, proti němu návrh směřuje, se k návrhu ani navrženým důkazům vyjádřit. Tato výjimka ze zásady ústnosti a bezprostřednosti uplatňujícím se jinak v civilním řízení je dána potřebou rychlosti při rozhodování a též tím, že účastník řízení, proti němuž je předběžné opatření navrhováno, nesmí být dopředu s návrhem seznámen, protože je zde nebezpečí, že by tím účel rozhodnutí mohl být ještě před jeho vydáním zmařen. Odpůrce navrhovatele se tak o návrhu na předběžné opatření smí dozvědět teprve v okamžiku, kdy je o něm kladně rozhodnuto.

3.5.2.1 Lhůty pro vydání rozhodnutí

Naléhavost, s níž je třeba navrhovateli předběžného opatření poskytnout ochranu, má odraz i v povinnosti soudu rozhodnout o návrhu bezodkladně. Pouze pokud v dané věci není nebezpečí z prodlení, může soud rozhodnout později, nejdéle však do uplynutí sedmi dnů poté, co byl návrh podán.

V případě předběžného opatření upravujícího poměry dítěte je tato lhůta zkrácena na 24 hodin, ovšem primárně má o návrhu též být rozhodnuto bezodkladně. V případě předběžného opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí činí lhůta 48 hodin, přičemž požadavek bezodkladnosti rozhodnutí zde sice výslovně stanoven není, nicméně vyplývá ze samotné povahy tohoto institutu.

Bez zajímavosti není skutečnost, že zatímco pro zvláštní předběžná opatření jsou lhůty pro vydání rozhodnutí stanoveny i pro odvolací řízení, pro odvolací řízení ve věci obecných předběžných opatření žádné takové lhůty stanoveny nejsou. Pokud tedy soud prvního stupně chybně rozhodne tak, že návrh na předběžné opatření zamítne, může navrhovateli trvat značnou dobu, než se domůže zrušujícího rozhodnutí odvolacího soudu a nového rozhodnutí soudu prvního stupně⁸⁶.

S úpravou lhůt pro rozhodnutí je provázán jednacím řád okresních a krajských soudů, který stanoví, že i mimo rozvrženou pracovní dobu a ve dnech pracovního klidu musí být dohodnuta dosažitelnost soudce. Předseda soudu takovému soudci umožní přístup do budovy soudu včetně jeho vybavení, ke spisům ve věcech předběžných opatření a použití kulatého soudního razítka. Pro případ rozhodnutí ve věcech zvláštních předběžných opatření, která je nutné podle ustanovení § 492 nebo 497 zákona o zvláštních řízeních soudních též okamžitě vykonat, předseda soudu dohodne též osobu soudního vykonavatele, který výkon rozhodnutí mimo pracovní dobu soudu zajistí, případně se tohoto úkolu může ujmout sám soudce rozhodující o návrhu⁸⁷.

---

⁸⁶ Například odvolací řízení ve věci předběžných opatření u Vrchního soudu v Praze běžně trvá v současné době v rádu cca šesti až devíti měsíců.

⁸⁷ viz ustanovení § 116a vyhlášky Ministerstva spravedlnosti ČR č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů

3.5.2.2 *Povaha a způsoby rozhodnutí*

Soud o návrhu na předběžné opatření rozhoduje usnesením, protože nejde o rozhodnutí ve věci samé. V případě předběžného opatření vydávaného před zahájením řízení ve věci samé rozhoduje o návrhu předseda senátu, zatímco o předběžném opatření navrhovaném v průběhu řízení senát, pokud věc sama je věcí senátní. Pouze pokud hrozí nebezpečí z prodlení, rozhoduje i o předběžném opatření navrženém po zahájení řízení ve věci samé předseda senátu sám.

Jestliže návrh neobsahuje všechny náležitosti nebo je nesrozumitelný či neurčitý, soud jej odmítne, tak jak o tom bylo pojednáno již výše pod bodem 3.3.3. Soud návrh na předběžné opatření odmítne rovněž v případě, že nebyla složena jistota v příslušné výši.

Pokud veškeré formální náležitosti splněny jsou a jsou splněny též další stanovené podmínky (navrhovatel prokáže a osvědčí vše, co mu zákon ukládá), soud návrhu na předběžné opatření vyhoví. Z dikce samotného ustanovení § 74 odst. 1 o.s.ř., podle kterého soud „může“ vydat návrh na předběžné opatření, není zcela zřejmé, zda je vydání předběžného opatření ponecháno na rozhodnutí soudu, nicméně z ustanovení § 75c odst. 1 o.s.ř. vyplývá, že pokud navrhovatel stanovené podmínky splní, soud předběžné opatření nařídit musí⁸⁸.

V případech, kdy sice jsou splněny formální podmínky předběžného opatření, ale navrhovatel neprokáže důvodnost nařízení předběžného opatření nebo neosvědčí skutečnosti rozhodné pro přiznání nároku ve věci samé, soud návrh zamítne.

Řízení ve věci předběžného opatření může skončit též zastavením řízení, pokud navrhovatel vezme ještě před rozhodnutím návrh na nařízení předběžného opatření zpět nebo pokud soud zjistí nedostatek podmínek řízení.

3.5.2.3 *Obsah rozhodnutí*

Rozhodnutí nařizující předběžné opatření musí obsahovat obecné náležitosti usnesení. Musí v něm být uvedeno, který soud jej vydal, jméno a příjmení předsedy senátu,

---

⁸⁸ SVOBODA, Karel. *Dokazování*. Vyd. 1. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2009, VII, 391 s. ISBN 978-80-7357-414-7, str. 139.

případně přísedících, pokud o návrhu rozhoduje senát, označení účastníků a případně i jejich zástupců, označení věci, ve které je předběžné opatření vydáváno, výrok, jeho odůvodnění, poučení o opravném prostředku a dále den a místo vydání tohoto usnesení a na originále písemného vyhotovení usnesení též vlastnoruční podpis předsedy senátu.

Ve výroku soud uvede, která povinnost je předběžným opatřením nařizována, přičemž soud je vázán zněním návrhu na předběžné opatření v tom smyslu, že nemůže nařídít více, než je navrhováno, nicméně může jej fakticky modifikovat tak, že zčásti návrhu vyhoví a zčásti návrh zamítne.

Soud může i bez návrhu také limitovat dobu trvání předběžného opatření tím, že jeho účinky omezí na určitou dobu, určenou buď konkrétním datem nebo určitou skutečností, kterou jednoznačně vymezí v rámci výroku. Při tomto rozhodnutí je vázán pouze svým uvážením a účelem předběžného opatření, které by při zachování ochrany navrhovatele mělo jeho protistranu omezovat v maximálně nejnutnější míře. Jestliže je tedy možné naplnit smysl předběžného opatření i tehdy, pokud budou jeho účinky trvat jen po určitou dobu, potom je namístě zvolit toto řešení.

Naopak informace, ve kterých případech předběžné opatření zaniká ze zákona, se ve výroku předběžného opatření neuvádí, protože vyplývá přímo ze zákona (ustanovení § 77 odst. 1 o.s.ř.).

V případech, kdy je předběžné opatření nařizováno před zahájením řízení ve věci samé, musí být v rámci rozhodnutí též uložena povinnost navrhovateli podat ve stanovené lhůtě návrh na zahájení řízení. Vzhledem k tomu, že se jedná o soudcovskou lhůtu, jejíž určení je na předsedovi senátu, může být v odůvodněných případech lhůta též na žádost navrhovatele prodloužena. O prodloužení lhůty musí být před jejím uplynutím nejen požádáno, ale v případě kladného rozhodnutí též i rozhodnuto a toto rozhodnutí musí být ještě v původní lhůtě doručeno účastníkům, protože s nesplněním povinnosti podat návrh na zahájení řízení ustanovení § 77 odst. 1 písm. a) o.s.ř. spojuje automaticky sankci zániku předběžného opatření.

U předběžných opatřeních vydaných před zahájením řízení ve věci samé je dále třeba rozhodnout i o povinnosti k náhradě nákladů řízení, protože řízení o předběžném opatření je samostatné a tímto usnesením se končí. Výrok o náhradě nákladů řízení tak nelze ponechat až na výrok v rozhodnutí ve věci samé, protože to bude odlišným

řízením, a navíc pokud navrhovatel povinnost podat v určené době návrh na zahájení řízení uloženou soudem nesplní, řízení ani zahájeno být nemusí.

U předběžných opatření nařizovaných v průběhu řízení se o nákladech řízení o předběžném opatření rozhodne až společně s rozhodnutím, kterým se řízení končí.

3.5.2.3.1 Odůvodnění rozhodnutí

Podle právní úpravy účinné v současnosti usnesení, kterým je návrhu na vydání předběžného opatření zcela vyhověno, nemusí být odůvodněno (ustanovení § 169 odst. 2 věty první o.s.ř. ve znění účinném od 23.01.2009⁸⁹).

Tato právní úprava je však výsledkem zajímavého vývoje. Nejvyšší soud v ČR v rámci své pravomoci sledovat a vyhodnocovat pravomocná rozhodnutí soudů v občanském soudním řízení posle ustanovení § 14 odst. 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů zjistil, že rozhodovací praxe soudů je nejednotná v otázce, jestli usnesení, kterým se zcela vyhovuje návrhu na vydání předběžného opatření, je usnesením, jehož vydání nikdo neodporoval, a tedy nemusí být odůvodněno, nebo nikoliv. Občanskoprávní a obchodní kolegium Nejvyššího soudu proto věc projednalo a přijalo následující stanovisko: *„Písemné vyhotovení usnesení, kterým soud prvního stupně vyhověl návrhu na nařízení předběžného opatření v plném rozsahu a nařídil navrhovatelem požadované předběžné opatření bez slyšení ostatních účastníků řízení nebo sice po jejich slyšení, přičemž žádný z nich nevyslovil před rozhodnutím soudu s navrženým předběžným opatřením nesouhlas, nemusí obsahovat odůvodnění.“*⁹⁰

Toto sjednocující rozhodnutí Nejvyšší soud odůvodnil tak, že pro aplikaci ustanovení § 169 odst. 2 o.s.ř. není rozhodné, *proč* návrhu na vydání předběžného opatření nikdo neodporoval (tedy že protistrana ani neměla možnost návrhu odporovat, neboť o něm nevěděla a dozvěděla se o něm teprve současně s doručením nařízeného předběžného opatření), ale pouze skutečnost, že mu nikdo neodporoval⁹¹.

⁸⁹ Současné znění tohoto ustanovení je důsledkem novelizace o.s.ř. zákonem č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

⁹⁰ viz stanovisko Nejvyššího soudu ČR sp. zn. Cpjn 19/2006 ze dne 13.06.2007, dostupné na www.nsoud.cz

⁹¹ V citovaném stanovisku Nejvyšší soud ČR srovnával tento případ s případem rozhodování o nařízení exekuce podle exekučního řádu. Povinný o podaném návrhu na nařízení exekuce také zpravidla nevěděl,

Podkladem pro rozhodnutí o předběžném opatření jsou pouze informace obsažené v návrhu a listinách, které k návrhu navrhovatel připojí. Při rozhodování tak nezávisí na výsledcích dokazování, soud nerozhoduje, jaké důkazy provede a jaké nikoliv, nehodnotí je a nečiní z nich žádná skutková zjištění, ani na závěr o skutkovém stavu neaplikuje příslušné právní předpisy, neboť rozhodování o předběžném opatření není nalézacím řízením. Odůvodnění písemného vyhotovení rozhodnutí potom ztrácí své opodstatnění, neboť by pouze „bezduše“ opakovalo tvrzení uvedená v návrhu na nařízení předběžného opatření a obsah spisu a nepřispělo by nijak k posouzení správnosti závěrů soudu. Opačný přístup by podle Nejvyššího soudu byl projevem přepjatého formalismu.

Ústavní soud ČR se naopak opakovaně, např. v nálezu sp. zn. III. ÚS 346/09 ze dne 03.09.2009 vyjádřil tak, že je „požadavek řádného odůvodnění rozhodnutí jedním z základních atributů spravedlivého procesu“, neboť pouze díky přítomnosti odůvodnění je zajištěna transparentnost a kontrolovatelnost soudního rozhodování a zamezeno soudní libovůli. Tyto požadavky vyplývají jednak z čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a jednak z čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod⁹². Požadavky na odůvodnění v případě předběžného opatření jsou modifikovány zatímni povahou předběžného opatření, tedy nemusí splňovat všechny náležitosti jako meritorní rozhodnutí, nicméně nelze jej zcela vypustit.

S obsahem stanoviska Nejvyššího soudu ČR sp. zn. Cpjn 19/2006 ze dne 13.06.2007 potom Ústavní soud v citovaném nálezu polemizuje následovně: „Rozhodnutí, z něhož není alespoň v základních rysech zřejmé, jakými úvahami byl soud při formulaci výroku veden, je podle ustálené judikatury Ústavního soudu třeba považovat za nepřezkoumatelné. Nelze přisvědčit názoru uvedenému ve stanovisku Nejvyššího soudu, že předběžné opatření s absentujícím odůvodněním lze přezkoumat, protože důvody rozhodnutí vycházejí jen z návrhu a listin, které k němu navrhovatel připojil nebo které se jinak staly součástí spisu.“

Podle názoru Ústavního soudu by tak usnesení nařizující předběžné opatření alespoň stručné odůvodnění obsahovat mělo.

---

a proto se nemohl vyjádřit, přesto byl v rozhodovací praxi soudů bez výhrad přijímán závěr, že usnesení o nařízení exekuce nemusí obsahovat odůvodnění právě podle ustanovení § 169 odst. 2 o.s.ř.

⁹² Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod

Zákonodárce však tento rozpor vyřešil tak, že do o.s.ř. zahrnul výslovné ustanovení, podle kterého usnesení vyhovující návrhu na předběžné opatření odůvodněno být nemusí. Důvodová zpráva k novelizaci zákonem č. 7/2009 Sb. je v tomto bodě stručná a nehovoří o důvodech této změny, pouze uvádí, že z obsahu spisu musí být zřejmé, na základě kterých skutečností bylo rozhodnuto⁹³. V praxi se přesto lze setkat s tím, že někteří soudci či předsedové senátu uvedené možnosti nevyužívají a rozhodnutí odůvodňují, a to někdy i velmi podrobně.

Z ustanovení § 169 odst. 2 o.s.ř. a *contratio* plyne, že pokud je návrh na předběžné opatření odmítnut nebo zamítnut, byť jen zčásti, musí být usnesení odůvodněno vždy, a to co nejpodrobněji, protože smyslem takového odůvodnění je zejména poučit navrhovatele předběžného opatření o důvodech, proč jeho návrhu nebylo vyhověno, tak aby případně mohl odstranitelné vady napravit a podat návrh na nařízení předběžného opatření znovu. Odůvodnění odmítavého rozhodnutí tak *de facto* plní funkci výzvy k odstranění vad původního návrhu⁹⁴. Soud proto musí uvést, v čem konkrétně spatřoval důvody pro odmítnutí návrhu.

Usnesení musí být odůvodněno též tehdy, jestliže jej vydává soud prvního stupně poté, co bylo jeho předchozí rozhodnutí zrušeno odvolacím soudem a věc mu byla vrácena k novému rozhodnutí, a jestliže zároveň návrhu na předběžné opatření již nějaký účastník odporoval⁹⁵.

---

⁹³ viz bod 68 důvodové zprávy ke sněmovnímu tisku č. 478/0, 5. volební období Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR (zákon č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony), dostupná na www.psp.cz

⁹⁴ JIRSA, Jaromír. Předběžné opatření – účelná i zneužitelná zbraň. *Právní fórum*. 692009361-367, s. 361-367, str. 364

⁹⁵ Například pokud by soud vyhověl návrhu na předběžné opatření jen zčásti, žalobce by se proti takovému rozhodnutí odvolal co do zamítavé části a žalovaný co do části nařizující předběžné opatření, odvolací soud by přisvědčil žalobci a soud prvního stupně vydal předběžné opatření znovu v celém rozsahu původního návrhu.

3.5.3 Vydání rozhodnutí

Ke vzniku rozhodnutí o předběžném opatření ve smyslu stanovení obsahu výroku dochází vynesemím usnesení, přičemž aby mohlo nabýt stanovených účinků, je třeba, aby byl jeho obsah oznámen účastníkům řízení.

Pro případ, kdy soud dospěje k závěru, že je namístě předběžné opatření nařídit, ustanovení § 76c o.s.ř. rozlišuje podle naléhavosti povinnosti ukládané předběžným opatřením situace, ve kterých je rozhodnutí třeba vyhlásit a kdy jej postačí účastníkům doručit. Soud přitom musí zvažovat okolnosti případu a též nebezpečí, že v případě nevyhlášení usnesení by mohlo dojít ke zmaření účelu předběžného opatření.

Pokud je tedy splněna podmínka naléhavosti nebo nebezpečí z prodlení, soud je povinen usnesení o předběžném opatření vyhlásit účastníkovi, jemuž je ukládána povinnost, resp. jeho zástupci, pokud je v řízení zastoupen. V případě, že je při splnění podmínek ustanovení § 76 odst. 2 o.s.ř. předběžným opatřením ukládána povinnost třetí osobě, je nutné usnesení vyhlásit též této osobě. K vyhlášení může dojít nejen v jednací síni soudu, ale též mimo ni, zvláště v případě naléhavosti předběžného opatření, které je vydáváno před zahájením řízení ve věci samé.

Vzhledem k tomu, že vykonatelnost tohoto usnesení se odvíjí od vyhlášení osobě povinné z předběžného opatření, není potřeba usnesení vyhlášovat i navrhovateli, kterému postačí doručit písemné vyhotovení rozhodnutí. Stejnopis rozhodnutí je soud povinen doručit všem účastníkům a případně i třetím osobám nejpozději do 3 dnů od jeho vyhlášení.

Jestliže naléhavost ani nebezpečí z prodlení dány nejsou, soud je povinen písemné vyhotovení rozhodnutí odeslat všem účastníkům, případně jejich zástupcům nebo třetím osobám, kterým je ukládána povinnost, do 3 dnů od jeho vydání. Stanovení této lhůty by však nemělo být důvodem pro zdržení a soud vždy musí mít na zřeteli, že primárně je o předběžném opatření potřeba rozhodovat bezodkladně a toto rozhodnutí též bezodkladně odeslat.

V obou případech je potom soud povinen k usnesení nařizujícímu předběžné opatření doručovanému jiným účastníkům než navrhovateli připojit též podání, kterým navrhovatel navrhl předběžné opatření. S ohledem na skutečnost, že soud není povinen usnesení o nařízení předběžného opatření odůvodnit, návrh na nařízení

předběžného opatření umožňuje osobě povinné z předběžného opatření seznat důvody, kterým dal soud při rozhodování o předběžném opatření za pravdu, a proto je též podkladem pro případné odvolání proti rozhodnutí soudu. Z ustanovení § 76c odst. 2 věty druhé o.s.ř. však současně vyplývá též zákaz doručit návrh na nařízení předběžného opatření protistraně dříve, než bude doručeno usnesení o předběžném opatření, protože tím by mohl být zmařen jeho účel.

Pokud je předmětem předběžného opatření omezení dispozice s nemovitostmi, které jsou předmětem evidence v Katastru nemovitostí ČR, usnesení se doručuje též příslušnému pracovišti katastrálního úřadu, který je povinen na jeho základě zapsat do katastru nemovitostí poznámku o tomto omezení podle ustanovení § 23 odst. 2 písm. e) zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon).

V případě, že soud důvody pro nařízení předběžného opatření neshledá a vydá usnesení o odmítnutí nebo zamítnutí návrhu, případně řízení o nařízení předběžného opatření zastaví, doručuje se příslušné usnesení pouze navrhovateli předběžného opatření. Osoba, proti níž bylo předběžné opatření navrhováno, se tak o tomto návrhu vůbec nedozví, což umožňuje navrhovateli případně se poučit z důvodů odmítnutí, resp. zamítnutí jeho návrhu a po jejich odstranění návrh podat znovu, aniž by byla zmařena jeho překvapivost. Lhůta pro odeslání písemného vyhotovení usnesení je stanovena rovněž jako třídenní.

3.5.4 *Vykonatelnost a závaznost rozhodnutí*

Pro předběžná opatření se s ohledem na jejich výjimečný charakter uplatní odlišný režim vykonatelnosti než u rozsudků, u kterých zásadně nastává vykonatelnost teprve po uplynutí lhůty k plnění, jejíž běh se odvíjí od nabytí právní moci (s výjimkou rozsudků předběžně vykonatelných), i než u ostatních usnesení, která jsou vykonatelná uplynutím lhůty k plnění běžící od doručení usnesení a pouze ve výjimečných případech, pokud tak stanoví zákon nebo rozhodnutí soudu, až po právní moci takového usnesení.

Usnesení o předběžném rozhodnutí je však vykonatelné již okamžikem, kdy bylo vyhlášeno, a pokud se nevyhlašuje, pak nabývá vykonatelnosti doručením

tomu, komu ukládá povinnost. Tato odlišnost vyplývá z nutnosti rychle upravit poměry účastníků, a pokud předběžné opatření není splněno dobrovolně, též možnosti přistoupit bezodkladně k výkonu rozhodnutí. Vykonatelnost tak nastává bez ohledu na právní moc usnesení a soudce nemůže za použití ustanovení § 171 odst. 3 o.s.ř. rozhodnout, že lhůta k plnění začíná běžet až po právní moci usnesení, neboť výslovné stanovení okamžiku vykonatelnosti usnesení o předběžném opatření v ustanovení § 76d o.s.ř. takový postup vylučuje, když stanovení lhůty k plnění se nepředpokládá.

Při doručování se postupuje podle ustanovení § 45 a násl. o.s.ř. Zřejmě s ohledem na naléhavost předběžných opatření a zjednodušení doručování zákon nestanoví, že by předběžné opatření bylo písemností určenou do vlastních rukou adresáta, což sice urychluje nabytí vykonatelnosti, ale s ohledem na to, že ve vztahu k osobě povinné z předběžného opatření se jedná o první doručovanou písemnost, je zde značné riziko, že této osobě bude usnesení doručeno, aniž by měla možnost se o něm dozvědět. Vyloučeno totiž není doručení fikcí.

Na nabytí vykonatelnosti usnesení o předběžném opatření (nikoli tedy na právní moci, tak jako je tomu obecně u jiných rozhodnutí) závisí též závaznost výroku předběžného opatření, která nastává pro účastníky řízení a též pro ty, kterým byla předběžným opatřením uložena povinnost. Tyto osoby jsou tedy povinny se předběžným opatřením od tohoto okamžiku řídit, a pokud tak nečiní dobrovolně, je možné je k tomu přimět prostřednictvím výkonu rozhodnutí.

Dále je předběžné opatření závazné pro všechny orgány, tedy jak soudy, tak správní úřady a ostatní státní orgány i orgány samosprávných celků, a to ve stejném rozsahu, v jakém je výrok předběžného opatření závazný pro účastníky řízení, případně třetí povinnou osobu.

Pokud účastník řízení, pro kterého je předběžné opatření závazné, učiní právní jednání porušující povinnost uloženou vykonatelným předběžným opatřením, je takové právní jednání absolutně neplatné a soud je k této neplatnosti povinen přihlížet i bez návrhu druhého účastníka řízení.

U právního jednání, jehož předmětem je dispozice s nemovitými věcmi a které je učiněno před okamžikem, kdy předběžné opatření zakazující dispozici nabylo vykonatelnosti, a které dosud nebylo vloženo do katastru nemovitostí (nenastaly tedy dosud účinky vkladu), nezpůsobuje vydání předběžného opatření jeho neplatnost,

ovšem vylučuje, že by katastrální úřad mohl vklad povolit a návrh na vklad do katastru nemovitostí ztrácí své účinky. Jakmile je katastrálnímu úřadu v souladu s ustanovením § 76c odst. 3 o.s.ř. usnesení o předběžném opatření doručeno, úřad návrh na vklad zamítne.

Účelem této speciální úpravy je zabránit situacím, kdy by osoba, již je předběžným opatřením zákaz dispozice s nemovitostmi uložen, tento zákaz obešla tím, že příslušné právní jednání antidatuje. Díky tomu, že samotné právní jednání učiněné před nabytím vykonatelnosti předběžného opatření není neplatné, tak je možné poté, co předběžné opatření je zrušeno nebo zanikne, návrh na vklad podat znovu.

Zvláštní předběžná opatření nařízená podle zákona o zvláštních řízeních soudních jsou vykonatelná již jejich vydáním. Výrok předběžného opatření upravujícího poměry dítěte není závazný jen pro účastníky řízení, resp. osoby, jimž předběžné opatření ukládá povinnost, ale pro všechny. Odlišně je upraveno rovněž doručování, neboť podle ustanovení § 458 zákona o zvláštních řízeních soudních se rozhodnutí doručuje účastníkům teprve při provedení jeho výkonu, a pokud nejsou provedení výkonu přítomni, potom dodatečně spolu s vyrozuměním o provedení výkonu. Tato výjimečná úprava je odůvodněna neodkladností řešení situace.

3.6 Opravné prostředky

Proti rozhodnutí o předběžném opatření, které dosud nenabýlo právní moci, a to jak proti usnesení, kterým je návrhu na předběžné opatření vyhověno, tak kterým je tento návrh zamítnut či odmítnout, případně i proti usnesení o zastavení řízení, je přípustné odvolání vždy, neboť usnesení o předběžném opatření není zahrnuto do taxativního výčtu usnesení, proti nimž odvolání přípustné není, v ustanovení § 202 odst. 1 o.s.ř.

Pokud jde o mimořádné opravné prostředky uplatnitelné poté, co rozhodnutí o předběžném opatření již právní moci nabylo, žaloba na obnovu řízení nepřipadá z povahy věci v úvahu, neboť předběžným opatřením není rozhodováno ve věci samé.

Žaloba pro zmatečnost při splnění ostatních podmínek ustanovení § 229 odst. 1 o.s.ř. je přípustná tehdy, pokud návrh na předběžné opatření byl pravomocně zamítnut, neboť takovým rozhodnutím se řízení končí, přičemž rozhodování o předběžném opatření je „*relativně samostatným*“ stadiem občanskoprávního řízení, a tedy není důvod pro vyloučení žaloby pro zmatečnost (viz usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 249/06 ze dne 20.06.2007). Analogicky tak žalobu pro zmatečnost bude možné podat v případě pravomocného usnesení o odmítnutí návrhu na předběžné opatření a o zastavení řízení.

V případě, kdy je předběžnému opatření vyhověno, je zapotřebí rozlišovat situace, jestli se tak stalo během řízení ve věci samé nebo před jeho zahájením. Proti pravomocnému usnesení o nařízení předběžného opatření vydaného za řízení ve věci samé žalobu pro zmatečnost podat nelze, neboť řízení se tímto usnesením nekončí. Pokud je však předběžné opatření vydáno před zahájením řízení ve věci samé a lhůta pro podání žaloby ve věci samé je stanovena tak, že uplyne až poté, co usnesení o předběžném opatření nabude právní moci, bylo by možné uvažovat o tom, že řízení bylo tímto usnesením skončeno (soud například musí rozhodnout o náhradě nákladů řízení). Protože však v případě nesplnění povinnosti podat žalobu v určené lhůtě předběžné opatření podle ustanovení § 77 odst. 1 písm. a) o.s.ř. ze zákona zanikne, je nutné přiklonit se k názoru, že žaloba pro zmatečnost zde podle ustanovení § 230 odst. 2 o.s.ř. přípustná není, neboť zrušení takového usnesení bylo dosaženo jinak.

Podání dovolání proti pravomocnému rozhodnutí odvolacího soudu ve věci předběžného opatření není přípustné, protože to výslovně vylučuje ustanovení § 238 odst. 1 písm. f) o.s.ř. V právní úpravě účinné do 31.12.2012 sice nepřípustnost dovolání v případě předběžných opatření nebyla stanovena takto explicitně, ale tato nepřípustnost vyplývala z ostatních ustanovení týkajících se dovolání a také z rozhodovací praxe Nejvyššího soudu ČR⁹⁶, neboť rozhodnutí o předběžném opatření není rozhodnutím ve věci samé.

---

⁹⁶ viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 2392/2009 ze dne 25.06.2009, dostupné na www.nsoud.cz

Přístup Ústavního soudu ČR k možnosti napadnout usnesení o návrhu na předběžné opatření ústavní stížností prošel vývojem. Ústavní soud zprvu možnost podat proti rozhodnutí o předběžném opatření s odůvodněním, že jeho vydáním či nevydáním bylo porušeno právo stěžovatele na soudní ochranu, resp. spravedlivý proces odmítal, a to z toho důvodu, že rozhodnutí o předběžném opatření je prozatímní povahy a nejedná se o rozhodnutí ve věci samé ani o rozhodnutí, proti kterému by již nebylo možné uplatnit další prostředky podle občanského soudního řádu, a tedy o ústavně zaručených základních právech a povinnostech dosud nebylo rozhodnuto (viz usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 119/98 ze dne 21.10.1998).

Tento názor Ústavního soudu byl ale jeho pozdější judikaturou pozměněn v tom smyslu, že sice je nutné při rozhodování o ústavní stížnosti napadající předběžné opatření stále mít na zřeteli, že se jedná o rozhodnutí mající jen dočasný účinek, nicméně ve výjimečných případech je proti němu ústavní stížnost přípustná. Jedná se zejména o případy, kdy zásah do ústavně chráněného základního práva či svobody učiněný předběžným opatřením dosahuje vysoké intenzity, a i přes jeho prozatímní povahu je tedy srovnatelný se zásahem učiněným meritorním rozhodnutím⁹⁷. V takových případech je možné podrobit jej přezkumu Ústavním soudem v rámci tzv. „omezeného testu ústavnosti“⁹⁸. Přihlédnout je též nutné k obvyklé délce soudního řízení a tomu, že opatření, které by mělo být pouze dočasné, si může zachovat své účinky až po dobu několika let.

S ohledem na to, že Ústavní soud není součástí soustavy obecných soudů, však v rámci rozhodování o ústavní stížnosti může přezkoumávat především formální stránku rozhodnutí, tedy především dodržení procesních předpisů při vydání předběžného opatření, nikoliv jeho obsah, zejména skutkovou stránku a hodnocení důkazů obecnými soudy, které zkoumá pouze ve výjimečných případech⁹⁹.

---

⁹⁷ SVOBODA, Karel. *Přehled judikatury ve věcech předběžných opatření*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 222 s. ISBN 978-80-7478-414-9, str. 172.

⁹⁸ viz nálezy Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 52/13 ze dne 08.08.2013, dostupný na <http://nalus.usoud.cz>

⁹⁹ viz např. usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 1562/07 ze dne 06.12.2007, dostupné na <http://nalus.usoud.cz>: „*Jestliže ústavní stížnost směřuje proti rozhodnutí vydanému v soudním řízení, není samo o sobě významné, je-li namítána jeho věcná nesprávnost; Ústavní soud není součástí soustavy obecných soudů a není ani povolán k instančnímu přezkumu jejich rozhodnutí. Jeho pravomoc je založena výlučně k přezkumu z hlediska dodržení ústavněprávních principů, tj. zda v řízení (rozhodnutím v něm vydaným) nebyly dotčeny předpisy ústavního pořádku chráněná práva nebo svobody jeho účastníka a zda řízení bylo vedeno v souladu s ústavními principy.*“

3.6.1 Odvolání

K odvolání proti usnesení, jímž se nařizuje předběžné opatření, je aktivně legitimován účastník řízení nebo třetí osoba, které předběžné opatření ukládá povinnost. Pokud soud vyhověl návrhu na nařízení předběžného opatření v plném rozsahu, potom z povahy věci nemůže být k odvolání aktivně subjektivně legitimován též jeho navrhovatel. Pokud by však soud prvního stupně návrh na předběžné opatření zčásti zamítl nebo odmítl, potom by zde k odvolání byla dána legitimace jak navrhovatele, tak odpůrce.

Naopak v případě, že soud návrh na předběžné opatření zamítne nebo odmítne v celém rozsahu nebo řízení zastaví, k odvolání je legitimován pouze navrhovatel, což vyplývá jednak z toho, že osobě, proti níž bylo předběžné opatření navrhováno, nemohla být jeho nevydáním způsobena žádná újma, ale též z toho, že se této osobě takové rozhodnutí vůbec nedoručuje. Stejně tak se jí nedoručuje k vyjádření ani odvolání navrhovatele, neboť by tímto mohla být dopředu „varována“ a účel předběžného opatření by mohl být zcela zmařen.

Soud prvního stupně může za podmínek ustanovení § 210a o.s.ř. o odvolání proti usnesení, jímž bylo předběžné opatření odmítnuto pro nesložení jistoty nebo nenaplnění náležitostí návrhu na předběžné opatření, rozhodnout sám tím způsobem, že podanému odvolání v celém rozsahu vyhoví.

Odvolací lhůta je stejně jako u jiných rozhodnutí patnáctidenní a počíná běžet od doručení písemného vyhotovení usnesení o předběžném opatření, a to i v případě, kdy je předběžné opatření předtím vyhlášeno. Odvolání se podává u soudu prvního stupně.

Obsah okolností, které je možné v rámci odvolání uvádět, je limitován skutečností, že pro rozhodnutí o předběžném opatření je rozhodující stav, jaký zde byl v době vyhlášení, resp. vydání usnesení soudem prvního stupně. Proto není možné namítat skutečnosti, které nastaly až po tomto okamžiku, ani skutečnosti, které sice nastaly před vyhlášením nebo vydáním rozhodnutí soudu prvního stupně, ale soud prvního stupně je neměl k dispozici¹⁰⁰. Pokud by teprve tyto ve svém souhrnu odůvodňovaly nařízení předběžného opatření, potom je vhodnější podat nový návrh

---

¹⁰⁰ viz např. usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 101/09 ze dne 03.12.2009, dostupné na <http://nalus.usoud.cz>

na jeho nařízení, protože v tomto případě se nejedná o *rei iudicatae* a návrhvatel může uvést nové skutečnosti, které bez své viny nemohl uplatnit v rámci původního návrhu.

Odvolání proti usnesení, kterým bylo předběžné opatření nařízeno, má vliv pouze na právní moc tohoto rozhodnutí, pochopitelně však nikoliv na jeho vykonatelnost, a tak přestože odvolatel předběžnému opatření odporuje, je již povinen jej pod sankcí výkonu rozhodnutí dodržovat.

Podle ustanovení § 214 odst. 2 písm. c) o.s.ř. odvolací soud není povinen nařizovat při rozhodování o odvolání jednání. Na rozdíl od rozhodování soudu prvního stupně odvolací soud nemá určeno, že by o odvolání měl rozhodnout bezodkladně, ani mu není stanovena jiná lhůta pro rozhodnutí. V rámci odvolacího řízení tak dochází ke značným průtahům, které mohou v případě, kdy soud prvního stupně chybně předběžné opatření nenařídí, zapříčinit, že je účel předběžného opatření zcela zmařen, a to zvláště s přihlédnutím k tomu, že odvolací soud nemůže předchozí zamítavé či odmítavé rozhodnutí soudu prvního stupně změnit tak, že předběžné opatření sám nařídí. Naopak pokud je předběžné opatření nařízeno nesprávně, pak účinky takového usnesení zatěžují odpůrce po nepřiměřenou dobu, než jej odvolací soud zruší, s čímž souvisí též navyšování hrozící škody, která takovým nesprávně vydaným předběžným opatřením vznikne a kterou je potom návrhvatel povinen odpůrci nebo i jiným osobám nahradit.

Pouze v případě zvláštních předběžných opatření podle zákona o zvláštních řízeních soudních je stanovena jak patnáctidenní lhůta soudu prvního stupně k předání věci odvolacímu soudu, tak sedmidenní lhůta pro rozhodnutí odvolacího soudu. *De lege ferenda* by tak bylo vhodné zavést podobné lhůty i pro odvolací řízení týkající se obecných předběžných opatření, byť samozřejmě by tyto lhůty mohly být tam, kde nehrozí nebezpečí z prodlení, oproti lhůtám pro vyřízení odvolání ve věcech zvláštních předběžných opatření, prodlouženy, stejně jako je delší i lhůta pro prvostupňové rozhodnutí o návrhu na obecné předběžné opatření.

Pokud odvolací soud odvolání neodmítne jako odvolání podané osobou, jež nebyla oprávněna, má možnost rozhodnutí soudu prvního stupně pouze potvrdit, změnit jej nebo jej zrušit a případně vrátit věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení, nemá však možnost usnesení soudu prvního stupně, kterým byl návrh na vydání

předběžného opatření zamítnut, změnit tak, že by sám předběžné opatření nařídil, tak jak o tom je blíže pojednáno níže.

Rovněž i s rozhodnutím odvolacího soudu je spjata odpovědnost navrhovatele předběžného opatření. Přestože by případ, kdy odvolací soud zruší předběžné opatření nařízené soudem prvního stupně, mohl naznačovat, že se jednalo o nezákonné rozhodnutí, a tedy by měla nastoupit odpovědnost státu za škodu způsobenou případně takovým rozhodnutím, podle konstantní judikatury je osobou výlučně odpovídající za škodu či jinou újmu navrhovatel předběžného opatření¹⁰¹.

3.6.1.1 Odraz práva na spravedlivý proces a rovnosti účastníků řízení v úpravě odvolacího řízení

Ustanovení § 220 odst. 3 o.s.ř. ve znění účinném do 31.03.2011 znělo následovně: „*Nejsou-li podmínky pro potvrzení usnesení, jímž bylo rozhodnuto o předběžném opatření, nebo jiného usnesení, kterým nebylo rozhodnuto ve věci samé, nebo pro jejich zrušení podle § 219a odst. 1, odvolací soud je změnit.*“

Toto ustanovení bylo napadeno ústavní stížností vedenou u Ústavního soudu pod sp. zn. II. ÚS 2100/08, jíž se stěžovatel domáhal zrušení předběžného opatření, které bylo nařízeno odvolacím soudem právě podle ustanovení § 220 odst. 3 o.s.ř. ve znění platných předpisů poté, co soud prvního stupně návrh na předběžné opatření zamítl. V důsledku toho se stěžovatel o nařízením předběžném opatření dozvěděl teprve v okamžiku, kdy bylo již pravomocné, a nemohl se proti němu tedy nijak bránit¹⁰².

Tím byla podle jeho názoru porušena zásada dvojinstančnosti řízení a též zásada rovnosti účastníků řízení, neboť zatímco navrhovatel předběžného opatření měl možnost se proti rozhodnutí soudu prvního stupně odvolat a uvést své výhrady k prvostupňovému rozhodnutí, stěžovatel právo vyjádřit se k rozhodnutí soudu prvního stupně a uvést své argumenty ve věci neměl a jeho právo na přezkum soudního

---

¹⁰¹ viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 3137/2007 ze dne 23.09.2008, dostupný na www.nsoud.cz; blíže viz kapitolu 4. této práce

¹⁰² Stěžovatel se v tomto řízení současně domáhal i zrušení ustanovení § 76g o.s.ř., podle kterého se usnesení zamítající či odmítající návrh na nařízení předběžného opatření a usnesení, jímž se řízení o návrhu na předběžné opatření zastavuje, doručuje pouze navrhovateli předběžného opatření, nicméně v tomto rozsahu Ústavní soud ústavní stížnost zamítl.

rozhodnutí mu bylo upřeno, neboť proti usnesení odvolacího soudu již neexistuje žádný řádný opravný prostředek.

Návrh na zrušení napadeného ustanovení o.s.ř. byl následně předložen k rozhodnutí plénu Ústavního soudu. Ústavní soud uvedl, že přestože předběžné opatření má ze své povahy pouze dočasné účinky a dochází jím pouze k zatímní úpravě poměrů účastníků, je způsobilé zásadním způsobem zasáhnout do základních práv a svobod účastníka řízení. Podle ustanovení čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod musí v občanském soudním řízení být dána rovnost účastníků, vyjádřená též v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod jako princip „rovnosti zbraní“, přičemž tyto principy jsou součástí práva na spravedlivý proces a musí se plně uplatnit i na řízení o předběžném opatření, které je přes jeho určitou specifickou součástí civilního řízení. Vzhledem k tomu, že předběžným opatřením má být uložena povinnost, povinná osoba tedy musí mít možnost se k ní vyjádřit, a dostat tak příležitost ovlivnit finální rozhodnutí soudu, resp. možnost ochrany jeho práv ve vztahu k nařízenému předběžnému opatření.

Podle názoru Ústavního soudu však výše uvedená úprava ustanovení § 220 odst. 3 o.s.ř. neumožňuje účastníkovi řízení, kterému je předběžným opatřením ukládána povinnost, uplatnit vlastní tvrzení a námitky v obdobném rozsahu, jako je to umožněno navrhovateli předběžného opatření. V případech, kdy soud prvního stupně návrh na předběžné opatření odmítne, zamítne nebo řízení o předběžném opatření zastaví a odvolací soud následně k odvolání navrhovatele předběžné opatření alespoň z části nařídí, tedy tato úprava zakládá nerovnost účastníků řízení a je neústavní. Proto Ústavní soud toto ustanovení nálezem sp. zn. Pl. ÚS 16/09 ze dne 19.01.2010, který vyšel ve Sbírce zákonů pod č. 48/2010 Sb., zrušil.

Ústavní soud účinnost svého zrušovacího rozhodnutí odložil více než o rok, tak aby dal zákonodárci možnost přijmout jinou koncepci, která by komplexně upravila oblast předběžných opatření a vyřešila ústavněprávní deficity současné právní úpravy, zejména řešila vyváženost mezi potřebou rychlého řešení poměrů mezi účastníky řízení a potřebou rovnosti účastníků řízení, nicméně žádné takové řešení dosud přijato nebylo.

K uvedenému nálezu vyjádřila soudkyně JUDr. Ivana Janů odlišné stanovisko, ve kterém mu vytýká především chybnou interpretaci ustanovení § 77 odst. 2 o.s.ř. upravující zrušení předběžného opatření poté, co pominou důvody pro jeho nařízení,

a především to, že ustanovení § 220 odst. 3 o.s.ř. nebylo nutné rušit, neboť bylo možné vyložit ho ústavně konformním způsobem.

Pokud však jde o případy, kdy soud prvního stupně předběžné opatření nařídí a odvolací soud jej změní tak, že jej zčásti nebo zcela zruší, o porušení práva na spravedlivý proces se nejedná a je možné postupovat analogicky podle ustanovení § 200 odst. 1 a 2 o.s.ř., byť se toto ustanovení týká meritorních rozhodnutí. Takový postup potvrzuje i aktuální judikatura Ústavního soudu, která v případě nařízení předběžného opatření až odvolacím soudem konstatuje porušení práva na rovnost účastníků a spravedlivý proces a postup podle ustanovení § 200 odst. 1 o.s.ř. vylučuje¹⁰³, zatímco v případě zrušovacího rozhodnutí odvolacího soudu takový postup připouští¹⁰⁴.

3.6.2 Návrh na zrušení předběžného opatření a jeho vztah k odvolání

Podle ustanovení § 77 odst. 2 věty první o.s.ř. soud předběžné opatření zruší, pokud pominou důvody, pro které bylo nařízeno. O zrušení předběžného opatření tak může rozhodnout soud bez návrhu nebo návrh na zrušení předběžného opatření mohou podat sami účastníci řízení. Předběžné opatření lze takto zrušit zcela, nebo i jen zčásti.

Okruhy důvodů, pro které je možné předběžné opatření podle tohoto ustanovení zrušit, jsou dva (byť je zákon nezmiňuje výslovně, je takto běžně vykládán¹⁰⁵). Jednak se může po nařízení předběžného opatření zjistit, že už od počátku nebyly dány důvody pro jeho vydání, například pokud navrhovatel zamlčel některou okolnost podstatnou pro posouzení případu, a jednak po nařízení předběžného opatření může dojít ke změně poměrů účastníků nebo okolností, z nichž soud při rozhodování vycházel, například

---

¹⁰³ viz např. nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1888/13 ze dne 13.02.2014, dostupný na <http://nalus.usoud.cz>

¹⁰⁴ viz např. usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 2485/11 ze dne 24.07.2011 nebo usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. I.ÚS 3879/13 ze dne 22.08.2014 (obě dostupná na <http://nalus.usoud.cz>): „Momentálně je stav tedy takový, že v případě předběžných opatření se neuplatní kasační princip, ale je otevřen princip revizní.“

¹⁰⁵ viz ŠKÁROVÁ, Marta. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou: podle stavu k 1.9. 2009*. 4. aktualiz. vyd. podle stavu k 1.9. 2009. Praha: Linde, 2009, 1263 s. ISBN 978-80-7201-769-0, str. 153. DAVID, Ludvík a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 2 sv. ISBN 978-80-7357-460-4, str. 341. DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, 2 sv. (xx, 1579, xviii, 1581-3343 s.). ISBN 978-80-7400-107-9, str. 468

pokud osoba, již je uloženo něco vykonat, k takové činnosti ztratí veřejnoprávní oprávnění.

Ústavní soud v odůvodnění výše uvedeného nálezu Pl. ÚS 16/09 ze dne 19.01.2010 sice uvedl, že ustanovení § 77 odst. 2 věty první o.s.ř. směřuje pouze do doby po vydání předběžného opatření, a pokud okolnosti pro nařízení předběžného opatření nebyly dány od počátku, mělo by se to řešit prostřednictvím odvolání, ovšem v praxi se při rušení předběžného opatření uplatňují oba důvody.

Důvodem pro zrušení předběžného opatření však není skutečnost, že osoba povinná z předběžného opatření splnila či plní povinnost, která jí jím byla uložena, byť by takovým jednáním (dočasně) pominuly důvody, pro které bylo předběžné opatření vydáno.

Role tohoto procesního institutu je důležitá v tom, že soud při rozhodování o předběžném opatření má k dispozici pouze omezený okruh těch informací a podkladů, které mu předloží sám navrhovatel, a na jejich základě může dojít k značně zkresleným závěrům, neboť neprovádí dokazování a protistrana nemůže tvrzení a důkazy navrhovatele zpochybnit. Zrušení předběžného opatření i z vlastní iniciativy tak soudu umožňuje reparovat rozhodnutí o nařízení předběžného opatření, k němuž nebyly důvody (příčemž na takový postup navrhovatele, kdy by uvedl soud „v omyl“ a přiměl ho k vydání nesprávného předběžného opatření, je vázána odpovědnost navrhovatele, pokud by takovým předběžným opatřením vznikla osobě povinné z předběžného opatření škoda nebo jiná újma). Pokud soud zjistí, že důvody pro nařízení předběžného opatření nebyly dány nebo pominuly, není pouze *oprávněn* o zrušení předběžného opatření rozhodnout, ale je *povinen* jej zrušit z úřední povinnosti.

Z hlediska žalovaného může návrh na zrušení předběžného opatření plnit v zásadě stejný účel jako odvolání proti nařízení předběžného opatření, protože jeho smyslem je také dosáhnout toho, že předběžné opatření bude zrušeno. Zatímco je však odvolání možné podat pouze do skončení odvolací lhůty, návrh na zrušení předběžného opatření je přípustný kdykoli během trvání předběžného opatření, navíc zde nevzniká překážka *rei iudicatae*, protože návrh může žalovaný podat kdykoli opakovaně, a to buď ihned po rozhodnutí soudu, pokud soudu předloží odlišné nebo dodatečné důvody, pro které by předběžné opatření mělo být zrušeno, nebo po uplynutí 14 dnů od právní moci usnesení soudu zamítajícího návrh na zrušení předběžného opatření,

pokud bude návrh na zrušení odůvodňovat stejnými skutečnostmi jako návrh předchozí¹⁰⁶.

Návrh na zrušení předběžného opatření může podat i sám navrhovatel, který by tímto způsobem mohl omezit rozsah škody nebo jiné újmy způsobené osobě, které byla předběžným opatřením uložena povinnost, pokud sám zjistí, že podmínky předběžného opatření nebyly dány nebo pominuly. Tento institut tak může plnit funkci jakéhosi „zpětvzetí“ návrhu na předběžné opatření poté, co již usnesení o předběžném opatření nabylo právní moci, v praxi se však nebude jednat o příliš častý případ. Soud je povinen s ohledem na dispoziční zásadu návrhu navrhovatele předběžného opatření na jeho zrušení vyhovět.

V rozsahu, v jakém předběžné opatření ukládá povinnost třetí osobě, která není účastníkem řízení, může návrh na zrušení předběžného opatření podat i tato třetí osoba.

Ustanovení § 77 odst. 2 věty druhé o.s.ř. potom upravuje případy, kdy soud uloží podle ustanovení § 75b odst. 1 věty druhé o.s.ř. navrhovateli povinnost složit doplatek jistoty k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy nad základní výši jistoty stanovenou zákonem. Pokud navrhovatel tuto povinnost nesplní, soud z úřední povinnosti předběžné opatření rovněž zruší.

Ke zrušení předběžného opatření v obou případech i k zamítnutí návrhu na zrušení předběžného opatření dochází usnesením, proti kterému je přípustné odvolání.

3.7 Výkon předběžného opatření

Vykonatelnost usnesení o nařízení předběžného opatření nastává, jak bylo uvedeno výše, bez ohledu na právní moc tohoto usnesení, již vyhlášením nebo doručením osobě, které ukládá povinnost. Povinné osobě není stanovena žádná lhůta k plnění, je tedy povinna začít dodržovat povinnosti uložené předběžným opatřením již okamžikem jeho vyhlášení nebo doručení. Pokud tato osoba neplní uložené povinnosti

---

¹⁰⁶ DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, 2 sv. (xx, 1579, xviii, 1581-3343 s.). ISBN 978-80-7400-107-9, str. 468

dobrovolně, je možné přistoupit k výkonu rozhodnutí, neboť usnesení o předběžném opatření je exekučním titulem.

Výkonu předběžného opatření je možné domáhat se jak v rámci soudního výkonu rozhodnutí podle o.s.ř., tak prostřednictvím soudního exekutora podle exekučního řádu, přičemž v rámci vykonávacího řízení se již neprojeví specifickosti předběžného opatření a toto je standardním exekučním titulem.

Zvláštní úprava se však uplatní u předběžných opatření podle zákona o zvláštních řízeních soudních, kde jsou výkonu rozhodnutí věnovány zvláštní oddíly 1 a 2 v rámci dílu „Výkon rozhodnutí“ hlavy „Řízení ve věcech rodinněprávních“ zvláštní části tohoto zákona.

V případě předběžného opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí soud v součinnosti s příslušnými orgány veřejné moci přímo provede výkon rozhodnutí, který spočívá v tom, že vykáže povinného ze společného obydlí, odebere mu klíče od tohoto obydlí, a případně mu zakáže i kontaktovat osobu označenou v rozhodnutí. Pokud povinný následně povinnost nevstupovat do společného obydlí a nezdržovat se v něm poruší, soud výkon rozhodnutí provede opakovaně.

V případě předběžného opatření upravujícího poměry dítěte soud zajišťuje výkon takového předběžného opatření současně s jeho vyhlášením, a to tak, že opět v součinnosti s příslušnými orgány veřejné moci dítě předá do vhodného prostředí, případně též dítě odebere osobě nebo zařízení, kde se právě nachází, přičemž musí vždy postupovat citlivě a s ohledem na psychiku dítěte, dítě informovat o rozhodnutí a též o jeho důvodech.

3.7.1 Důsledky porušení povinnosti uložené předběžným opatřením

Kromě obecných důsledků spojených s neplněním předběžného opatření nastávajících v souvislosti s výkonem rozhodnutí o předběžném opatření ustanovení § 76f o.s.ř. stanoví zvláštní následky. Pokud byla právním jednáním osoby povinné z předběžného opatření porušena povinnost uložená vykonatelným předběžným opatřením, je takové

právní jednání neplatné. Soud je povinen přihlížet k této neplatnosti i bez návrhu, jedná se tedy o neplatnost absolutní.

Pokud je například předběžným opatření byl uložen zákaz nakládání s určitou věcí, je povinný účastník řízení omezen ve smluvní volnosti a neplatnost se vztahuje na veškerá právní jednání, která se této věci týkají, včetně například uzavření zástavní smlouvy ohledně takové věci¹⁰⁷. Jako nakládání s věcí je přitom Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 33 Cdo 999/2010 ze dne 31.08.2011 vyhodnotil i dovolání se relativní neplatnosti kupní smlouvy, na jejímž základě žalovaný jako kupující nabytí předmětnou věc, s níž mu bylo zakázáno nakládat.

Speciálně jsou potom upraveny případy, kdy je předběžným opatřením zakázáno nakládat s nemovitostí a návrh na vklad věcného práva k této nemovitosti byl již podán katastru nemovitostí, tak jak o tom bylo pojednáno blíže výše pod bodem 3.5.4.

Porušování předběžného opatření s sebou v krajních případech může nést i trestněprávní důsledky v podobě naplnění skutkové podstaty trestného činu maření úředního rozhodnutí a vykázaní podle ustanovení § 337 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Odst. 2 tohoto paragrafu potom směřuje přímo k ochraně dodržování předběžného opatření ve věci ochrany před domácím násilím. Trestněprávní ochrana úředních rozhodnutí se totiž vztahuje nejen na rozhodnutí, která již nabytí právní moci, ale i na rozhodnutí vykonatelná před nabytím právní moci¹⁰⁸.

3.8 Trvání a zánik předběžného opatření

Vzhledem k prozatímní povaze rozhodnutí nařizujícího předběžné opatření je doba, po kterou trvají jeho účinky, zákonem nebo rozhodnutím soudu omezena, a to tak, že předběžné opatření automaticky ze zákona zanikne, pokud nastane skutečnost předvídaná v ustanovení § 77 odst. 1 o.s.ř., aniž by o tom soud musel vydávat zvláštní rozhodnutí. Pokud je již usnesení o předběžném opatření podkladem pro výkon

---

¹⁰⁷ viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 2368/2011 ze dne 19.06.2012, dostupný na www.nsoud.cz

¹⁰⁸ viz usnesení Krajského soudu v Plzni sp. zn. 7 To 365/94 ze dne 13.10.1994 (Sb. NS 13/96)

rozhodnutí nebo exekuci, je nutné je podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. b) o.s.ř. zastavit, a to na návrh i bez návrhu.

Soud sice o zániku předběžného opatření nevydává žádné rozhodnutí, nicméně je povinen o jeho zániku informovat účastníky řízení, případně třetí osoby povinné z předběžného opatření. Pokud byl předběžným opatřením uložen zákaz nakládání s nemovitostí, a usnesení o předběžném opatření se proto doručovalo podle ustanovení § 76c odst. 3 o.s.ř. také katastrálnímu úřadu, je nutné na jeho zánik upozornit rovněž tento katastrální úřad¹⁰⁹.

Předběžné opatření vydané před zahájením řízení ve věci samé podle § 77 odst. 1 písm. a) o.s.ř. zanikne, pokud návrhové opatření nepodal ve lhůtě, která je mu v rámci usnesení o nařízení předběžného opatření stanovena soudem, návrh na zahájení řízení, resp. žalobu. Pro zachování předběžného opatření je nutné, aby žaloba byla soudu doručena nejpozději v poslední den lhůty, nestačí ji tento den podat k poštovní přepravě. Tato lhůta totiž nemá povahu procesní lhůty k provedení úkonu podle ustanovení § 55 o.s.ř., nýbrž je nutné v této lhůtě řízení zahájit, k čemuž dochází teprve dnem, kdy je žaloba doručena soudu¹¹⁰. V případě nesplnění této podmínky tak předběžné opatření dnem, kdy žaloba měla být nejpozději podána, zaniká. Vzhledem k tomu, že lhůta k podání žaloby je lhůtou soudcovskou, soud však může tuto lhůtu na žádost návrhovatele předběžného opatření prodloužit, pokud návrhové opatření takovou žádost podá ještě před jejím uplynutím. Prominutí zmeškání lhůty nepřichází v úvahu.

Předběžné opatření podle ustanovení § 77 odst. 1 písm. b) o.s.ř. zanikne též tehdy, pokud návrhu ve věci samé nebylo vyhověno. Není přitom rozhodné, z jakého důvodu se tak stalo, ani jakým způsobem, tedy zda byla žaloba zamítnuta, odmítnuta, nebo bylo řízení zastaveno, například proto, že žalobce vzal žalobu zpět. Předběžné opatření v tomto případě zaniká dnem právní moci rozhodnutí ve věci samé, jímž se řízení končí. Může tak jít buď o rozhodnutí soudu prvního stupně, nebo o rozhodnutí soudu odvolacího.

---

¹⁰⁹ SVOBODA, Karel a kol: *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxiii, 1398 s. ISBN 978-80-7400-506-0, str. 254

¹¹⁰ viz usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2647/2003 ze dne 21.01.2005, dostupné na www.nsoud.cz

V případě, že žalobě bylo naopak vyhověno, nezávisí podle ustanovení § 77 odst. 1 písm. c) o.s.ř. doba trvání předběžného opatření na dni nabytí právní moci rozhodnutí ve věci samé, ale na jeho vykonatelnosti, neboť předběžné opatření zanikne teprve uplynutím patnáctidenní lhůty od vykonatelnosti rozhodnutí ve věci samé. Tato lhůta má návrhovateli předběžného opatření umožnit zahájit včas výkon rozhodnutí nebo exekuci a předejít tak zmaření uspokojení z rozhodnutí. Tuto lhůtu nelze rozhodnutím soudu prodloužit, byť někdy může být včasné zahájení výkonu rozhodnutí s ohledem na pomalý postup soudů nereálné. V úvahu potom přichází návrh na nařízení dalšího předběžného opatření pro obavu, že by výkon soudního rozhodnutí mohl být ohrožen.

Pokud je v usnesení o předběžném opatření stanovena doba, po kterou mají trvat jeho účinky, případně pokud tato doba vyplývá přímo ze zákona, potom uplynutím této doby podle ustanovení § 77 odst. 1 písm. d) o.s.ř. předběžné opatření zaniká. Na trvání předběžného opatření tak nemá vliv, jestli ve věci samé již bylo zahájeno řízení a probíhá nebo ne. Pokud je lhůta trvání stanovena soudcem, potom ji lze na návrh prodloužit, přičemž proti takovému prodloužení je přípustné odvolání.

Speciálním způsobem je doba trvání předběžného opatření upravena u zvláštních předběžných opatření v zákoně o zvláštních řízeních soudních.

Předběžné opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí trvá po dobu jednoho měsíce od vykonatelnosti, která nastává jeho vydáním, případně se prodlužuje o dobu vykazání ze společného obydlí. Na návrh podaný ještě před zánikem předběžného opatření potom může být trvání tohoto předběžného opatření prodlouženo. K projednání takového návrhu soud zpravidla musí nařídit jednání a je povinen rozhodnout o něm do 2 měsíců od jeho podání, přičemž po dobu rozhodování o návrhu na prodloužení předběžné opatření dále trvá. Prodloužení tohoto předběžného opatření je možné jen na dobu nezbytně nutnou a v každém případě toto předběžné opatření zaniká nejpozději uplynutím šesti měsíců od jeho vykonatelnosti.

Předběžné opatření upravující poměry dítěte trvá rovněž jeden měsíc od jeho vykonatelnosti, přičemž pro předběžné opatření svěřující dítě do pěstounské péče se uplatní režim odlišný. Prodloužení předběžného opatření může soud nařídit z úřední povinnosti, avšak jen tehdy, pokud bylo již zahájeno řízení ve věci samé, a vždy nejdéle

na dobu jednoho měsíce. Celková doba trvání předběžného opatření rovněž nesmí kromě výjimečných případů odůvodněných objektivními okolnostmi překročit lhůtu šesti měsíců od jeho vykonatelnosti.

Trvání předběžného opatření je omezeno rovněž dnem právní moci rozhodnutí, kterým bylo předběžné opatření zrušeno podle ustanovení § 77 odst. 2 o.s.ř., tak jak o tom bylo pojednáno výše pod bodem 3.6.2.

3.8.1 Vrácení jistoty

Na okamžik a důvody zániku předběžného opatření je vázáno i vrácení složené jistoty navrhovateli v případech, kdy je zřejmé, že jistota již nebude použita k náhradě škody nebo jiné újmy způsobené předběžným opatřením.

Pokud návrhu ve věci samé bylo vyhověno nebo právo navrhovatele bylo uspokojeno, nepřipadá v úvahu aplikace ustanovení § 77a odst. 1 o.s.ř., podle kterého by se osoba, jíž byla předběžným opatřením uložena nějaká povinnost, mohla po navrhovateli domáhat náhrady škody nebo jiné újmy vzniklé v důsledku tohoto předběžného opatření. Složenou jistotu je mu tak možné vrátit.

Kdyby návrhu ve věci samé vyhověno nebylo nebo by předběžné opatření zaniklo či bylo zrušeno z jiného důvodu, žalobu na náhradu škody nebo jiné újmy by bylo nutné podat do šesti měsíců ode dne zániku nebo právní moci zrušení předběžného opatření. Pokud v této lhůtě příslušná žaloba podána nebyla, vrací se jistota navrhovateli.

Pokud výše uvedené předpoklady pro vrácení jistoty nenastanou, je nutné vyčkat na rozhodnutí soudu o žalobě na náhradu škody nebo jiné újmy, a jistotu vrátit teprve v případě, že žalobci nárok na náhradu škody či jiné újmy nebyl přiznán a toto rozhodnutí nabylo právní moci.

Soud jistotu vrátí na žádost navrhovatele nebo z úřední povinnosti. O vrácení jistoty soud rozhoduje usnesením, proti kterému je přípustné odvolání.

3.9 Aplikovatelnost úpravy předběžného opatření v jiném než občanském soudním řízení

3.9.1 Rozhodčí řízení

Zákon o rozhodčím řízení odkazuje v § 30 na subsidiární užití o.s.ř., nicméně aplikace úpravy předběžných opatření podle o.s.ř. jako celku je limitována tím, že ustanovení § 22 zákona o rozhodčím řízení výslovně připouští nařízení předběžného opatření pouze v případě, kdy se v průběhu rozhodčího řízení nebo i před jeho zahájením ukáže, že by výkon posléze vydaného rozhodčího nálezu mohl být ohrožen.

V rozhodčím řízení tedy není možné aplikovat subsidiárně ustanovení o.s.ř. týkající se předběžného opatření vydávaného z důvodu nutnosti upravit zatímně poměry účastníků řízení, protože úprava ustanovení § 22 zákona o rozhodčím řízení je speciální a nařízení tohoto druhého typu předběžných opatření nepřipouští¹¹¹. Vyplývá to z povahy rozhodčího řízení, které by ve srovnání se standardním civilním procesem mělo být především rychlé, a tedy by úprava poměrů účastníků pro dobu řízení byla nadbytečná, nebo by mohla průběh rozhodčího řízení dokonce zdržovat. Závěr o nemožnosti nařídit v rozhodčím řízení předběžné opatření z důvodu nutnosti upravit poměry účastníků potvrzuje i judikatura Vrchního soudu v Praze¹¹².

Částí teorie je ovšem zastáván názor opačný, podle něhož naopak na základě ustanovení § 30 zákona o rozhodčím řízení je možné i v případě, že mezi účastníky byla uzavřena rozhodčí smlouva, vydat i předběžné opatření upravující poměry účastníků¹¹³, neboť ustanovení § 22 zákona o rozhodčím řízení se sice o zmiňuje pouze o předběžném opatření z důvodu ohrožení výkonu pozdějšího rozhodnutí, ovšem nařízení předběžného opatření pro úpravu poměrů účastníků výslovně nevylučuje.

Návrh na nařízení předběžného opatření může podat kterákoli ze stran rozhodčího řízení, v souladu s dispoziční zásadou však nikoli rozhodce, přestože by mu

¹¹¹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, c, 1672 s. ISBN 978-80-7179-342-7, str. 816

¹¹² KRAMPERA, Jan a Ondřej HUML. Předběžné opatření v rozhodčím řízení. <http://www.epravo.cz/top/clanky/predbezne-opatreni-v-rozhodcim-rizeni-93967.html>, publikováno 22.04.2014

¹¹³ DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, 2 sv. (xx, 1579, xviii, 1581-3343 s.). ISBN 978-80-7400-107-9, str. 424

z průběhu sporu rovněž mohlo být známo, že výkon rozhodčího nálezu by mohl být ohrožen. Věcně příslušným k rozhodnutí o takovém návrhu v prvním stupni je soud, který by byl příslušný i v řízení podle o.s.ř. a místě příslušný je zpravidla soud, v jehož obvodě se koná rozhodčí řízení. V případě rozhodčích řízení, kdy se místo dohodnuté stranami v rozhodčí smlouvě nachází v zahraničí, se uplatní místní příslušnost soudu určená podle ustanovení o.s.ř., tak jako by rozhodčí smlouva uzavřena nebyla¹¹⁴. Vlastní řízení o předběžném opatření potom probíhá podle ustanovení o.s.ř., a to včetně povinnosti složit jistotu k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy a možnosti domáhat se po navrhovateli předběžného opatření náhrady škody nebo jiné újmy, která předběžným opatřením vznikla.

Pokud je návrh na nařízení předběžného opatření podán před zahájením rozhodčího řízení, potom soud může jeho trvání vázat na podání rozhodčí žaloby v určené lhůtě.

Zatímco česká právní úprava rozhodcům pravomoc vydat předběžné opatření nesvěřuje, v zahraničí je situace jiná. Například slovenský zákon č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní, ve znění pozdějších předpisů v ustanovení § 22 rozhodcům dává širokou pravomoc nařídit na návrh stran po zahájení rozhodčího řízení takové předběžné opatření, které s ohledem na předmět sporu považují za nutné, přičemž mohou uložit straně i povinnost složit přiměřenou jistotu, jejíž výše závisí na jejich úvaze¹¹⁵. Strany rozhodčí smlouvy ovšem mohou dopředu tuto pravomoc rozhodců vyloučit. Některé zahraniční úpravy umožňují též vydání dočasného rozhodčího nálezu, který prozatímně po dobu trvání rozhodčího řízení upraví poměry mezi účastníky¹¹⁶.

3.9.1.1 Exkurs – blokace a předběžné opatření ve sporech o doménová jména

Spory týkající se doménových jmen druhého stupně registrovaných pod doménou nejvyššího stupně .cz mohou být podle norem vydaných zájmovým sdružením

---

¹¹⁴ viz ustanovení § 43 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů

¹¹⁵ To je zajímavé zejména z toho hlediska, že slovenský občianský súdny poriadok jinak institut jistoty pro zajištění náhrady škody způsobené předběžným opatřením nezná.

¹¹⁶ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, c, 1672 s. ISBN 978-80-7179-342-7, str. 819

právnických osob CZ.NIC jakožto provozovatelem registru doménových jmen .cz řešena jak před obecnými soudy, tak před rozhodčím soudem. Každý subjekt, který registruje doménové jméno, vyslovuje touto registrací souhlas s Pravidly registrace doménových jmen v ccTLD .cz (dále jen „Pravidla registrace“) a Pravidly alternativního řešení sporů sdružení CZ.NIC, přičemž tento souhlas může být udělen nejen písemně, ale považuje se za něj i podání objednávky registrace nebo prodloužení registrace doménového jména, zaplacení této registrace, zahájení užívání doménového jména nebo i jakákoli změna záznamu o předmětném doménovém jméně v registru doménových jmen¹¹⁷.

Součástí Pravidel registrace a Pravidel alternativního řešení sporů je rozhodčí veřejná nabídka, jejímž prostřednictvím se držitel doménového jména neodvolatelně podrobuje pravomoci Rozhodčího soudu při Hospodářského komoře České republiky a Agrární komoře České republiky (dále jen „Rozhodčí soud“) pro řešení veškerých majetkových sporů týkajících se doménového jména. Pokud tedy třetí osoba napadne doménové jméno určitého držitele, může si zvolit, zda spor bude řešit Rozhodčí soud, nebo obecné soudy.

Pravidla alternativního řešení sporů zároveň v čl. 2 odst. 2.3. stanoví, že rozhodčí veřejnou nabídkou není dotčeno právo kterékoli strany navrhnout vydání předběžného opatření u soudu. V rámci těchto sporů tak nejčastěji přichází v úvahu předběžné opatření ukládající povinnost zdržet se určitého jednání, typicky zakazující doménové jméno po dobu do rozhodnutí sporu užívat, zdržet se publikování určitých informací pod tímto doménovým jménem nebo zákaz převést doménové jméno na třetí osobu¹¹⁸.

Pravila registrace však zároveň v čl. 20 upravují institut blokace doménového jména, který svými účinky může do značné míry potřebu vydání předběžného opatření v průběhu doménového sporu nahradit. Sdružení NIC.CZ totiž na základě žádosti osoby, která napadá v řízení zahájeném proti držiteli doménového jména registraci tohoto doménového jména, pozastaví možnost převodu takového jména na jiné osoby. Svou povahou je tak tato blokáce blízká předběžnému opatření vydávanému z důvodu

---

¹¹⁷ viz čl. 3 odst. 3.3. Pravidel registrace doménových jmen v ccTLD .cz sdružení CZ.NIC ve znění účinném od 01.01.2014, dostupných na www.nic.cz

¹¹⁸ LIBERDA, Adam. Předběžná opatření ve sporech o doménová jména. <http://www.pravoit.cz/article/predbezna-opatreni-ve-sporech-o-domenova-jmena>, publikováno 30.5.2008

existence obavy, že by výkon rozhodnutí v doménovém sporu mohl být ohrožen tím, že držitel doménového jména mezitím spornou doménu převede na jiného držitele. Pravomoc sdružení NIC.CZ k vydání této blokace se odvozuje od předem uděleného souhlasu držitele doménového jména s Pravidly registrace s takovým postupem.

Podmínkou pro vydání blokace je pouze prokázání, že spor s držitelem domény skutečně probíhá, a to buď předložením návrhu na zahájení řízení opatřeného podacím razítkem soudu, případně potvrzením příslušného soudu, rozhodčího soudu nebo rozhodce, že spor je před ním řešen. Existenci probíhajícího řízení může žadatelé o blokaci potvrdit i samotný držitel doménového jména, to však není příliš obvyklý případ.

Blokace domény trvá po dobu 4 měsíců a není možné ji prodloužit. S ohledem na to, že průběh sporu o doménové jméno před Rozhodčím soudem je podle Řádu pro řešení sporů o domény .cz vydaného Rozhodčím soudem¹¹⁹ vázán přesně stanovenými lhůtami pro jednotlivé procesní úkony stran i rozhodců, rozhodčí řízení by během této doby obvykle mělo skončit. Pokud tomu tak však není, žalobce může ještě před uplynutím blokační doby podat návrh na nařízení předběžného opatření s obdobnými účinky podle ustanovení § 22 zákona o rozhodčím řízení u obecného soudu.

Pokud by sdružení NIC.CZ v průběhu trvání blokace nabylo pochybností, zda je blokace stále důvodná, navrhovatel blokace je povinen kdykoli prokázat, že řízení o doménovém sporu dosud probíhá.

Kromě uplynutí výše uvedené lhůty může být blokace zrušena též pravomocným skončením řízení. Novou blokaci téhož doménového jména je možné provést nejdříve po uplynutí 12 měsíců od ukončení předchozí blokace¹²⁰.

Jestliže je v doménovém sporu rozhodnuto o převodu nebo zrušení doménového jména, sdružení NIC.CZ podle tohoto rozhodnutí provede příslušný úkon v registru domén. Pokud je v doménovém sporu úspěšný držitel doménového jména, sdružení NIC.CZ zruší blokaci bez dalšího.

---

¹¹⁹ Řád pro řešení sporů o domény .cz je součástí Zvláštního dodatku Řádu pro rozhodčí řízení on-line, přičemž otázky neupravené tímto řádem se subsidiárně řídí Řádem Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, který je vydán na základě § 19 zákona č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, ve znění pozdějších předpisů a § 13 zákona o rozhodčím řízení; všechny tyto prameny dostupné na www.soud.cz.

¹²⁰ viz čl. 20 odst. 20.7. Pravidel registrace doménových jmen v ccTLD. cz, ve znění účinném od 01.01.2014

Návrh na blokaci doménového jména není zpoplatněn ani není vyžadováno složení jistoty k nahrazení případné újmy nebo jiné škody, navrhovatel blokace ovšem odpovídá za škodu, která by v souvislosti s provedením blokace na základě nedůvodného návrhu mohla vzniknout, a to jak držiteli doménového jména, tak sdružení NIC.CZ.

3.9.2 Řízení s mezinárodním prvkem

Podle čl. 31 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech je možné předběžné opatření podle práva jednoho státu navrhnout u soudů tohoto státu i tehdy, pokud není příslušný pro rozhodnutí ve věci samé.

Podle judikatury Soudního dvora Evropské unie však mezi předmětem navrhovaného předběžného opatření a členským státem soudu musí existovat tzv. *genuine link*, tedy reálná souvislost (např. se v členském státě musí nacházet majetek osoby, proti níž je předběžné opatření navrhováno)¹²¹. Rovněž podle Nejvyššího soudu ČR je toto ustanovení nutné interpretovat tak, že „*mezi předmětem navrhovaného předběžného opatření a příslušností povoláného soudu musí existovat reálné spojení*“¹²².

Pokud je tato podmínka splněna, potom se v řízení o nařízení takového předběžného opatření použije úprava ustanovení § 74 a násl. o.s.ř.

---

¹²¹ viz rozhodnutí Soudního dvora EU (resp. původně Evropského soudního dvora) sp. zn. C-391/95 ze dne 17.11.1998 ve věci Van Uden Maritime BV v. Kommanditgesellschaft in Firma Deco-Line a spol., dostupné na <http://curia.europa.eu>

¹²² viz usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 28 Nd 194/2012 ze dne 12.09.2012, dostupné na www.nsoud.cz

3.10 Předběžné opatření v jiných právních odvětvích

3.10.1 Předběžné opatření podle správního řádu

Možnost správního orgánu vydat ve správním řízení předběžné opatření upravuje ustanovení § 61 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), které je systematicky zařazeno v dílu čtvrtém „Zajištění účelu a průběhu řízení“ hlavy šesté upravující průběh řízení v prvním stupni v rámci části druhé obsahující obecná ustanovení o správním řízení, přičemž předběžné opatření je tak postaveno naroveň procesním institutům jako předvolání, předvedení či uložení pořádkové pokuty.

Správní řád označuje předběžné opatření za zajišťovací prostředek a jeho využití omezuje v duchu zásady proporcionality uplatňující se ve správním řízení pouze na případy, kdy je jeho vydání nezbytné, a to jen v rozsahu, v jakém to vyžaduje zajištění průběhu a účelu řízení. Předběžným opatřením se tedy nesmí zasahovat do práv dotčených osob nad nezbytně nutnou míru¹²³.

Podobně jako v civilním soudním řízení slouží správněprávní předběžné opatření k prozatímní úpravě poměrů účastníků řízení nebo k zabránění hrozícímu zmaření exekuce posléze vydaného rozhodnutí. Okruh navrhovatelů předběžného opatření je stanoven tak, že je možné vydat je nejen na návrh (žádost) účastníka řízení, ale může je vydat též správní orgán z moci úřední.

Pokud správní orgán vydává předběžné opatření, toto rozhodnutí nemůže být prvním úkonem v řízení, takovému rozhodnutí tedy musí předcházet alespoň oznámení o zahájení řízení, byť toto oznámení může být účastníkům řízení doručeno až současně s rozhodnutím o předběžném opatření. V případě předběžného opatření vydávaného na žádost je řízení zahájeno dnem, kdy je správnímu orgánu žádost doručena. Předběžné opatření tak nikdy není možné vydat před zahájením řízení ve věci samé.

Obsah předběžného opatření je stanoven velice široce, předběžným opatřením tak lze uložit povinnost něco vykonat, něčeho se zdržet nebo strpět, případně zajistit věc, pokud může sloužit jako důkazní prostředek nebo být předmětem exekuce. Správní

---

¹²³ JEMELKA, Luboš. *Správní řád: komentář*. 4. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxvi, 818 s. ISBN 978-80-7400-484-1, str. 274

orgán přitom ovšem musí mít na paměti, že toto rozhodnutí má pouze předběžnou povahu, a proto by jím neměly být ukládány povinnosti, které by již neumožňovaly obnovení předešlého stavu nebo by byly konečným řešením, které by mělo vyplynout teprve z řízení ve věci samé.

Řízení o předběžném opatření je sice vázáno na konkrétní správní řízení ve věci samé, nicméně jinak je relativně samostatné, neboť má samostatně vymezený okruh účastníků – účastníkem je pouze ten účastník „primárního“ správního řízení, kterému je předběžným opatřením ukládána povinnost, případně třetí osoba, která sice účastníkem správního řízení ve věci samé není, ale předběžné opatření jí ukládá povinnost, a v případě předběžného opatření vydávaného na žádost účastníka správního řízení ve věci samé též tento účastník. Pouze těmito osobám se též rozhodnutí o předběžném opatření oznamuje a pouze tyto osoby jsou oprávněny podat proti tomuto rozhodnutí odvolání.

V případě předběžného opatření vydávaného na žádost účastníka má správní orgán stanovenou desetidenní lhůtu pro vydání rozhodnutí. Ustanovení § 61 správního řádu nijak zvlášť nespecifikuje, jak by mělo řízení o předběžném opatření probíhat, použije se na něj tedy obecná úprava správního řízení modifikovaná zvláštní povahou a naléhavostí předběžného opatření.

S ohledem na desetidenní lhůtu totiž zpravidla nebude připadat v úvahu, aby se provádělo dokazování ve stejném rozsahu jako při rozhodování ve věci samé, a například z nutnosti, aby předběžné opatření, které se vydává z obavy zmaření výkonu rozhodnutí bylo pro povinného „překvapivé“, nebude připadat v úvahu, aby správní orgán této osobě poskytl možnost k vyjádření se k podkladům pro rozhodnutí.

Nicméně to nezbavuje správní orgán povinnosti zjistit rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i neprospěch toho, komu se má povinnost uložit, byť zřejmě ne v takové kvalitě jako při rozhodování ve věci samé. Správním orgán tak na rozdíl od předběžného opatření nařizovaného soudem v občanskoprávním řízení nebude vycházet pouze z tvrzení a důkazů předložených mu žadatelem, ale je povinen rozhodné skutečnosti zjišťovat též z úřední povinnosti. Pokud by totiž žádost účastníka o vydání předběžného opatření neuváděla všechny rozhodné skutečnosti, ovšem byla by z ní patrná potřeba zatímní úpravy poměrů účastníků nebo existence obavy z ohrožení

exekuce, správní orgán by byl povinen zjistit rozhodné skutečnosti sám a vydat předběžné opatření z úřední povinnosti.

Předběžné opatření je možné vydat kdykoli v průběhu řízení a může jej vydat jak správní orgán prvního stupně, tak podle ustanovení § 93 správního řádu odkazujícího na obdobné použití ustanovení včetně § 61 správního řádu i odvolací orgán. Rozhodnutí nemá formu usnesení, neboť ji pro něj správní řád výslovně nepředepisuje, je tedy vydáváno formou rozhodnutí. Na jeho obsah se tak uplatní úprava standardních náležitostí správního rozhodnutí včetně povinného odůvodnění (na rozdíl od ustanovení § 169 odst. 2 o.s.ř., které soudu výslovně umožňuje usnesení o předběžném opatření neodůvodňovat). Rozhodnutí musí též obsahovat poučení, jehož součástí musí být upozornění, že odvolání proti předběžnému opatření nemá odkladný účinek.

Rozhodnutí o předběžném opatření je vykonatelné doručením, případně pokud je povinnému účastníku uložena povinnost plnění a stanovena lhůta k plnění, potom uplynutím této lhůty. Podle ustanovení § 61 odst. 2 správního řádu totiž odvolání proti předběžnému opatření nemá odkladný účinek. Takové rozhodnutí je tak podle ustanovení § 104 písm. a) ve spojení s § 74 správního řádu exekučním titulem buď pro exekuci ve správním řízení, nebo prostřednictvím soudního exekutora.

Jak bylo uvedeno již výše, odvolání proti rozhodnutí mohou podat pouze osoby, kterým se oznamuje, tedy pouze osoba, které je ukládána povinnost, a v případě předběžného opatření vydávaného na základě žádosti též žadatel. Odvolání podané jiným účastníkem řízení ve věci samé, který není účastníkem řízení o předběžném opatření, je nepřípustné a bylo by podle ustanovení § 92 správního řádu zamítnuto.

Účinky předběžného opatření trvají do doby, než nabude vykonatelnosti rozhodnutí ve věci samé, podobně jako v civilním soudním řízení tak nejsou vázány na právní moc tohoto rozhodnutí, ale teprve na jeho vykonatelnost. Pokud pomine důvod, pro který bylo předběžné opatření nařízeno, správní orgán též zruší předběžné opatření z úřední povinnosti ještě před tímto okamžikem; podnět ke zrušení může podat i osoba, které byla předběžným opatřením uložena povinnost. Rozhodnutí o zrušení předběžného opatření má též formu rozhodnutí, nikoliv usnesení, a oznamuje se stejnému okruhu osob jako rozhodnutí o nařízení předběžného opatření, přičemž tyto

osoby se proti němu též mohou odvolat. Toto odvolání již na rozdíl od odvolání proti nařízení předběžného opatření má odkladný účinek¹²⁴.

Rozhodnutí o předběžném opatření je možné přezkoumat též v rámci přezkumného řízení podle ustanovení § 94 a násl. správního řádu a jako podnět k přezkumnému řízení je možné posoudit též odvolání podané nezpůsobilou osobou, například účastníkem řízení ve věci samé, který není účastníkem řízení o předběžném opatření.

U předběžného opatření ve správním řízení, a to ani u předběžného opatření vydávaného na žádost účastníka řízení, se neuplatňuje institut jistoty, což je dáno zřejmě tím, že správní orgán nevychází jen z tvrzení a důkazů předložených mu navrhovatelem, ale je povinen zjistit sám z úřední povinnosti skutečnosti svědčící ve prospěch i neprospěch osoby, jíž má být uložena povinnost. Pokud by tedy povinné osobě vznikla nařízením předběžného opatření škoda nebo jiná újma, odpovědným za ni bude jako za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím stát.

3.10.2 Předběžné opatření podle správního řádu soudního a přiznání odkladného účinku správní žaloby

Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“) upravuje vydání předběžného opatření v rámci obecných ustanovení o řízení části třetí o řízení ve správním soudnictvím, přičemž možnost vydat předběžné opatření je díky tomu aplikovatelná ve všech typech řízení ve správním soudnictví, na rozdíl od institutu přiznání odkladného účinku, který je ze své povahy přípustný pouze pro řízení, v jehož rámci je napadáno konkrétní rozhodnutí správního orgánu. Z hlediska četnosti se ovšem ve správním soudnictví vyskytují více právě návrhy na přiznání odkladného účinku žaloby, neboť řízení proti rozhodnutí správního orgánu jsou nejčastějšími typy řízení¹²⁵.

---

¹²⁴ JEMELKA, Luboš. *Správní řád: komentář*. 4. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxvi, 818 s. ISBN 978-80-7400-484-1, str. 282

¹²⁵ BRUS, Martin. *Judikatura Nejvyššího správního soudu: Odkladný účinek a předběžné opatření. Soudní rozhledy*. 2014, roč. 20, č. 1, s. 2-7

Vydání předběžného opatření ve správním soudním řízení je na rozdíl od civilního soudního řízení možné jen za řízení, nikoliv před jeho zahájením. Návrh na nařízení předběžného opatření je tedy možné spojit s návrhem ve věci samé, ale nikoliv podat jej před tímto návrhem. Předpokladem pro vydání předběžného opatření je potřeba upravit zatímně poměry účastníků související s předmětem řízení ve věci samé, a to pro hrozící vážnou újmu, přičemž pokud tento předpoklad nastane, potom je možné uložit povinnost nejen účastníkům soudního řízení, ale též třetím osobám, jestliže to po nich lze spravedlivě žádat. Pojem „vážné újmy“ je judikaturou vykládán jako „*intenzivní zásahy do intimní sféry navrhovatele, do jeho vlastnických práv či do jiných jeho subjektivních práv, zejména těch, která mají povahu práv ústavně zaručených*“¹²⁶. Posuzování, zda se v daném případě jedná o vážnou újmu, je nutné činit vždy s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu.

Na rozdíl od předběžného opatření v civilním soudním řízení a též ve správním řízení nelze předběžné opatření ve správním soudním řízení nařídit z důvodu, že existuje obava z ohrožení výkonu rozhodnutí.

Navrhovatelem předběžného opatření může být jak žalobce ve věci samé, tak žalovaný. Na rozdíl od správního řízení však ve správním soudnictví není možné nařídit předběžné opatření z úřední povinnosti. Proto musí být obsah předběžného opatření vymezen již v návrhu na jeho nařízení. Účastníkovi nebo třetí osobě je možné uložit povinnost něco vykonat, něčeho se zdržet nebo něco snášet. Vzhledem k předběžné povaze předběžného opatření pak stejně jako u předběžných opatření v občanskoprávních věcech nesmí být uložena povinnost, jejíž splnění by mělo za následek nemožnost obnovit původní stav.

Řízení o předběžném opatření má stejný okruh účastníků jako řízení ve věci samé a k rozhodování o návrhu na předběžné opatření je příslušný stejný soud.

Pro rozhodnutí soudu o předběžném opatření je stanovena lhůta 30 dnů, ovšem uplatní se pouze v případě, že v dané věci není nebezpečí z prodlení; v takovém případě by soud totiž musel podobně jako v občanskoprávním sporu rozhodnout bez zbytečného odkladu.

---

¹²⁶ viz usnesení Nejvyššího správního soudu č.j. Na 112/2006-37 ze dne 24.05.2006, dostupné na www.nssoud.cz

Ustanovení § 38 odst. 2 správního řádu výslovně umožňuje soudu vyžádat si k návrhu na předběžné opatření vyjádření ostatních účastníků. To vyplývá ze skutečnosti, že u tohoto typu předběžných opatření na rozdíl od předběžného opatření v civilním soudním řízení není dána nutnost „překvapivosti“ rozhodnutí, která by měla bránit případnému zmaření takového rozhodnutí, a též to umožňuje delší maximální lhůta stanovená pro rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření. Smyslem vyjádření má být poskytnout účastníkovi možnost uvést, jaké důsledky by pro něj mělo případné vydání předběžného opatření, a usnadnit tak soudu posouzení, zda jsou skutečně dány předpoklady pro nařízení předběžného opatření¹²⁷.

Lhůtu pro vyjádření je třeba stanovit tak, aby účastníci byli povinni doručit vyjádření dříve, než uplyne lhůta pro rozhodnutí o předběžném opatření. Pokud by účastník řízení své vyjádření nedoručil včas, soud by si o možných důsledcích předběžného opatření musel utvořit úsudek sám. Stejně tak pokud by hrozilo nebezpečí z prodlení a předběžné opatření bylo třeba vydat bez zbytečného odkladu, soud by zřejmě účastníka k vyjádření nevyzýval a negativní důsledky předběžného opatření pro tohoto účastníka by musel zvážit a sám a tuto svou úvahu též náležitě odůvodnit.

Rozhodnutí soudu o předběžném opatření má formu usnesení. Na rozdíl od předběžného opatření nařizovaného v občanskoprávním soudnictví musí být odůvodněno každé rozhodnutí o předběžném opatření, tedy nejen takové, které návrh na vydání předběžného opatření zamítá či odmítá, ale i usnesení, kterým se předběžné opatření nařizuje. Z podpůrné aplikace ustanovení § 157 o.s.ř. vyplývá, že obsahem odůvodnění musí být, čeho se navrhovatel domáhal, kterými skutečnostmi odůvodňoval svůj návrh, případně jak se k návrhu vyjádřil jiný účastník řízení, a dále ze kterých skutečností při rozhodování vycházel soud, které důkazy provedl a která tvrzení má za prokázaná, jaký je závěr o skutkovém stavu a jak věc posoudil po stránce právní, přičemž odůvodnění usnesení musí být přesvědčivé. Rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření se podle výslovného ustanovení § 55 odst. 3 s.ř.s. doručuje všem účastníkům řízení.

Zvláštností řízení o předběžném opatření ve správním soudnictví je to, že toto řízení je jednostupňové, neboť podle ustanovení § 104 odst. 3 písm. c) s.ř.s. proti usnesení o předběžném opatření není přípustná kasační stížnost, protože se jedná

---

¹²⁷ JEMELKA, Luboš. *Soudní řád správní: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2013, xx, 1142 s. ISBN 978-80-7400-498-8, str. 278

o rozhodnutí, které je podle své povahy dočasné. To platí i ohledně rozhodnutí, kterým se návrh na předběžné opatření zamítá, neboť účinky takového rozhodnutí mohou z povahy věci trvat jen po dobu řízení ve věci samé, a jsou tedy z časového hlediska omezeny.

Sám soud však může nařízené předběžné opatření i bez návrhu zrušit nebo změnit, pokud se změní poměry, z nichž při rozhodování vycházel. Dispozitivní povaha návrhu na předběžné opatření však vylučuje, aby soud změnil zamítavé rozhodnutí tak, že by předběžné opatření vydal, nebo aby sám z moci úřední rozšířil jeho účinky. Aktivita soudu je tak omezena pouze na situace, kdy soud může při zjištění změny poměrů již nařízené předběžné opatření omezit nebo zrušit.

Návrh na zrušení předběžného opatření může podat také účastník, proti kterému bylo předběžné opatření nařízeno, pokud soudu doloží, že zrušení je odůvodněno právě změnou poměrů. Pokud je soudu tato změna prokázána, resp. pokud je prokázáno, že již netrvá hrozba vážnou újmu, je povinen návrhu na zrušení předběžného opatření vyhovět.

I bez zvláštního rozhodnutí soudu předběžné opatření zaniká v návaznosti na vykonatelnost konečného rozhodnutí ve věci samé, která nastává buď právní moci tohoto rozhodnutí, nebo v případě, že je stanovena lhůta k plnění, uplynutím této lhůty.

K možnosti vydat předběžné opatření upravující hmotněprávní poměry účastníků v řízení před zvláštním senátem zřízeným podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, ve znění pozdějších předpisů, se tento senát postavil tak, že zde jeho pravomoc dána není. Návrh na předběžné opatření by tak zvláštní senát zamítl¹²⁸.

Institutem podobným předběžnému opatření je institut odkladného účinku návrhu na zahájení řízení. Jak bylo uvedeno již výše, přiznání odkladného účinku žaloby ve správním soudnictví připadá v úvahu pouze tehdy, pokud žaloba napadá konkrétní rozhodnutí správního orgánu, tedy v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu a v řízení o mimořádných opravných prostředcích, a to pouze v případech, kdy již samotné přiznání odkladného účinku je postačující pro úpravu poměrů účastníků

---

¹²⁸ viz rozsudek Nejvyššího správního soudu č.j. Konf 28/2012 – 15 ze dne 16.08.2012, dostupný na www.nssoud.cz

a jejich poměry není nutné upravovat pomocí předběžného opatření. Z toho plyne i systematické zařazení tohoto institutu v rámci s.ř.s. v dílu prvním upravujícím řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu hlavy druhé Zvláštní ustanovení o řízení a následně též v příslušných ustanoveních o kasační stížnosti a obnově řízení.

Podání žaloby ve správním soudnictví sice zásadně odkladný účinek nemá a podání žaloby nezpůsobuje nevykonatelnost správního rozhodnutí, ale z tohoto pravidla existují výjimky stanovené buď zvláštními zákony (např. žaloba podaná proti vyvlastňovacímu výroku rozhodnutí vydaného podle zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě, ve znění pozdějších předpisů), nebo přiznané na základě soudního rozhodnutí o přiznání odkladného účinku. Navrhovatelem přiznání odkladného účinku může být pouze žalobce v řízení ve věci samé. Zatímco předběžné opatření v soudním řízení správním má i ten účinek, že určitým způsobem nově upravuje a vymezuje poměry mezi účastníky, přiznání odkladného účinku pouze zabraňuje tomu, aby určité účinky (účinky správního rozhodnutí) nastaly (byly vynuceny).

Důvodem pro existenci institutu přiznání odkladného účinku je riziko, že pokud by správní rozhodnutí bylo v rámci soudního přezkumu shledáno nezákonným a bylo zrušeno, nemuselo by vždy být možné navrátit původní stav. Současně ustanovení § 73 odst. 2 s.ř.s. stanoví podmínky, že výkon rozhodnutí by na straně navrhovatele znamenal újmu, a to nepoměrně větší, než která nevykonáním rozhodnutí může vzniknout třetím osobám, a přiznání odkladného účinku není v rozporu s důležitým veřejným zájmem.

Všechny tyto tři podmínky musí být splněny kumulativně a navrhovatel musí uvést, jaká konkrétní újma mu hrozí a jaká je její intenzita. Na rozdíl od předběžného opatření v občanském soudním řízení však břemeno tvrzení a důkazní břemeno neleží pouze na navrhovateli, neboť v otázce srovnání s újmou, jaká hrozí třetím osobám, a otázce rozporu s veřejným zájmem si soud může rozhodné skutečnosti zjistit též z úřední povinnosti¹²⁹. Žalovaný má vždy právo se k návrhu na přiznání odkladného účinku vyjádřit a soud je povinen se ho na jeho stanovisko dotázat.

---

¹²⁹ JEMELKA, Luboš. *Soudní řád správní: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2013, xx, 1142 s. ISBN 978-80-7400-498-8, str. 595

Obdobně jako o předběžném opatření, i o návrhu na přiznání odkladného účinku musí soud rozhodnout bez zbytečného odkladu, případně není-li nebezpečí prodlení, do třiceti dnů od podání návrhu. O návrhu rozhoduje senát, popřípadě samosoudce, nikoliv pouze předseda senátu, rozhodnutí má formu usnesení a musí být odůvodněno jak tehdy, když se návrhu vyhovuje, tak v opačném případě.

Kdykoliv v průběhu řízení ve věci samé je možné odkladný účinek zrušit, a to na návrh nebo i z úřední povinnosti, jestliže vyjde najevo, že podmínky pro přiznání odkladného účinku nebyly již od počátku dány nebo v průběhu řízení pominuly.

Ani proti rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku není z důvodu jeho dočasné povahy přípustná kasační stížnost, návrh na přiznání odkladného účinku je však možné podat v řízení o kasační stížnosti, přičemž na rozhodování o něm se podpůrně uplatní ustanovení § 73 s.ř.s. Odkladný účinek je v rámci řízení o kasační stížnosti možné přiznat jak ve vztahu k rozhodnutí krajského soudu napadenému kasační stížností, tak ve vztahu k rozhodnutí správního orgánu, proti němuž byla podána správní žaloba.

4. Odpovědnost za škodu a jinou újmu v souvislosti s předběžným opatřením

V důsledku nařízení předběžného opatření může osobám povinným z tohoto předběžného opatření nebo i kterékoli další třetí osobě vzniknout škoda (újma na jmění) nebo jiná újma včetně nemajetkové újmy, jejíž riziko je o to větší, že při rozhodování neprobíhá standardní dokazování a soud má k dispozici pouze ty skutečnosti, které mu prezentuje navrhovatel. Proto je v případě předběžných opatření odpovědnost za škodu a jinou újmu upravena zvláštním způsobem.

Pokud následně po nařízení předběžného opatření vyjde najevo, že podmínky pro vydání předběžného opatření nebyly dány, nebo sice na počátku dány byly, ale řízení skončí jinak, než že je návrhu ve věci samé vyhověno nebo že navrhovatelovo právo je uspokojeno, nastupuje jeho odpovědnost za škodu.

Ustanovení § 77a o.s.ř., které tuto úpravu odpovědnosti za škodu a jinou újmu obsahuje, je ze své povahy smíšeným ustanovením, neboť obsahuje jednak hmotněprávní úpravu podmínek vzniku odpovědnosti navrhovatele předběžného opatření a jednak procesněprávní úpravu uplatnění této odpovědnosti u soudu.

Tato zvláštní úprava se však týká pouze situace, kdy je předběžné opatření soudem nařízeno (alespoň v prvním stupni), nikoli situací, kdy škoda vznikne tím, že soud předběžné opatření nezákonně nevydá nebo při rozhodování o něm jinak pochybí, například tak, že nedodrží lhůtu stanovenou pro rozhodnutí o předběžném opatření a nevydá předběžné opatření nevydá bezodkladně, přestože je zde nebezpečí z prodlení, a navrhovateli v důsledku toho vznikne škoda. V těchto případech se uplatní obecná úprava odpovědnosti státu za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti státu za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (dále jen „zákon č. 82/1998 Sb.“).

4.1 Odpovědná osoba a oprávněná osoba

Osobou odpovědnou za případnou škodu nebo jinou újmu je výlučně navrhovatel předběžného opatření, protože jedině on má vliv na to, jaký bude obsah budoucího předběžného opatření, a to díky tomu, že pouze on volí, které skutečnosti v návrhu soudu vylíčí a kterými důkazy je prokáže nebo osvědčí a jaké listiny ke svému návrhu připojí.

Soud je totiž povinen při splnění zákonem stanovených podmínek předběžné opatření vydat a s ohledem na krátké rozhodovací lhůty a absenci vyjádření protistrany při tom ani nemá možnost zkoumat, nakolik jsou tvrzení navrhovatele skutečně objektivně pravdivá, nýbrž pouze jestli jsou předloženými listinami osvědčena.

Ustanovení § 77a o.s.ř. je tak speciální úpravou k obecnému pravidlu, že za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím odpovídá stát, a tuto odpovědnost přenáší výhradně na navrhovatele předběžného opatření, přičemž takový názor je zastáván v teorii¹³⁰ i soudní praxi¹³¹.

Existují však i názory, že odpovědnost navrhovatele podle ustanovení § 77a o.s.ř. odpovědnost státu nevylučuje, protože odpovědnost státu za autoritativní rozhodnutí soudu jako orgánu veřejné moci je primární a stát se jí nemůže zprostit ani s odůvodněním, že vycházel pouze z informací poskytnutých jedním z účastníků řízení, které se následně ukázaly jako nesprávné nebo nekompletní. Soudce JUDr. Karel Svoboda, Ph.D., na podporu tohoto tvrzení uvádí: „*Pro tento závěr svědčí i § 2 OdpŠk (zákona č. 82/1998 Sb., pozn. aut.), v němž zákonodárce povinnost státu hradit škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím jeho orgánů formuluje jako absolutní a objektivní*

¹³⁰ DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, 2 sv. (xx, 1579, xviii, 1581-3343 s.). ISBN 978-80-7400-107-9, str. 471

¹³¹ viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 3137/2007 ze dne 23.09.2008, dostupný na www.nsouid.cz: „*Za škodu nebo jinou újmu způsobenou předběžným opatřením, které bylo zrušeno z jiného důvodu než proto, že návrhu ve věci samé bylo vyhověno, nebo proto, že právo navrhovatele bylo uspokojeno, odpovídá navrhovatel předběžného opatření, i když předběžné opatření bylo změněno nebo zrušeno odvolacím soudem. Odpovědnost státu za škodu způsobenou předběžným opatřením podle zákona č. 82/1998 Sb. ve znění pozdějších předpisů je vyloučena.*“, přičemž právní závěr uvedený v tomto rozsudku potvrdil i Ústavní soud ČR v usnesení sp. zn. II. ÚS 3069/08 ze dne 21.04.2009, dostupným na <http://nalus.usoud.cz>: „*Právní závěr, dle něž zákonná úprava obsažená v občanském soudním řádu, která přičítá odpovědnost za újmy vzniklé předběžným opatřením navrhovateli předběžného opatření, je úpravou zvláštní, jež vylučuje obecnou úpravu odpovědnosti za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím, obsaženou v zákoně č.82/1998 Sb., je závěr nevybočující z mezí ústavnosti, který vyplývá z platné právní úpravy.*“

*odpovědnost.*¹³² Podle tohoto názoru tak odpovědnost státu stojí vedle odpovědnosti navrhovatele předběžného opatření za tutéž škodu a je absolutní a na nikoho nepřenositelná. Původci škody tedy jsou jak navrhovatel, tak stát, a proto odpovídají za škodu solidárně a poškozený si může vybrat, proti kterému z nich nárok na náhradu škody uplatní, případně jej uplatnit i proti oběma najednou.

Osobně se přikláním k názoru, že v daném případě je vyloučení odpovědnosti státu a její přenesení na navrhovatele předběžného opatření legitimní, neboť vede navrhovatele k větší odpovědnosti při vymezení návrhu na předběžné opatření a uvádění všech rozhodných skutečností a zdůrazňuje výjimečnost předběžného opatření jako institutu, který by měl být užíván s rozmyslem.

Navrhovatelem, resp. odpovědnou osobou bude zpravidla žalobce v řízení ve věci samé. V případě předběžných opatření nařizovaných za řízení ovšem není vyloučeno, aby předběžné opatření navrhl žalovaný, protože ustanovení § 102 o.s.ř. nerozlišuje mezi žalobcem a žalovaným; hovoří pouze o účastnících řízení, aniž by určovalo, že návrh na předběžné opatření je oprávněn podat pouze některý z nich.

Na situaci, kdy je navrhovatelem předběžného opatření žalovaný, však ustanovení § 77a o.s.ř. nepamatuje, a tak předpoklady odpovědnosti podle tohoto ustanovení vůbec nemohou být naplněny, protože zde není dán vztah mezi návrhem na předběžné opatření a návrhem ve věci samé, kterému by nemuselo být v řízení vyhověno.

Pokud tedy soud návrhu žalovaného na nařízení předběžného opatření vyhoví a později se zjistí, že takovému návrhu vyhověno být nemělo, žalovaný za škodu nebo jinou újmu neodpovídá podle speciálního ustanovení § 77a o.s.ř. Jestliže však v důsledku takového předběžného opatření škoda vznikla, je namístě uplatňovat odpovědnost státu, protože zde již aplikaci zákona č. 82/1998 Sb. žádné zvláštní ustanovení nevylučuje.

Okruh osob, kterým může nařízením předběžného opatření vzniknout škoda, není omezen pouze na účastníky řízení, dokonce ani na osoby uvedené v ustanovení § 76 odst. 2 o.s.ř., kterým je možné uložit povinnost přesto, že nejsou účastníky řízení,

---

¹³² SVOBODA, Karel. Kdo odpovídá za škodu z nezákonného předběžného opatření. *Právní rozhledy*. 2008, roč. 16, č. 13, str. 485

neboť to po nich lze spravedlivě požadovat. Ustanovení § 77a odst. 1 o.s.ř. totiž zakládá odpovědnost ve vztahu ke všem osobám, kterým škoda nebo jiná újma předběžným opatřením vznikla. Takový okruh může být i značně široký, nicméně vždy zde musí být dána podmínka, že tato škoda či jiná újma vznikla v příčinné souvislosti s posléze zrušeným předběžným opatřením.

4.2 Předpoklady odpovědnosti

Obecná občanskoprávní odpovědnost vzniká tehdy, pokud v příčinné souvislosti s protiprávním jednáním (porušením povinnosti) nebo protiprávním stavem dojde ke vzniku újmy v majetkové či nemajetkové sféře poškozeného jakožto škodlivého následku takového jednání, v případě subjektivní odpovědnosti navíc pouze tehdy, pokud je na straně škůdce dáno zavinění, ať ve formě úmyslu nebo nedbalosti¹³³.

V případě odpovědnosti za škodu a jinou újmu vzniklou v důsledku zrušeného nebo zaniklého předběžného opatření však tímto „protiprávním jednáním“ není předběžné opatření vydané v rozporu se zákonem, ale každé předběžné opatření, které zaniklo z jiných než v zákoně uvedených důvodů, nastupuje tedy i tehdy, pokud na straně odpovědné osoby nedošlo k žádnému porušení povinnosti. Navíc se jedná o odpovědnost objektivní, která vzniká bez ohledu na zavinění.

4.2.1 Zánik a zrušení předběžného opatření

Odpovědnost navrhovatele za škodu nebo jinou újmu způsobenou předběžným opatřením není namístě tehdy, pokud předběžné opatření zaniklo proto, že návrhu navrhovatele ve věci samé bylo vyhověno, nebo proto, že právo navrhovatele bylo jinak

---

¹³³ DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA, Michaela ZUKLÍNOVÁ, Karel BERAN, David ELISCHER, Ondřej FRINTA, Dita FRINTOVÁ, Petr LIŠKA, Alena MACKOVÁ, Monika PAUKNEROVÁ, Stanislav PLÍVA, Josef SALAČ, Petr ŠUSTEK, Alexandr THÖNDEL, Michal TOMÁŠEK, Alena WINTEROVÁ a František ZOULÍK. *Občanské právo hmotné*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 429 s. ISBN 978-80-7478-326-5, str. 356

uspokojeno. Není přitom rozhodné, zda právo navrhovatele uspokojil poškozený nebo jiná osoba.

Náhrady škody a jiné újmy se tak lze domáhat zejména tehdy, když navrhovatel nepodal v soudem určené lhůtě návrh na zahájení řízení ve věci samé nebo když jeho žalobě nebylo pravomocně vyhověno.

V úvahu však připadají i další případy, například když soud prvního stupně předběžné opatření nařídí, ale odvolací soud jeho rozhodnutí zruší. Pokud by navrhovatel původního předběžného opatření byl následně ve věci samé úspěšný, neúspěšný žalovaný by po něm přesto mohl požadovat náhradu škody nebo jiné újmy¹³⁴. Následný úspěch ve věci samé tak nehraje roli, protože předběžné opatření vůbec nemělo být vydáno.

Výslovně upravena však není situace, kdy předběžné opatření zanikne proto, že uplynula doba, na kterou bylo nařízeno, nebo jej soud zruší, protože pominuly důvody, pro které bylo nařízeno, ještě před rozhodnutím ve věci samé, neboť potom není úspěch navrhovatele předběžného opatření ve věci samé rozhodný a poškozený by se na základě ustanovení § 77a o.s.ř. náhrady škody nebo jiné újmy mohl domáhat. V tomto případě předběžné opatření bylo nařízeno v souladu se zákonem a jeho navrhovatel byl v následném řízení uspokojen a pouze proto, že trvání předběžného opatření bylo časově omezeno nebo přestalo být důvodné, mohl by být povinen nahradit škodu nebo újmu poškozené osobě, i kdyby touto osobou byl například neúspěšný žalovaný. V takové situaci bude nutné důsledně zkoumat, jestli ke vzniku škody skutečně došlo v příčinné souvislosti se zaniklým předběžným opatřením a jestli by k němu nedošlo i jinak, případně použít i korektiv ustanovení § 6 věty druhé o.s.ř., podle kterého musí být ustanovení tohoto zákona vykládána a používána tak, aby nedocházelo k jejich zneužívání, a bude vždy podle okolností každého konkrétního případu nutné zvážit, jestli je uložení povinnosti k náhradě škody či jiné újmy skutečně namístě.

---

¹³⁴ DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, 2 sv. (xx, 1579, xviii, 1581-3343 s.). ISBN 978-80-7400-107-9, str. 470

4.2.2 Vznik škody nebo jiné újmy

Aby bylo možné uplatnit režim odpovědnosti za škodu a jinou újmu podle ustanovení § 77a o.s.ř., je nutné, aby škoda vznikla v příčinné souvislosti s předběžným opatřením, tedy musí existovat příčinný vztah mezi předběžným opatřením na straně jedné a škodou nebo jinou újmu jako jeho následkem na straně druhé jako mezi vzájemně podmíněnými jevy¹³⁵. Předběžné opatření může být příčinou škody nebo újmy jen tehdy, pokud by bez něj škoda nebo újma jakožto škodlivý následek nenastaly.

Pro vymezení škody a jiné újmy se uplatní ustanovení § 2894 občanského zákoníku, přičemž s ohledem na to, že ustanovení § 77a odst. 1 o.s.ř. výslovně obsahuje i povinnost k náhradě „jiné újmy“, vztahuje se povinnost k náhradě i na nemajetkovou újmu. Navrhovatel předběžného opatření je tak povinen nahradit jednak škodu spočívající v reálném zmenšení majetku poškozené osoby a jednak i ušlý zisk, o který přišla v důsledku zaniklého předběžného opatření. Pokud se poškozená osoba domáhá náhrady ušlého zisku, musí prokázat, že o možnost zisku byla v důsledku předběžného opatření připravena definitivně, nikoliv pouze dočasně¹³⁶.

V případě vzniku nemajetkové újmy je povinen k poskytnutí satisfakce jakožto přiměřeného zadostiučinění za tuto újmu na chráněném osobnostním či majetkovém statku, a to buď poskytnutím morální satisfakce (např. omluvou v tisku), nebo jejím nahrazením v penězích¹³⁷.

Za jinou újmu se považuje i bezdůvodné obohacení, které by na straně navrhovatele mohlo v důsledku zaniklého předběžného opatření vzniknout¹³⁸.

---

¹³⁵ BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva. 2.*, přeprac. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004, 347 s. ISBN 80-85963-38-8x, str. 204

¹³⁶ viz závěr vyjádřený Nejvyšším soudem ČR např. v usnesení sp. zn. 25 Cdo 2846/2008 ze dne 25.01.2011 nebo v usnesení sp. zn. 25 Cdo 1800/2013 ze dne 26.11.2013, obě dostupná na www.nsoud.cz

¹³⁷ DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA, Michaela ZUKLÍNOVÁ, Karel BERAN, David ELISCHER, Ondřej FRINTA, Dita FRINTOVÁ, Petr LIŠKA, Alena MACKOVÁ, Monika PAUKNEROVÁ, Stanislav PLÍVA, Josef SALAČ, Petr ŠUSTEK, Alexandr THÖNDEL, Michal TOMÁŠEK, Alena WINTEROVÁ a František ZOULÍK. *Občanské právo hmotné*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 429 s. ISBN 978-80-7478-326-5, str. 358, a ustanovení § 2951 odst. 1 občanského zákoníku.

¹³⁸ DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, 2 sv. (xx, 1579, xviii, 1581-3343 s.). ISBN 978-80-7400-107-9, str. 470

4.2.3 Odpovědnost za výsledek

Odpovědnost za škodu nebo jinou újmu v souvislosti s předběžným opatřením je stanovena jako objektivní, neboť pro její vznik není rozhodné zavinění odpovědné osoby. Není tedy sankcí pro navrhovatele např. pouze pro případ, kdy by v návrhu nevyličil všechny rozhodné okolnosti podle skutečnosti, a uvedl tak soud v omyl, aby nařídil předběžné opatření, přestože pro to nejsou důvody, ale nastupuje vždy, když předběžné opatření zanikne nebo je zrušeno z důvodů uvedených výše pod bodem 4.2.1. a v příčinné souvislosti s tím vznikne kterékoli osobě škoda.

O.s.ř. v ustanovení § 77a odst. 1 věty druhé výslovně stanoví, že této odpovědnosti se navrhovatel předběžného opatření nemůže zprostit, zároveň však připouští jeden liberační důvod, a sice že by ke škodě nebo jiné újmě došlo i bez nařízení předběžného opatření (např. v důsledku *vis maior*).

4.3 Žaloba na náhradu škody a jiné újmy

Osoba poškozená zaniklým předběžným opatřením by primárně měla vyzvat navrhovatele dobrovolně k náhradě škody. Teprve pokud navrhovatel její nárok neuspokojí, je namístě uplatnit jej žalobou u soudu. V žalobě musí poškozený vylíčit, že byly splněny podmínky odpovědnosti navrhovatele za škodu nebo jinou újmu, a tuto škodu či jinou újmu kvantifikovat.

Pro uplatnění nároku na náhradu škody u soudu je stanovena prekluzivní lhůta šesti měsíců, která počíná běžet ode dne zániku předběžného opatření nebo dne, kdy usnesení zrušující předběžné opatření nabylo právní moci. Marným uplynutím této lhůty právo na náhradu škody nebo jiné újmy zaniká a neexistuje nadále ani v naturální podobě. Zmeškání lhůty nelze ani podle ustanovení § 58 o.s.ř. prominout. Soud je povinen k uplynutí této lhůty přihlížet z úřední povinnosti a opožděně podanou žalobu by zamítl, aniž by to navrhovatel předběžného opatření musel sám navrhnout.

Místně i věcně příslušný je pro projednání žaloby poškozeného soud, který v prvním stupni rozhodoval o předběžném opatření. To platí i v případě, že návrh

na předběžné opatření byl podán až v průběhu odvolacího řízení a nařídil jej nařídil až odvolací soud¹³⁹.

Jedná se tedy o odchylku od obecných pravidel určování příslušnosti soudu, která je výrazem zásady, že řízení má proběhnout u soudu, který k tomu má nejlepší předpoklady¹⁴⁰, v tomto případě má nejbližší k předmětu řízení.

Řízení probíhá podle části třetí o.s.ř., přičemž ve věci samé rozhoduje usnesením. Judikatura dospěla k závěru, že i když rozhodování o náhradě škody ze zaniklého nebo zrušeného předběžného opatření je součástí řízení o vydání předběžného opatření, které není řízením ve věci samé, rozhodnutí o nároku na náhradu škody je nutné považovat za rozhodnutí ve věci samé, „*neboť se jím řeší spor o právo mezi účastníky, kteří stojí proti sobě v postavení žalobce a žalovaného, a v tzv. řízení sporném se jím (na základě žaloby) stanoví konkrétní práva a povinnosti účastníků vyplývající z žalobou uplatněného právního vztahu*“¹⁴¹.

Pokud je poškozená osoba v řízení úspěšná, soud prvního stupně po právní moci usnesení ukládajícího navrhovateli předběžného opatření povinnost k náhradě škody usnesením rozhodne o tom, že se jí vyplácí složená jistota a v jaké výši. V případě, že poškozených je více a složená jistota nepostačuje k uspokojení všech poškozených, soud jistotu rozdělí poměrně podle výše přiznané náhrady. V rozsahu neuspokojeném z jistoty mají poškození možnost domáhat se náhrady škody po navrhovateli v rámci výkonu rozhodnutí nebo exekuce. Jistota tak slouží pouze k zajištění nároku na náhradu škody a jeho uhrazení, případně alespoň částečnému uhrazení, a nijak nelimituje rozsah navrhovatelovy odpovědnosti za škodu nebo jinou újmu.

Pokud je jistota vyšší než přiznaná náhrada škody, soud vrátí zbývající část navrhovateli. Stejně soud postupuje, pokud ani po uplynutí šesti měsíců ode dne zániku nebo zrušení předběžného opatření není u něj podána žaloba na náhradu škody.

---

¹³⁹ DAVID, Ludvík a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 2 sv. ISBN 978-80-7357-460-4, str. 343

¹⁴⁰ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 7. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde Praha, 2014, 621 s. ISBN 978-80-7201-940-3, str. 111

¹⁴¹ viz usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 1797/2005 ze dne 22.02.2005, dostupné na www.nsoud.cz; uvedené usnesení se týkalo ustanovení § 77 odst. 3 o.s.ř., které v důsledku novelizace o.s.ř. s účinností od 01.04.2005 bylo obsahově přežato do ustanovení § 77a o.s.ř.

5. Srovnání se zahraniční úpravou

5.1 Slovenská republika

Až do vzniku samostatných států po rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky byla úprava předběžných opatření identická, neboť zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, resp. občianský súdny poriadok (dále jen „o.s.p.“) byl platný na území obou později samostatných republik.

Systematické zařazení předběžných opatření je tak na Slovensku i v současnosti shodně v hlavě druhé nazvané Předběžné opatření a zabezpečení důkazu části druhé o.s.p. upravující činnost soudu před začátkem řízení a obsahuje celkem sedm paragrafů (§ 74 až § 77a). Možnost soudu nařídit předběžné opatření v průběhu řízení s odkazem na úpravu předběžných opatření před zahájením řízení je obsažena taktéž v ustanovení § 102 o.s.p., které odkazuje na přiměřené použití ustanovení § 74 až § 77 o.s.p. S ohledem na shodné původní východisko je toto srovnání zaměřeno především na rozdíly obou současných úprav.

Úprava předběžných opatření uvedená v o.s.p. je úpravou obecnou, na Slovensku však existuje ještě řada zvláštních zákonů, které obsahují zčásti vlastní ustanovení týkající se předběžných opatření odlišná od obecné úpravy. Tato zvláštní ustanovení potom mají v souladu se zásadou *lex specialis derogat legi generali* aplikační přednost a úprava o.s.p. se použije pouze subsidiárně. Jedná se především o zákony v oblasti ochrany duševního vlastnictví, např. zákon č. 435/2001 Z.z. o patencích, dodatkových ochranných osvědčeních a o změně a doplnění niektorých zákonov (patentový zákon), zákon č. 444/2002 Z.z. o disajnoch, nebo zákon č. 517/2007 Z.z. o užitkových vzoroch¹⁴².

Pro nařízení předběžného opatření je shodně příslušný soud, který je příslušný pro řízení ve věci samé. O.s.p. však podrobněji upravuje místní příslušnost soudu v případě, že řízení ve věci samé se má konat v cizině nebo kdy se jedná o předběžné opatření nařizované z obavy, že by výkon rozhodnutí vydaného v cizině mohl být ohrožen.

---

¹⁴² KRAJČO, Jaroslav. *Občiansky súdny poriadok*. 5. aktualiz. vyd. Bratislava: Eurounion, 2010, 2 sv. ISBN 978-80-89374-11-3, str. 265

Příslušným je pak buď obecný soud osoby, proti které návrh směřuje, a pokud takový soud na Slovensku není, potom je příslušný soud, v jehož obvodě má tato osoba majetek.

Stejně jako v České republice může na Slovensku předběžné opatření být nařízeno nejen na návrh, ale i bez návrhu pokud řízení ve věci samé může být zahájeno i bez návrhu. Konkrétně se jedná o předběžné opatření ve věci ochrany ohroženého nezletilého dítěte, placení výživného v nezbytné míře a odevzdání dítěte do péče druhého rodiče, určené osoby nebo do střídavé péče.

Návrh musí kromě obecných náležitostí uvedených v ustanovení § 79 odst. 1 o.s.p. obsahovat popis rozhodujících skutečností odůvodňujících nařízení předběžného opatření a uvedení podmínek důvodnosti nároku, kterému se má poskytnout předběžná ochrana, a odůvodnění nebezpečí bezprostředně hrozící újmy. Z návrhu také musí být zřejmé, čeho se navrhovatel chystá domáhat ve věci samé a jakou žalobu se chystá podat. Oproti české úpravě je zde tedy explicitně zdůrazněna návaznost na řízení ve věci samé, byť i z české úpravy lze tuto provázanost dovodit výkladem.

Návrh, který neobsahuje stanovené náležitosti, soud bez dalšího neodmítne, ale vyzve navrhovatele, aby vady návrhu v určené lhůtě odstranil. Vady musí být přitom v usnesení k jejich odstranění přesně označeny. Požadavek na rychlost vydání předběžného opatření je zde tak oproti české úpravě upozaděn. S tím souvisí i to, že lhůty pro rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření soudu začínají běžet teprve od doručení bezvadného návrhu, ať už návrh takto podá navrhovatel již poprvé, nebo vady odstraní až po poučení soudem.

O.s.p. sice na rozdíl od o.s.ř. výslovně nestanoví, jaký je režim prokazování skutečností rozhodných pro nařízení předběžného opatření, ale teorie dovozuje, že s ohledem na krátkost lhůt a to, že soud zatím nemá k dispozici žádné eventuální výsledky předběžného dokazování, standardní dokazování se neprovádí a soud pouze v režimu osvědčování zhodnotí, které skutečnosti se mu jeví s ohledem na okolnosti případu nejpravděpodobnější¹⁴³.

Obecně má soud rozhodnout o předběžném opatření bezodkladně, nejzazší lhůta pro rozhodnutí je však stanovena až na 30 dnů. V některých případech je tato lhůta zkrácena, a to na 7 dní v případě předběžného opatření na odevzdání dítěte do péče

---

¹⁴³ ŠTEVČEK, Marek. *Civilné právo procesné*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola, 2010, 856 s. ISBN 978-80-89447-18-3, str. 309

druhého rodiče, určené osoby nebo střídavé péče, 48 hodin v případě předběžného opatření ve věci ochrany před domácím násilím a 24 hodin v případě předběžného opatření ve věci ochrany ohroženého nezletilého dítěte. Zajímavostí je, že do lhůty rozhodnutí o předběžném opatření ve věci domácího násilí se do běhu lhůty nezapočítávají soboty, neděle ani svátky, zatímco ostatní lhůty takovou výluku neobsahují.

Předběžná opatření ve věci odevzdání dítěte, ochrany nezletilého dítěte a domácího násilí jsou vykonatelná dnem jejich nařízení; pro ostatní předběžná opatření platí obecná úprava vykonatelnosti usnesení podle ustanovení § 171 odst. 1 o.s.p., tedy jsou vykonatelná uplynutím lhůty k plnění stanovené v předběžném opatření. Pokud soud lhůtu výslovně neupraví, uplatní se obecná třídní lhůta¹⁴⁴. Jedná se o významný rozdíl oproti české úpravě, která vykonatelnost spojuje již s vyhlášením předběžného opatření, případně jeho doručením osobě, které je jím uložena povinnost.

S ohledem na delší lhůty pro rozhodnutí je odlišná i úprava řízení o předběžném opatření. Ustanovení § 75 odst. 6 o.s.p. dává soudu možnost vyslechnout účastníky řízení nebo nařídit jednání, zatímco podle o.s.ř. je soud o návrhu povinen rozhodnout bez slyšení účastníků. Ustanovení § 75 odst. 8 o.s.p. však zároveň soudu umožňuje rozhodnout bez vyjádření ostatních účastníků a ukládá mu doručit návrh na nařízení předběžného opatření ostatním účastníkům až společně s usnesením, kterým je předběžné opatření nařízeno. Tato dvě ustanovení jsou tak částečně v rozporu, neboť jednak ukládají, aby rozhodnutí o předběžném opatření bylo pro osobu, které je předběžným opatřením ukládána povinnost, překvapivé z důvodu předcházení ohrožení výkonu tohoto rozhodnutí, ale zároveň umožňuje soudu vyslechnout účastníky nebo nařídit jednání, čímž by překvapivost byla zmařena. Výslech účastníků tak bude připadat v úvahu zřejmě pouze v takové věci, ve které zmaření účelu předběžného opatření nehrozí. V praxi soud k výsledku předvolává pouze navrhovatele předběžného opatření¹⁴⁵.

O návrhu na předběžné opatření soud rozhoduje usnesením. Co se týče odůvodnění, podle ustanovení § 76 odst. 4 o.s.p. soud svůj výrok odůvodňovat nemusí,

---

¹⁴⁴ MAZÁK, Ján. *Zabezpečovacie prostriedky v civilnom procese*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 1997, 310 s. ISBN 80-88715-35-0, str. 145

¹⁴⁵ MAZÁK, Ján. *Zabezpečovacie prostriedky v civilnom procese*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 1997, 310 s. ISBN 80-88715-35-0, str. 138

pokud v plném rozsahu vyhověl návrhu navrhovatele. V odůvodnění tak může uvést pouze to, že se ztotožnil se skutkovými a právními důvody obsaženými v návrhu na nařízení předběžného opatření.

Slovenský soud má stanovenou lhůtu pro vyhotovení a odeslání usnesení o předběžném opatření do tří dnů od jeho nařízení. Pokud návrh na nařízení předběžného opatření zamítl nebo odmítl, doručuje takové rozhodnutí pouze navrhovateli. Potvrzující rozhodnutí odvolacího soudu o odvolání navrhovatele proti zamítnutí nebo odmítnutí se rovněž doručuje pouze navrhovateli, ovšem v případě, že odvolací soud k odvolání navrhovatele předběžné opatření nařídí, doručuje se takové rozhodnutí i ostatním účastníkům. Úprava o.s.p. tak dosud obsahuje možnost, aby předběžné opatření bylo nařízeno až rozhodnutím odvolacího soudu, která v České republice byla zrušena na základě nálezu Ústavního soudu ČR Pl. ÚS 16/09 ze dne 19.01.2010.

Zrušení a zánik předběžného opatření je upraven rovněž téměř identicky. Předběžné opatření zaniká ze zákona v případě, že jeho navrhovatel nepodal v určené lhůtě návrh ve věci samé, soud návrhu ve věci samé nevyhověl, nebo že uplynul čas, na který bylo předběžné opatření nařízeno¹⁴⁶. V případě, kdy je návrhu ve věci samé vyhověno, však předběžné opatření zaniká teprve po uplynutí 30 dnů od vykonatelnosti rozhodnutí ve věci samé, což se z hlediska doby, po kterou může trvat nařízení výkonu rozhodnutí, případně pověření soudního exekutora, jeví jako vhodnější úprava. Ke zrušení předběžného opatření je zapotřebí soudního rozhodnutí a je namístě tehdy, když pominou důvody, které vedly k jeho vydání.

Obsah předběžného opatření je uveden demonstrativně v ustanovení § 76 odst. 1 o.s.p. téměř totožně jako v obdobném ustanovení o.s.ř. Kromě obecných předběžných opatření obsahuje o.s.p. též dvě zvláštní předběžná opatření, a to jednak k ochraně nezletilého, pokud je ohrožen nebo vážně narušen jeho život, zdraví nebo příznivý vývoj (§ 75a o.s.p.) a jednak k ochraně před domácím násilím (§ 75b o.s.p.).

Předběžné opatření na ochranu před domácím násilím je těsně provázáno s úpravou zákona č. 171/1993 Z.z. o Policajnom zbore, který dává policii oprávnění vykázat z obydli osobu, jež je podezřelá z násilí proti ohrožené osobě. K projednání

---

¹⁴⁶ FICOVÁ, Svetlana a Marek ŠTEVČEK. *Občianske súdne konanie*. 2. vyd. V Prahe: C.H. Beck, 2013, xxvi, 473 s. ISBN 978-80-7400-509-1, str. 144

návrhu na předběžné opatření soud může nařídit jednání. Úprava v o.s.p. se věnuje specifickým způsobům doručování předvolání k jednání vykázané osobě, přičemž sankcí za neúčast na jednání pro vykázanou osobu je, že soud může rozhodnout v neprospěch vykázané osoby bez zjišťování důvodů vykázaní ze společného obydlí. Pokud se na jednání nedostaví ani jeden z účastníků, soud může návrh na předběžné opatření zamítnout.

O.s.p. neukládá povinnost navrhovatele předběžného opatření složit jistotu k zabezpečení náhrady škody nebo újmy způsobené osobě, jíž je předběžným opatřením uložena povinnost, pouze stanoví obecnou zásadu, že v případě zániku předběžného opatření z jiného důvodu než vyhovění návrhu ve věci samé nebo uspokojení práva navrhovatele je navrhovatel povinen nahradit újmu tomu, komu předběžným opatřením vznikla. Právo poškozeného domáhat se náhrady škody naproti tomu není omezeno žádnou zvláštní prekluzivní lhůtou, jako je tomu v o.s.ř.

Povinnost ke složení jistoty naopak může být v určitých případech uložena osobě povinné z předběžného opatření. Pokud se navrhovatel domáhá, aby předběžným opatřením bylo uloženo zdržet se jednání, které porušuje nebo ohrožuje právo duševního vlastnictví, může v návrhu alternativně požadovat, aby se rušitel zdržel vadného jednání, nebo aby složil do soudní úschovy jistotu v určité výši na náhradu újmy vzniklé porušením nebo ohrožením tohoto práva duševního vlastnictví. Volba, kterou z těchto povinností soud rušiteli uloží, je potom na soudu¹⁴⁷. Pokud je následně v řízení ve věci samé rušiteli pravomocně uložena povinnost nahradit navrhovateli újmu, použije se k její náhradě primárně tato jistota (pokud je poškozených více, soud mezi ně jistotu poměrně rozdělí). Tím není dotčen nárok na náhradu újmy, která převyšuje složenou jistotu. Soud jistotu vrátí složiteli, pokud byl návrh na nařízení předběžného opatření pravomocně zamítnut, řízení o návrhu na předběžné opatření bylo pravomocně zastaveno, návrhu ve věci samé nebylo vyhověno nebo navrhovatel v určené lhůtě nepodal návrh ve věci samé. Pokud náhradou újmy není vyčerpána celá částka jistoty, soud její zbývající část vrátí složiteli.

---

¹⁴⁷ ŠTEVČEK, Marek. *Civilné právo procesné*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola, 2010, 856 s. ISBN 978-80-89447-18-3, str. 301

Zvláštní ustanovení je v o.s.p. věnováno předběžnému opatření k zajištění výkonu rozhodnutí vydaného v zahraničí. Jedná se o předběžné opatření vydané z obavy o ohrožení výkonu již vydaného rozhodnutí, přičemž namísto uložení povinnosti navrhovateli k zahájení řízení ve věci samé soud navrhovateli přikáže, aby podal návrh na uznání vykonatelnosti cizího rozhodnutí na Slovensku nebo rovnou návrh na výkon rozhodnutí, popřípadě exekuce. V návaznosti na to je v ustanovení § 77 odst. 2 o.s.p. upraven i zánik takového předběžného opatření, které zanikne například tehdy, pokud soud odmítne prohlásit cizozemské rozhodnutí za vykonatelné nebo zamítne žádost o výkon rozhodnutí¹⁴⁸.

Souhrnně lze konstatovat, že stručnější a méně propracovaná slovenská úprava, především delší procesní lhůty a pozdější okamžik počátku vykonatelnosti, činí z předběžného opatření méně účinný prostředek ochrany procesních práv. Rizikem navíc je, že vzhledem k neexistenci povinnosti složit jistotu na zabezpečení újmy způsobené nařízením předběžného opatření může být tento institut snadněji než v České republice zneužit k šikanózním návrhům.

5.2 Španělské království

Občanské soudní řízení ve Španělsku upravuje zákon č. 1/2000, ze 7. ledna, o civilním soudním řízení¹⁴⁹, který vstoupil v účinnost dne 08.01.2001 (dále jen „LEC“). Tento zákon nahradil předchozí více než sto let starou procesní normu z roku 1881¹⁵⁰ a v oblasti zajišťovacích řízení sjednotil do té doby roztržštěnou úpravu.

Obdobou českých předběžných opatření je institut preventivních opatření (*medidas cautelares*), jejichž úprava je obsažena v rámci šesté hlavy části třetí LEC věnované výkonu rozhodnutí a preventivním opatřením. Tato úprava je poměrně podrobná, neboť se jí věnuje celkem 26 článků rozdělených do pěti kapitol. Smyslem

---

¹⁴⁸ FICOVÁ, Svetlana a Marek ŠTEVČEK. *Občianske súdne konanie*. 2. vyd. V Prahe: C.H. Beck, 2013, xxvi, 473 s. ISBN 978-80-7400-509-1, str. 145

¹⁴⁹ Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil, publikovaný ve sbírce zákonů (Boletín Oficial del Estado) č. 7 dne 8. ledna 2010.

¹⁵⁰ Ley de Enjuiciamiento Civil de 3 de febrero de 1881.

preventivních opatření je upevnit soudní ochranu, která je jinak poskytována prostřednictvím rozhodnutí ve věci samé. Preventivní opatření jsou také zvláštními zákony stanovena jako prostředek ochrany práv duševního vlastnictví¹⁵¹.

Účelem preventivního opatření je především zajištění účinnosti soudní ochrany, která bude poskytnuta prostřednictvím konečného rozsudku. Preventivní opatření, která by upravovala poměry účastníků pro dobu řízení prostřednictvím zákazu určité činnosti, jsou spíše okrajová, nicméně i tato opatření LEC připouští¹⁵².

Preventivní opatření může soud nařídit zásadně na návrh, přičemž tímto návrhem je soud vázán a nemůže jít nad jeho rámec. Pouze ve výjimečných případech zvláštních řízení může soud nařídit preventivní opatření i bez návrhu.

Návrh na nařízení preventivního opatření se obvykle podává společně s žalobou ve věci samé. Pouze pokud navrhovatel tvrdí a osvědčí, že úprava jeho poměrů je naléhavá a nezbytná, soud může nařídit preventivní opatření i před zahájením řízení. Takové preventivní opatření však pozbude účinků, pokud navrhovatel nepodá do dvaceti dnů žalobu ve věci samé. Soud tedy na rozdíl od české úpravy neukládá lhůtu podle vlastního uvážení, ale je stanovena přímo zákonem, nicméně z hlediska výjimečnosti předběžného, resp. preventivního opatření nařizovaného před zahájením řízení ve věci samé se obě úpravy shodují. O tom, že preventivní opatření pozbylo účinků, vyrozumí soudní úředník účastníky a zároveň uloží navrhovateli povinnost k náhradě nákladů řízení¹⁵³.

V návrhu musí být přesně a jasně vylíčeny rozhodující okolnosti, tak aby bylo zřejmé, že nařízení preventivního opatření je důvodné. Navrhovatel musí osvědčit nezbytnost, tedy že bez vydání preventivního opatření by byla ohrožena vykonatelnost rozsudku vydaného později ve věci samé, a současně naléhavost. Preventivní opatření proto stejně jako v České republice nelze vydat v situacích, kdy daný stav, pro jehož řešení je nařízení preventivního opatření požadováno, trvá po tak dlouhou dobu, že se stal stavem pokojným, a naléhavost úpravy poměrů tedy není dána.

---

¹⁵¹ viz např. čl. 103 královského legislativního dekretu č. 1/1996, z 12. dubna, kterým se přijímá konsolidované znění zákona o duševním vlastnictví (Real Decreto Legislativo 1/1996, de 12 de abril, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de Propiedad) nebo čl. 133 zákona č. 11/1986, z 20. března, o patentech (Ley 11/1986, de 20 de marzo, de Patentes)

¹⁵² viz ustanovení čl. 727 bod 7 LEC

¹⁵³ viz ustanovení čl. 730 odst. 2 LEC

Navrhovatel je k návrhu povinen připojit listinné důkazy, ze kterých vyplývá důvodnost jeho návrhu, případně může připojit i další důkazní návrhy, pokud by důvodnost nebylo možné prokázat jen pomocí listin. Navrhovatel musí také v návrhu nabídnout kauci k zajištění náhrady škody nebo újmy způsobené preventivním opatření žalovanému a osvědčit, že bude schopen ji poskytnout, přičemž LEC v ustanovení čl. 529 odst. 3 umožňuje kauci poskytnout v různých formách (např. v hotovosti nebo formou bankovní záruky). Konkrétní výši kauce následně určí soud s přihlédnutím k okolnostem případu i k tomu, nakolik se úspěch navrhovatele preventivního opatření ve věci samé jeví jako pravděpodobný. Čím vyšší je tato pravděpodobnost, tím nižší kauci může soud nařídit¹⁵⁴. Složení kauce tedy oproti o.s.ř. není podmínkou rozhodnutí o preventivním opatření, ale až jeho výkonu.

K rozhodování je příslušný soud, který je příslušný pro řízení ve věci samé. Návrh na vydání preventivního opatření je možné podat i v průběhu odvolacího řízení, ovšem v takovém případě musí navrhovatel prokázat, že skutečnosti, které odůvodňují vydání preventivního opatření, nastaly bezprostředně před jeho návrhem, tedy že je splněna podmínka naléhavosti a nezbytnosti.

Obecným pravidlem řízení o preventivních opatřeních je, že soud při jejich projednávání nařídí jednání, při kterém vyslechne jak navrhovatele, tak odpůrce. Odlišně může soud postupovat, pouze pokud to navrhovatel předběžného opatření navrhne a pokud osvědčí, že je takový postup odůvodněn naléhavostí případu nebo nebezpečím zmaření účelu preventivního opatření. Soud v takovém případě musí rozhodnout jednak o tom, zda je namístě nařídit preventivní opatření, ale i o tom, zda jsou dány podmínky pro jeho nařízení bez jednání. Pokud jsou splněny oba předpoklady, musí soud preventivní opatření vydat ve lhůtě pěti dnů.

V případě, že se jednání v rámci rozhodování o preventivním opatření koná, jsou oproti jednání ve věci samé zkráceny příslušné procesní lhůty a takové jednání má přednost před ostatními případy. Na jednání se účastníci mohou k návrhu vyjádřit a předložit pro svá tvrzení důkazy, odpůrce může požadovat zvýšení kauce nebo může navrhnout, že namísto uložení preventivního opatření složí do soudní úschovy náhradní kauci.

---

¹⁵⁴ ORTELLS RAMOS, Manuel. Las medidas cautelares en la nueva Ley de Enjuiciamiento Civil. *Revista Xuridica Galega*. č. 25, str. 18.

Pro rozhodnutí je soudu stanovena lhůta pěti dnů ode dne jednání. Ani v případech, kdy proběhne ústní jednání o nařízení preventivního opatření, tak soud s ohledem na krátkou lhůtu pro rozhodnutí neprovádí dokazování a pouze posoudí, zda tvrzení uplatněná účastníky při ústním jednání považuje za osvědčená předloženými a navrženými důkazy.

Soud při posuzování důvodnosti návrhu zvažuje čtyři kritéria – zda by bez nařízení preventivního opatření navrhovateli hrozila újma, zda návrh ve věci samé není zjevně v rozporu se zákonem, zda bylo osvědčeno, že navrhovatel bude schopen složit kauci k zajištění případné újmy, a zda je návrh přiměřený k dosažení účelu řízení ve věci samé. V případě, že jsou naplněny všechny zákonné předpoklady pro vydání preventivního opatření, je soud povinen jej nařídit.

V rozhodnutí potom přesně vymezí povinnost uloženou preventivním opatřením a zároveň stanoví výši kauce, kterou je povinen složit navrhovatel, způsob jejího složení a lhůtu, ve které musí být kauce složena.

Povinnosti, které mohou být preventivním opatřením nařízeny, jsou stanoveny v ustanovení čl. 727 LEC demonstrativním způsobem a týkají se převážně omezení dispozice s majetkem odpůrce pro zajištění pozdějšího výkonu rozhodnutí. Soud může nařídit například zástavní právo k majetku odpůrce nebo jeho zajištění, soudní správu jeho majetku, soupis majetku, zápisy určitých poznámek do veřejných rejstříků, které zajišťují případnou následnou exekuci, nebo zabavení příjmů pocházejících z činnosti, která je považována za nezákonnou. V rámci předběžné úpravy poměrů ale soud může také vydat příkaz k dočasnému ukončení nebo přerušování určité činnosti.

Kromě povinností uvedených v čl. 727 LEC může soud na návrh nařídit jakékoli další opatření, které považuje za nezbytné pro ochranu práv navrhovatele nebo pro zajištění efektivity soudní ochrany těchto práv poskytnuté prostřednictvím konečného rozhodnutí.

Rozhodnutí má formu usnesení, proti němuž je přípustné odvolání, které ovšem nemá odkladné účinky. V případě preventivního opatření, které bylo vydáno bez nařízení jednání, má odpůrce k dispozici zvláštní opravný prostředek, kterým je odpor. O odporu rozhoduje stejný soud, který preventivní opatření vydal, a pro jeho projednání nařídí jednání. Proti rozhodnutí o odporu je přípustné odvolání, které nemá odkladný účinek.

Odvolání proti rozhodnutí, kterým soud návrh na preventivní opatření zamítl, musí být projednáno v přednostním režimu. Pokud soud navrhované preventivní opatření nevydal, navrhovatel má možnost podat návrh znovu, musí ovšem doložit, že oproti původnímu rozhodování došlo ke změně podstatných okolností.

Poté, co soud nařídí preventivní opatření a ověří, že navrhovatel složil nebo jinak zajistil stanovenou kauci, přistoupí sám soud z úřední povinnosti k výkonu preventivního opatření.

Preventivní opatření může zaniknout již po prvoinstančním rozhodnutí soudu ve věci samé, kterým soud žalobu zamítne, pokud odvolatel současně s odvoláním nepožádá o jeho zachování nebo nepodá další návrh na nařízení preventivního opatření. Poté, co rozhodnutí ve věci samé, kterým soud žalobu ve věci samé zamítne, nabude právní moci, soudní úředník z úřední povinnosti zruší veškerá preventivní opatření, která byla v dané věci nařízena.

Z výše uvedeného je patrné, že oproti české úpravě je posílena role soudce, který rozhoduje o výši kauce nebo o tom, zda nařídí k projednání návrhu jednání, a řízení je celkově variabilnější a složitější. Jak z jeho systematického zařazení v rámci výkonu rozhodnutí, tak z demonstrativního výčtu možných ukládaných povinností v ustanovení čl. 727 LEC je zřejmé, že hlavním účelem preventivního opatření je zajištění výkonu rozhodnutí, a ve srovnání s českými poměry tedy odpovídá spíše předběžnému opatření nařizovanému pro obavu z ohrožení výkonu rozhodnutí a zatímní úprava poměrů účastníků prostřednictvím uložení povinnosti ukončit nějakou činnost je spíše výjimečnou možností.

Za pozornost stojí to, jakým způsobem španělské právo řeší situaci, kdy je preventivní opatření nařízeno, aniž by se o tom dozvěděla povinná osoba. Nařízené preventivní opatření je sice vykonatelné již jeho vydáním, povinná osoba však má možnost napadnout je před soudem prvního stupně, který tak důvodnost preventivního opatření posuzuje znovu, a následně případně i před odvolacím soudem. Rovnost stran a ochrana osobě, kterým se preventivním opatřením ukládá povinnost, je tak oproti české úpravě posílena.

V dalších rysech, jako jsou předpoklady nařízení opatření, stanovení pevných lhůt pro rozhodnutí o návrhu nebo povinnosti složení kauce pro zajištění náhrady újmy

způsobené v důsledku opatření, se ovšem španělská a česká úprava téměř shoduje, což je pozoruhodné z toho hlediska, že na rozdíl od historické, geografické a jazykové provázanosti o.s.ř. a slovenského o.s.p. tento vztah mezi o.s.ř. a LEC neexistuje. Je tedy zřejmé, že tyto obdobné rysy jsou obecnými znaky předběžných opatření v kontinentálním systému práva, které definují předběžné opatření jako jedno ze zajišťovacích řízení a jsou pro tento procesní institut typické.

6. Závěr

Předběžné opatření je v rámci civilního procesu nezbytným institutem, bez kterého by poskytovaná ochrana nikdy nemohla být komplexní a účinná. To je patrné jednak z toho, že ve všech normách upravujících občanské procesní právo platných v minulosti na našem území byl obsažen prostředek svou funkcí obdobný předběžnému opatření, jednak i ze srovnání s úpravou jiných států v systému kontinentálního typu právní kultury, které obsahují v zásadě obdobné řešení.

Důležitost předběžného opatření spočívá v tom, že jeho účelem je zajistit samotné řízení ve věci samé, tak aby následné meritorní rozhodnutí mělo vůbec reálný smysl.

Zároveň je však vždy třeba mít na paměti, že se jedná o výjimečný institut, který by měl být užit teprve tehdy, pokud jiné řešení není možné, neboť významně zasahuje do práv účastníků řízení, především osob, kterým je předběžným opatřením uložena povinnost, tedy nikoliv pouze odpůrce či žalovaného, a to na základě pouhého osvědčení rozhodných skutečností, ke kterým se povinná osoba ani nemá možnost vyjádřit, natož se bránit vlastními tvrzeními a důkazy.

Přitom předběžným opatřením může být uložena povinnost značného dopadu do sféry žalovaného, například povinnost zdržet se dispozice s určitou věcí, která však mezitím může ztratit na hodnotě, nebo povinnost zdržet se určitého jednání, což může zcela ochromit podnikatelskou činnost žalovaného. Tyto důsledky by sice měly být vyváženy odpovědností navrhovatele předběžného opatření za jím „nespravedlivě“ způsobenou újmu, nicméně vzhledem k praktickým obtížnostem při dokazování v řízení o náhradu škody nebo jiné újmy se poškozený často raději s touto škodou či újmou smíří, než aby investoval do dalšího soudního sporu trvajících řádově několik let.

Z těchto důvodů je nesporně důležitá role soudu, který by měl pečlivě zvážit rizika nevydání i vydání předběžného opatření a podle toho rozhodnout, nicméně s ohledem na časové limity rozhodování toto není vždy možné. Často se tak vyskytují extrémní případy, kdy určití soudci formalisticky odmítají návrhy z důvodu sebemenších nedostatků, např. ve vylíčení rozhodujících skutečností, nebo naopak

nařizují předběžné opatření téměř automaticky bez posouzení, zda je vlastně vůbec dána potřeba úpravy poměrů.

V této souvislosti je nutné zmínit, že podle mého názoru je příliš upozaděn institut zrušení předběžného opatření poté, co bylo nařízeno, pro pomnutí jeho důvodů, a příliš velký důraz se klade na odvolací řízení. To je přitom svázáno stavem v době vyhlášení, resp. vydání usnesení soudu prvního stupně jako rozhodujícím stavem a nemůže zohlednit skutečnosti, které nastaly po nařízení předběžného opatření.

Negativem současné úpravy je absence lhůty pro rozhodnutí odvolacího soudu o podaném odvolání proti obecnému předběžnému opatření, která jde proti jednomu z hlavních principů řízení o předběžných opatřeních a zajišťovacích řízeních vůbec, jímž by měla být rychlost. Při chronickém přetížení soudní soustavy je zřejmé, že odvolací soudy nemohou rozhodnout rychle, bylo by proto potřeba zavést pro rozhodování o odvolání proti rozhodnutí ve věci předběžného opatření přednostní režim stanovením pevné lhůty. Současná úprava obsahuje neodůvodněný rozpor mezi předběžnými opatřeními ve věci ochrany nezletilých dětí a ochrany před domácím násilím, kde je stanovena lhůta velice krátká (soud prvního stupně musí rozhodnutí předložit do patnácti dnů soudu odvolacímu, který musí rozhodnout do sedmi dnů), a obecným předběžným opatřeními, které lhůtu pro rozhodnutí postrádá.

Lhůta by přitom byla jak ve prospěch navrhovatele předběžného opatření, kterému by bylo umožněno rychle se domoci vydání předběžného opatření, pokud by soud prvního stupně jeho vydání neodůvodněně zamítl nebo odmítl, tak ve prospěch odpůrce, vůči němuž by nesprávně nařízené předběžné opatření nemělo účinky po dobu delší než nezbytně nutnou k rozhodnutí o jeho opravném prostředku. Je zřejmé, že nelze uvažovat o tak krátké lhůtě jako v případě zvláštních předběžných opatření, zejména v případě odvolání proti usnesení, kterým je předběžné opatření nařízeno, neboť je nutné umožnit navrhovateli předběžného opatření vyjádřit se k podanému odvolání, nicméně např. třicetidenní lhůta pro předložení k odvolacímu soudu, který by měl do rozhodnout do patnácti dnů, by podle mého názoru byla již přiměřená.

Dalším vhodným doplněním by bylo určit v případě předběžných opatření nařizovaných před zahájením řízení ve věci samé lhůtu pro podání žaloby přímo zákonem a neponechávat její stanovení na úvaze soudu, protože to odporuje principu

předvídatelnosti a může založit nerovnost mezi účastníky řízení, když navrhovatel může s podáním žaloby posečkat až podle toho, jestli jeho návrh na předběžné opatření bude úspěšný a teprve tomu přizpůsobit podání či znění žaloby.

De lege ferenda by dále mohlo být užitečné též zavedení institutu jistoty pro odpůrce předběžného opatření, zejména v případě předběžných opatření nařizovaných kvůli obavě z ohrožení soudního rozhodnutí. Odpůrce by se tak jejím složením mohl „vykoupit“ z omezujících povinností uložených předběžným opatření, a přesto zajistit navrhovateli předběžného opatření případné budoucí uspokojení.

Celkově ovšem úpravu předběžných opatření hodnotím kladně, neboť v konečném důsledku je schopna zajistit jak ochranu ohroženého navrhovatele, tak dodržení procesních práv odpůrce, byť někdy je nutné domáhat se dosažení tohoto účelu komplikovaně a zdlouhavě prostřednictvím odvolacího soudu; to však není možné považovat za vadnou právní úpravu, ale za pochybení soudců rozhodujících v konkrétním případě. Výše naznačené změny, doplnění a stanovení konkrétních lhůt by tak mohla tato pochybení limitovat a ochranu poskytovanou prostřednictvím předběžného opatření ještě zefektivnit.

Seznam použité literatury a pramenů

Monografie

- BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, c, 1672 s. ISBN 978-80-7179-342-7.
- BOGUSZAK, Jiří, Jiří ČAPEK a Aleš GERLOCH. *Teorie práva*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004, 347 s. ISBN 80-85963-38-8x.
- ČEŠKA, Zdeněk. *Občanské právo procesní*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1989, 447 s. ISBN 80-7038-033-0.
- DAVID, Ludvík a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 2 sv. ISBN 978-80-7357-460-4
- DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, 2 sv. (xx, 1579, xviii, 1581-3343 s.). ISBN 978-80-7400-107-9.
- DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA, Michaela ZUKLÍNOVÁ, Karel BERAN, David ELISCHER, Ondřej FRINTA, Dita FRINTOVÁ, Petr LIŠKA, Alena MACKOVÁ, Monika PAUKNEROVÁ, Stanislav PLÍVA, Josef SALAČ, Petr ŠUSTEK, Alexandr THÖNDEL, Michal TOMÁŠEK, Alena WINTEROVÁ a František ZOULÍK. *Občanské právo hmotné*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 429 s. ISBN 978-80-7478-326-5.
- HORA, Václav. *Exekuce na movitosti a exekuce zajišťovací*. Praha: Spolek čsl.právníků "Všehrd", 1919, 32 s.
- JEMELKA, Luboš. *Soudní řád správní: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2013, xx, 1142 s. ISBN 978-80-7400-498-8.
- JEMELKA, Luboš. *Správní řád: komentář*. 4. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxvi, 818 s. ISBN 978-80-7400-484-1.

- JIRSA, Jaromír a Karel HAVLÍČEK. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1.4. 2014*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2014-, sv. ISBN 978-80-87109-51-9.
- KINDL, Milan, Alexander ŠÍMA a Ondřej DAVID. *Občanské právo procesní*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Čeněk, 2008, 407 s. ISBN 978-80-7380-098-7.
- ONDREJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, xii, 315 s. ISBN 978-80-7357-505-2.
- OTT, Emil a Jiří SPÁČIL. *Soustavný úvod ve studium nového řízení soudního*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 3 sv. ISBN 978-80-7357-896-1.
- SPÁČIL, Jiří a Jakub HANDRLICA. *Občanský zákoník: komentář. III, Věcná práva (§ 976-1474)*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013, xv, 1260 s. ISBN 978-80-7400-499-5.
- STEINER, Vilém. *Občanské právo procesní v praxi soudů*. 1. vyd. Praha: Právníký ústav ministerstva spravedlnosti ČSR, 1958, 396 s.
- SVOBODA, Karel. *Dokazování*. Vyd. 1. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2009, VII, 391 s. ISBN 978-80-7357-414-7.
- SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2013, xxiii, 1398 s. ISBN 978-80-7400-506-0.
- SVOBODA, Karel. *Přehled judikatury ve věcech předběžných opatření*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 222 s. ISBN 978-80-7478-414-9.
- ŠKÁROVÁ, Marta. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou: podle stavu k 1.9. 2009*. 4. aktualiz. vyd. podle stavu k 1.9. 2009. Praha: Linde, 2009, 1263 s. ISBN 978-80-7201-769-0.
- ŠTAJGR, František. *Občanské právo procesní*. 1. vyd. Praha, 1964, 419 s.
- WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 7. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde Praha, 2014, 621 s. ISBN 978-80-7201-940-31.

- WINTEROVÁ, Alena, Dita FRINTOVÁ, Alena MACKOVÁ, Tomáš POHL, Josef SALAČ, Petr SMOLÍK, František ZOULÍK a Silvia KUBEŠOVÁ. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 6. aktualiz. dopl. vyd. Praha: Linde, 2011, 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0.
- ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 565 s. ISBN 978-80-7380-437-4.

Zahraniční monografie

- FICOVÁ, Svetlana a Marek ŠTEVČEK. *Občianske súdne konanie*. 2. vyd. V Prahe: C.H. Beck, 2013, xxvi, 473 s. ISBN 978-80-7400-509-1.
- KRAJČO, Jaroslav. *Občiansky súdny poriadok*. 5. aktualiz. vyd. Bratislava: Eurounion, 2010, 2 sv. ISBN 978-80-89374-11-3.
- MAZÁK, Ján. *Zabezpečovacie prostriedky v civilnom procese*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 1997, 310 s. ISBN 80-88715-35-0.
- ŠTEVČEK, Marek. *Civilné právo procesné*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola, 2010, 856 s. ISBN 978-80-89447-18-3.

Časopisecké články

- BRUS, Martin. Judikatura Nejvyššího správního soudu: Odkladný účinek a předběžné opatření. *Soudní rozhledy*. 2014, roč. 20, č. 1, s. 2-7.
- HRDLIČKA, Jindřich. Zajišťovací prostředky v civilním procesu. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica*. 204197429-46, s. 29-46.
- JIRSA, Jaromír. Předběžné opatření – účelná i zneužitelná zbraň. *Právní fórum*. 692009361-367, s. 361-367.
- JIRSA, Jaromír. (Úplné) procesní novinky II. <http://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/uplne-procesni-novinky-ii>, publikováno 10.03.2014

- KNOLL, Vilém a Petra JÁNOŠÍKOVÁ. Kodifikace a vývoj občanského práva procesního v 18. a 19. století. *Rakousko-uherské vyrovnání 1867 a jeho státoprávní důsledky v českých zemích a na Slovensku. Sborník příspěvků ke 140. výročí rakousko-uherského vyrovnání*. Eds. K. Schelle – L. Vojáček, KEY Publishing s.r.o., Ostrava 2007, ISBN 978-80-87071-48-9, s. 100–107
- KOZEL, Roman. Předběžná opatření se zřetelem na obchodní věci. *Právní rozhledy*. 561997286-289. s. 286-288.
- KRAMPERA, Jan a Ondřej HUML. Předběžné opatření v rozhodčím řízení. <http://www.epravo.cz/top/clanky/predbezne-opatreni-v-rozhodcim-rizeni-93967.html>, publikováno 22.04.2014
- LIBERDA, Adam. Předběžná opatření ve sporech o doménová jména. <http://www.pravoit.cz/article/predbezna-opatreni-ve-sporech-o-domenova-jmena>, publikováno 30.05.2008
- PEJŠEK, Vít. Předběžné opatření. *Právní rádce*. 143200624-26, s. 24-26.
- Předpoklad nařízení předběžného opatření pro obavu, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen. *Soudní rozhledy*. 1995, č. 3, s. 59.
- SVOBODA, Karel. Žaloba na ochranu rušené držby. <http://www.bulletin-advokacie.cz/zaloby-na-ochranu-rusene-drzby>, publikováno 07.06.2013
- SVOBODA, Karel. Kdo odpovídá za škodu z nezákonného předběžného opatření. *Právní rozhledy*. 2008, roč. 16, č. 13, s. 485-489
- SVOBODOVÁ, Ivona. K předběžným opatřením v obchodních věcech. *Právní rozhledy*. 591997465-467, s. 463-465.

Zahraniční časopisecké články

- ORTELLS RAMOS, Manuel. Las medidas cautelares en la nueva Ley de Enjuiciamiento Civil. *Revista Xuridica Galega*. č. 25, s. 13-42.

Právní předpisy

- zákon č. 13 sb. z. s. z 1. května 1781, obecný soudní řád
- zákon č. 79/1896 ř.z., o řízení exekučním a zajišťovacím
- zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních
- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky
- zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích
- sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod
- vyhláška Ministerstva spravedlnosti ČR č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy
- zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti státu za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem
- zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)
- nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
- zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích
- zákon č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů
- zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě
- zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví

- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon)
- zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

Právní předpisy Slovenské republiky

- zákon č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní
- zákona č. 171/1993 Z.z. o Policajnom zbore
- zákon č. 99/1963 Z.z. občianský súdny poriadok

Právní předpisy Španělského království

- Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil, publikovaný ve sbírce zákonů (Boletín Oficial del Estado) č. 7 dne 8. ledna 2010

Judikatura

Judikatura Ústavního soudu ČR (dostupná na <http://nalus.usoud.cz>)

- nález Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 31/97 ze dne 04.06.1997
- usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 119/98 ze dne 21.10.1998
- usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. IV. ÚS 488/99 ze dne 29.03.2000
- usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. IV. ÚS 115/2000 ze dne 08.11.2000
- usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 249/06 ze dne 20.06.2007
- usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 1562/07 ze dne 06.12.2007
- usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 2540/08 ze dne 11.12.2008
- usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 163/09 ze dne 26.03.2009

- usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 3069/08 ze dne 21.04.2009
- nález Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 346/09 ze dne 03.09.2009
- nález Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 16/09 ze dne 19.01.2010
- usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 2485/11 ze dne 24.07.2011
- nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 52/13 ze dne 08.08.2013
- nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1888/13 ze dne 13.02.2014
- usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. I.ÚS 3879/13 ze dne 22.08.2014

Judikatura Nejvyššího soudu ČR (dostupná na www.nsoud.cz)

- usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2647/2003 ze dne 21.01.2005
- usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 1797/2005 ze dne 22.02.2005
- stanovisko Nejvyššího soudu ČR sp. zn. Cpjn 19/2006 ze dne 13.06.2007
- usnesení Nejvyššího soudu sp.zn. 28 Nd 290/2007 ze dne 11.10.2007
- rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 3137/2007 ze dne 23.09.2008
- usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 2392/2009 ze dne 25.06.2009
- usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 2846/2008 ze dne 25.01.2011
- usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 28 Cdo 800/2011 ze dne 08.06.2011
- rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 33 Cdo 999/2010 ze dne 31.08.2011
- rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 2368/2011 ze dne 19.06.2012
- usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 28 Nd 194/2012 ze dne 12.09.2012
- usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1800/2013 ze dne 26.11.2013

Judikatura Nejvyššího správního soudu ČR (dostupná na www.nssoud.cz)

- usnesení Nejvyššího správního soudu č.j. Na 112/2006-37 ze dne 24.05.2006
- rozsudek Nejvyššího správního soudu č.j. Konf 28/2012 – 15 ze dne 16.08.2012

Ostatní judikatura

- usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 7 Cmo 48/93 ze dne 14.06.1993 (Sb. NS 6/94)
- usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Co 16/94 ze dne 07.02.1994 (SVOBODA, Karel. *Přehled judikatury ve věcech předběžných opatření*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 222 s. ISBN 978-80-7478-414-9, str. 123)
- usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 1952/94 ze dne 16.06.1995 (Sb. NS 46/96)
- usnesení Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 4 Cmo 386/2012 ze dne 13.11.2012 (ASPI JUD228105CZ)
- usnesení Krajského soudu v Plzni sp. zn. 7 To 365/94 ze dne 13.10.1994 (Sb. NS 13/96)
- usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 7 Co 46/95 ze dne 17.02.1995 (*Soudní rozhledy*. 1995, č. 1, s. 59)
- usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 7 Co 1834/95 ze dne 31.10.1995 (ASPI JUD13136CZ)
- usnesení Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 10 Co 526/2002 ze dne 30.09.2002 (ASPI JUD11286CZ)
- rozsudek Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 16 Co 65/2009 ze dne 28.01.2010 (ASPI JUD184243CZ)
- usnesení Městského soudu v Brně sp. zn. 1 Nc 55/2001 ze dne 17.07.2001 (*Soudní rozhledy*. 2002, č. 9, s. 316-318)

- rozhodnutí Evropského soudního dvora sp. zn. C-391/95 ze dne 17.11.1998 ve věci Van Uden Maritime BV v. Kommanditgesellschaft in Firma Deco-Line a spol. (<http://curia.europa.eu>)

Ostatní prameny

- důvodová zpráva ke sněmovnímu tisku č. 478/0, 5. volební období Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR (zákon č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony) (www.psp.cz)
- důvodová zpráva ke sněmovnímu tisku č. 931/0, 6. volební období Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR (zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních) (www.psp.cz)
- sněmovní tisk č. 932/0, 6. volební období Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR (zákon č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony), a důvodová zpráva k němu (www.psp.cz)
- sněmovní tisk č. 932/2, 6. volební období Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR (pozměňovací návrhy k sněmovnímu tisku č. 932/0) (www.psp.cz)
- Pravidla registrace doménových jmen v ccTLD. cz sdružení CZ.NIC ve znění účinném od 01.01.2014 (www.soud.cz)
- Pravidla alternativního řešení sporů sdružení CZ.NIC (www.soud.cz)
- Řád pro řešení sporů o domény .cz jako součást Zvláštního dodatku Řádu pro rozhodčí řízení on-line Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky (www.soud.cz)

Preliminary Ruling

Summary in English

The aim of this thesis is to describe and define the preliminary ruling according to the Act no. 99/1963 Coll., the Civil Procedure Code, as amended.

In order to delimit the preliminary ruling as one of the hedging proceedings, the first part of the introductory chapter is based on the general characteristics common to all of these proceedings and on the principles that distinguish these proceedings from the civil procedure. Furthermore, it describes briefly the individual hedging proceedings. The second part of the introductory chapter examines the typical features of the preliminary ruling, such as the purpose of the preliminary ruling and its two different types, and also the definition of the obligations that can be imposed within the proceedings.

The second chapter deals with the historical development of the preliminary ruling in Czech Republic since its first appearance in the procedure code effective since 1781 until the current Act, first in the form in which it entered into force in 1964, and subsequently the later amendments.

The third chapter examines the proceedings leading possibly to the issue of the preliminary ruling. The individual parts of this chapter describe the jurisdiction of the court, the rights and obligation of the parties, the essential requirements of the proposal and the obligation to deposit a security. It also deals with the possibilities to cancel the preliminary ruling and the enforcement of the obligations imposed by the preliminary ruling. The final part of this chapter concentrates on the possibility to use the measure of the preliminary ruling in other proceedings and compares it to the preliminary ruling according to the Administrative Procedure Code and Administrative Court Procedure Code.

The issue described in fourth chapter is the liability for the damages or other injury arising from the preliminary ruling and the rules of compensation for such damage or injury.

The fifth chapter compares the Czech preliminary ruling to the measures applicable in other countries, particularly in Slovakia, as these two legal orders are very close to each other, and in Spain, for the exactly opposite reason, which is the lacking influence between these legal orders.

Conclusions are drawn in the final chapter which assesses the importance of the preliminary ruling and also points out some shortcomings of the current legislation.

Abstrakt v českém jazyce

Účelem této rigorózní práce je popsat a charakterizovat institut předběžného opatření podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. První kapitola se věnuje obecně zajišťovacímu řízení a dále charakteristickým rysům předběžného opatření. Druhá kapitola se zabývá historickým vývojem tohoto institutu.

Stěžejní částí práce je třetí kapitola, která popisuje řízení o předběžném opatření se všemi jeho instituty a okrajově se věnuje též předběžnému opatření v rozhodčím řízení, ve správním řízení a ve správním soudnictví. Předmětem čtvrté kapitoly jsou otázky náhrady škody v souvislosti s předběžným opatřením a pátá kapitola srovnává českou úpravu tohoto institutu s úpravou slovenskou a španělskou. Šestá kapitola obsahuje závěry této práce a hodnocení významu předběžného opatření.

Abstract in English

The aim of this thesis is to describe and define the preliminary ruling according to the Act no. 99/1963 Coll., the Civil Procedure Code, as amended. The introductory chapter deals with the hedging proceedings and the typical features of the preliminary ruling. The second chapter concentrates on the historical development of the preliminary ruling in the Czech Republic.

The third chapter is a crucial part of this thesis examining the proceedings and the institutes of the preliminary ruling and briefly describes also the preliminary ruling in arbitration and also in administrative proceedings and administrative court proceedings. The fourth chapter deals with the liability for damages arising from the preliminary ruling and the fifth chapter compares the Czech preliminary ruling to similar institutes in Slovakia and Spain. The conclusions are drawn in the final chapter which assesses the importance of the preliminary ruling.

civilní právo procesní – předběžné opatření
civil procedural law – preliminary ruling